

KERKENBELEIDSPLAN KRUISEM

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Maart 2025

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL.....	1
INLEIDING	3
1. SITUERING KERKGEBOUWEN	14
2. FICHE PER KERKGEBOUW	15
2.1. Sint-Eligius in Kruishoutem	15
2.1.1. Identificatie	15
2.1.2. Beschrijving	16
2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	25
2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	26
2.2. Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstand in Lozer	30
2.2.1. Identificatie	30
2.2.2. Beschrijving	31
2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	37
2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	41
2.3. Sint-Machutus in Wannegem	44
2.3.1. Identificatie	44
2.3.2. Beschrijving	45
2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	54
2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	56
2.4. Sint-Denijs in Lede	57
2.4.1. Identificatie	57
2.4.2. Beschrijving	58
2.4.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	69
2.4.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	70
2.5. Sint-Ursmarus in Nokere	72
2.5.1. Identificatie	72
2.5.2. Beschrijving	73
2.5.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	85
2.5.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	87
2.6. Sint-Bavokerk te Zingem.....	90
2.6.1. Identificatie	90
2.6.2. Beschrijving	91
2.6.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	101
2.6.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	104
2.7. Sint-Petrus en Urbanus in Huise.....	106
2.7.1. Identificatie	106
2.7.2. Beschrijving	107
2.7.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	117
2.7.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	119

2.8. Sint-Baptist in Ouwegem	122
2.8.1. Identificatie	122
2.8.2. Beschrijving	123
2.8.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	134
2.8.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	137
3. FICHE PER HERBESTEMDE KERK	140
3.1 Sint-Gabriëlkerk Marolle, Kruishoutem.....	140
3.1.1. Identificatie	140
3.1.1. Beschrijving	140
3.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	149
3.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	151
4. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE.....	153
4.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie.....	153
4.2. Plan van aanpak.....	163
BESLUIT	164

INLEIDING

Dit kerkenbeleidsplan omvat volgende gebouwen voor de rooms-katholieke eredienst op het grondgebied van de gemeente Kruishoutem:

- **Sint-Eligiuskerk**, Markt 25, 9770 Kruishoutem
- **Onze-Lieve-Vrouw van Bijstandskerk**, Lozerstraat 15a, 9770 Lozer
- **Sint-Machutuskerk**, Wannegemdorp 1, 9772 Wannegem
- **Sint-Denijskerk**, Lededorp z.n., 9770 Lede
- **Sint-Ursmaruskerk**, Hovebroekweg 1, 9770 Nokere
- **Sint-Bavo**, Kerkplein z.n., 9750 Zingem
- **Sint-Petrus en Urbanus**, Huiseplein z.n., 9750 Huise
- **Sint-Jan-Baptist**, Ouwegemsesteenweg z.n., 9750 Ouwegem

Daarnaast is er één kerk herbestemd op het grondgebied van de gemeente Kruishoutem:

- **Sint-Gabriëlkerk**, Passionistenstraat 13, 9770 Kruishoutem (Marolle)

Doorlopen traject

Voor de actualisatie van het kerkenbeleidsplan is uitgegaan van de bestaande plannen van de voormalige gemeenten **Kruishoutem en Zingem**. Kruishoutem en Zingem maakten in **2017** een kerkenplan op dat goedgekeurd werd door de gemeenteraden en het bisdom. Aangezien de begeleiding in de beide gevallen via het CRKC liep, zijn de plannen zowel vormelijk als inhoudelijk gelijklopend. Er is **per kerk een conclusie** opgemaakt die voor de meeste kerken diverse opties toelaat.

Samengevat voor de 9 kerken:

- Kerken te Kruishoutem en te Zingem blijven parochiekerk
- Kerken te Nokere, Lozer, Lede, Huise en Ouwegem krijgen alle kansen om nevenbestemmingen te ontwikkelen
- Kerk Wannegem: haalbaarheidsstudie herbestemming of nevenbestemmingen
- Kerk Marolle: herbestemming via een combinatie van stilteruimte, ontmoetingscentrum en functie binnen WZC Vijvens
- Voor alle kerken (behalve Kruishoutem en Zingem) geldt dat bij een specifieke opportuniteit kan overwogen worden om tot herbestemming over te gaan

Het is de bedoeling om de implementatie van bovenstaande conclusies per kerk op te volgen, te evalueren en, indien nodig, bij te sturen via **dit geactualiseerde kerkenplan**.

We willen in het bijzonder komen tot een **evaluatie van de voorziene nevenbestemmingen** en tot een **evaluatie van de mogelijke herbestemmingen**.

Het **einddoel** bestaat erin om te komen tot een geactualiseerd kerkenplan en dit voor **goedkeuring** voor te leggen aan het **bisdom** en de **gemeenteraad**.

Doorlopen traject in Zingem en Kruishoutem in 2016 – 2017

Na verschillende overlegmomenten in 2016 werkten de beide gemeenten, de CKB's en de afzonderlijke kerkfabrieken en het parochieteams in 2017 onder begeleiding van het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur (CRKC) aan een **gedragen toekomstvisie** op alle kerken. Het Centrum gebruikte hiervoor een stappenplan dat als volgt is opgebouwd: opstellen van pastoraal of dekenaal plan (FASE1), dialoog met de gemeentelijke overheid en contactmomenten met de bevolking (FASE 2), opmaak inventarissen en standpunt stuurgroep bepalen (FASE 3), consultatieronde van het ontwerp van parochiekerkenplan (FASE 4), goedkeuring door bisschop en gemeenteraad (FASE 5).

Er vonden kerkelijke en burgerlijke werkgroepen plaats om een pastoraal plan op te maken, mogelijke neven- of herbestemmingen te bespreken en om de inventarisatie van het patrimonium op te nemen.

De gemeentebesturen en kerkfabrieken leverden in de loop van het proces zo veel mogelijk beschikbare informatie over de kerkgebouwen aan (geschiedenis, statuut bescherming, eigendomssituatie, omgevingsanalyse, interesse socio-culturele actoren, bouwkundige toestand, etc.). De CRKC-medewerkers bundelden deze informatie en schreven deze systematisch uit in kerkenportretten, die opnieuw werden gecontroleerd door de vrijwilligers van de kerkelijke werkgroep.

Na de goedkeuring van de kerkenbeleidsplannen door de kerkelijke en burgerlijke werkgroep en dus ook van het College van Burgemeester en Schepenen, werden ze voorgelegd aan de bisschop. Na zijn goedkeuring, zijn de kerkenbeleidsplannen op de gemeenteraden goedgekeurd.

Doorlopen traject in Kruisem in 2019 - 2024

Werkwijze

De coördinatie van de opvolging van het kerkenplan verliep via het formele en periodieke overleg tussen de gemeente en het CKB. Dit punt werd systematisch opgenomen op de agenda en de resultaten van de bespreking zijn terug te vinden in de verslagen van dit overleg.

Hierdoor garanderen we dat alle betrokken partijen ten gronde geïnformeerd zijn van de stand van zaken:

- De kerkelijke overheid via de pastoor
- De kerkfabrieken via het CKB
- Het college van burgemeester en schepenen nam steeds akte van het overleg.

In eerste instantie werd de nadruk gelegd op:

- enerzijds de opvolging van de dossiers die voor herbestemming in aanmerking komen, nl. de Marollekerk en de kerk van Wannegem;
- anderzijds het opzetten van een systeem om opvolging van de nevenbestemmingen in alle kerken mogelijk te maken.

Later in het proces bouwden we een beperkt aangepaste en vernieuwde visie op om het gebruik van de kerkgebouwen te actualiseren.

Historiek en chronologische weergave van het traject tot opbouw van de visie

Op het **overleg van 14 juni 2021** werden volgende afspraken gemaakt:

'Het CKB inventariseert het kerkelijk gebruik en de nevenbestemmingen per kerk per jaar op een uniforme wijze, zodat er op termijn tot evaluatie van de nevenbestemmingen kan worden overgegaan. Anderzijds is zicht op het gebruik van alle gebouwen fundamenteel om tot evenwichtige meerjarenplannen te komen.

Alle kerkfabrieken geven systematisch de info door zodat het CKB en de gemeente bovenstaande inventaris kunnen opmaken en bijgevolg zicht hebben op het gebruik van de kerkgebouwen.

Er is een basis van waaruit de analyse van het gebruik van de kerkgebouwen kan opgestart worden. Er dient hiermee verder aan de slag te worden gegaan om tot globale conclusies en evoluties op vlak van gebruik te komen. Daartoe zal gemeente initiatief nemen om samen met CKB (vertegenwoordiging) tot een aantal categorieën van nevenactiviteiten te komen en om de relevante parameters te bepalen (vb. aantal tentoonstellingen, aantal bezoekers bij tentoonstellingen). Jan Claeys heeft hiertoe een uitgebreid voorstel van rapportering uitgewerkt (zie bijlage). Het overleg neemt volgende opties omtrent dit voorstel:

- *Opvragen van gegevens zo eenvoudig mogelijk houden waarbij volgende elementen niet dienen te worden opgenomen: al dan niet betalend / maand van de activiteit;*
- *Na aanvulling van de gegevens te bespreken op volgende overleg met als doel een objectieve basis te creëren voor de actualisering van de kerkenbeleidsplannen;*
- *Nadruk leggen op 'open kerk' en mogelijks inschatting opvragen van het aantal bezoekers (bv. o.b.v. het aantal verbruikte kaarsen);*
- *Rapportering voornamelijk toespitsen op evoluties per kerkgebouw (geen competitie tussen kerken) en trachten te komen tot een hoofdtypologie per kerk;*

- *Inzameling van de gegevens grondig opstarten vanaf 2021 via het voorgestelde proces van dataverzameling, maar de gegevens van de voorbije jaren behouden (ook al zijn die misschien niet 100% accuraat of volledig).*

Naast de objectieve basis omtrent de burgerlijke activiteiten in de kerkgebouwen is het cruciaal om de kerkelijke visie op het gebruik van de kerken te kennen, om de kerkbeleidsplannen te kunnen actualiseren. Er wordt een informeel overleg ingepland met de kerkelijke overheid om hun visie te kennen rond het toekomstig gebruik van de kerkgebouwen.'

Op het **overleg tussen gemeente en CKB van 30 maart 2022** is nog een stap verder gegaan door de implementatie van een **projectmatige aanpak** voor de evaluatie van het kerkenplan met:

- De projectomschrijving en doelstelling;
- De 'betrokken actoren';
- Een projectplanning.

Hoewel de projectplanning op het vlak van timing niet kon gevolgd worden, zijn de voorgenomen stappen wel genomen. De planning houdt o.a. in dat er wordt voorzien in informatie- en evaluatiemomenten met de leden van de kerkfabrieken en met de parochiemedewerkers en in een bredere schriftelijke bevraging van de algemene bevolking.

'DOELSTELLING PROJECT

*Het is de bedoeling om de implementatie van de conclusies per kerk op te volgen, te evalueren en, indien nodig, bij te sturen via een **aanvulling aan de bestaande kerkenplannen**.*

*We willen in het bijzonder komen tot een **evaluatie van de voorziene nevenbestemmingen** (en indien mogelijk tot een algemene checklist komen om mogelijke nevenbestemmingen te beoordelen).*

*We komen tot een evaluatie van de **stand van zaken van de mogelijke herbestemmingen**. Het **einddoel** bestaat erin om te komen tot een addendum bij de bestaande kerkenplannen en dit, na overleg met het bisdom, voor **goedkeuring** voor te leggen aan de **gemeenteraad**.*

BETROKKEN ACTOREN

- *Gemeente(raad)*
- *CKB (incl. pastoor)*
- *Individuele kerkfabriek*
- *Parochiemedewerkers*
- *Bisdom (vicaris De Jonghe of deken)*
- *Brede bevolking indirect via schriftelijke inspraak of via parochies of kerkfabrieken*
- *CRKC voor advies indien noodzakelijk*

- *Agentschap Onroerend Erfgoed voor advies indien noodzakelijk*

PROJECTPLANNING

Overleg gemeente – CKB op 30 maart 2022

- *Pastorale visie op gebruik kerken gewijzigd? Toelichting pastoor / deken*
- *Nevenbestemmingen opvolging: CKB Jan Claeys*
- *Herbestemming Marolle / Wannegem: schepen baron Bernard*
- *Conclusies uit bovenstaande evaluatie vergelijken met conclusies in huidige kerkenplannen*
- *Voorstellen van nieuwe of aangepaste accenten vastleggen*
- *Terugkoppeling naar CBS*

informatie- en evaluatiemoment(en?) IN JUNI 2022

- *Doelgroep: kerkfabrieken en parochiemedewerkers*
- *Voorafgaand communicatieplan om bredere bevolking inspraakmogelijkheid te bieden*
- *Toelichting bestaande kerkenplannen - schepen baron Bernard*
- *Pastorale visie? – pastoor / deken?*
- *Overzicht opvolging nevenbestemmingen - Jan Claeys CKB*
- *Toelichting herbestemming Marollekerk / Wannegem - schepen baron Bernard*
- *Vragen en voorstellen vanuit doelgroep*
- *Nieuwe of aangepaste accenten vastleggen*
- *Terugkoppeling naar CBS*

overleg gemeente – ckb in najaar 2022

- *Conclusies met nieuwe of aangepaste accenten uit informatie- en evaluatiemomenten vastleggen*
- *Overleg met bisdom (vicaris De Jonghe) + Agentschap Onroerend Erfgoed over conclusies en nieuwe accenten*
- *Terugkoppeling naar CBS*

gemeenteraad begin 2023

- *Goedkeuren addendum bij kerkenplan'*

De **pastorale visie** op het gebruik van de kerken werd op 30 maart 2022 werd eveneens geduid:

*'Er zijn sinds de opmaak van de kerkenplannen **geen fundamentele of principiële wijzigingen** op het vlak van de pastorale werking. Het gebruik van de kerken voor kerkelijke aangelegenheden is dalende (deels door corona), maar de pastoor verwacht geen uitgesproken herstel. Ondanks deze vaststelling zal de kerkelijke overheid de kerkgebouwen niet principieel sluiten, tenzij er een waardig alternatief zou zijn voor een kerkgebouw.*

Vanuit kerkelijk oogpunt stelt men vast dat er wel een grote behoefte is aan stille ruimten voor de bevolking en men speelt hierop in door alle kerken zo veel als mogelijk open te stellen. Dit betekent niet dat alle kerkfabrieken lid zijn van 'open kerken', maar wel dat de gebouwen in de praktijk open zijn. Er dient nog overlegd te worden met de kerkfabriek St-Jan Baptist om ook de kerk van Ouwegem open te houden. De kerkelijke overheid ziet het open houden van de gebouwen als dienstverlening aan de gemeenschap en wenst op deze manier mee te werken aan gemeenschapsvorming, ook los van het religieuze aspect.'

Op hetzelfde overleg van 30 maart 2022 kwam een **uitgebreide presentatie van de burgerlijke activiteiten**, opgemaakt door Jan Claeys als voorzitter van het CKB, aan bod. Hierdoor hebben alle partijen structureel zicht op de nevenbestemmingen in de Kruisemse kerken.

Op het overleg tussen gemeente en CKB van 30 maart 2022 kwamen we tot volgende **tussentijdse conclusies bij de opstart van de evaluatie van de bestaande kerkenplannen**:

- Geen enkele kerk (behalve Marolle) wordt principieel gesloten voor kerkelijke activiteiten; de kerkelijke vieringen worden verder georganiseerd zoals op vandaag;
- Als er zich opportuniteiten aandienen, zal steeds in onderling overleg onderzocht worden of herbestemming van een kerkgebouw aan de orde kan zijn;
- De kerkgebouwen in Kruisem vervullen nog zinvolle functies:
 - Functie als stille bezinningsruimte ondersteund door de kerkelijke overheid door het ruim open stellen van alle kerkgebouwen;
 - Uit het overzicht van de nevenbestemmingen blijkt dat in alle kerken in mindere of meerdere mate niet kerkelijke activiteiten worden georganiseerd;
- We streven naar een verdere uitbreiding van het aantal activiteiten in de kerken en zullen de kerkfabrieken aanmoedigen om hiertoe actief verdere stappen te ondernemen;
- Er zal overlegd worden met de parochieploegen omtrent de mogelijkheden die zij zien om het gebruik van de kerkgebouwen uit te breiden;
- Ook de brede bevolking zal bevestigd worden omtrent het gebruik van de kerkgebouwen om bijkomende dynamiek te brengen op het vlak van nevenbestemmingen.

Het **college** van burgemeester en schepenen nam in zitting van **25 april 2022** via het verslag akte van:

- de voorgestelde projectaanpak,
- het overzicht van de burgerlijke activiteiten,
- de pastorale visie,
- de tussentijdse conclusies van 30 maart 2022.

In het **voorjaar en zomer 2022** is praktisch overgegaan tot de **burgerbevraging** waarbij volgende **communicatieplan** werd gevolgd:

Bevraging - DE TOEKOMST VAN DE KRUISEMSE KERKEN: JOUW MENING TELT!

Medium	Timing	Opmerkingen
Pers	Eind mei 2022	
XM info	Juni 2022	Bedeling 1 en 2 juni
Website - bericht op homepagina - bericht op webpagina 'Kerken'	1 juni 2022	Met link naar de bevraging op participatieplatform
FB / IG - oproep deelname aan bevraging	Begin juni	
Nieuwsbrief - oproep deelname aan bevraging	6 juni	
Mailing aan: - adviesraden - verenigingen	Week 22	Wie? Via afdelingshoofden?

Volgende **boodschap** werd naar de brede bevolking gecommuniceerd via de verschillende kanalen:

'DE TOEKOMST VAN DE KRUISEMSE KERKEN: JOUW MENING TELT!'

Situatieschets

Kruisem telt 9 kerken (een overzicht hiervan vind je hieronder).

Kerken zijn eigendom van de gemeente (met uitzondering van de kerken aan de Marolle en te Lozer, die eigendom zijn van de kerkfabrieken St-Eligius en O.L.Vrouw Bijstand) en worden bestuurd door kerkfabrieken, die gemeentelijk overkoepeld worden door een centraal kerkbestuur. Concreet betekent dit dat de kerkfabrieken instaan voor het beheer en onderhoud van de gebouwen en de gemeente deze werking financiert.

Gezien het verminderd kerkbezoek ontwikkelen de gemeente en de verschillende kerkfabrieken een langetermijnvisie over het toekomstig gebruik van de kerken. Dit onder de vorm van een actualisatie van het kerkenbeleidsplan dat de gemeenteraden van de voormalige gemeenten Zingem en Kruishoutem goedkeurden in 2017. Hierbij kunnen de kerken volgende bestemming krijgen:

- Parochiekerk:

- De kerk behoudt zijn huidige functie als parochiekerk.
- De kerken te Kruishoutem en Zingem blijven parochiekerk.

- Kerk met nevenbestemmingen:

- Dit betekent dat de kerken bestemd blijven voor de eredienst, maar dat er ook passende en waardige niet-kerkelijke activiteiten kunnen plaats vinden in deze gebouwen, bvb. tentoonstellingen, concerten ...
- De kerkfabrieken moeten de concrete voorstellen of aanvragen tot gebruik van de kerken steeds vooraf beoordelen.
- Nevenbestemmingen zijn mogelijk in de kerken te Nokere, Lozer, Wannegem, Lede, Huise en Ouwegem.

- Kerk met herbestemming:

- Hierbij krijgt de kerk een volledig nieuwe bestemming (en kan ook de eigenaar veranderen). Voorbeelden hiervan vind je op www.herbestemmingkerken.be.
- De kerk aan de Marolle krijgt een andere bestemming via een combinatie van stilteruimte, ontmoetingscentrum en functie binnen WZC Vijvens.

Zoals je ziet, werd voor de meeste kerken de mogelijkheid voorzien om hierin nevenbestemmingen uit te bouwen.

In de voorbije jaren hebben de kerkfabrieken al diverse initiatieven genomen om nevenbestemmingen te realiseren, bv. tentoonstellingen, Erfgoeddag, Open Monumentendag

...

Wist je dat de kerken ook opengesteld worden als stille ruimte? De kerkelijke overheid wenst op deze manier mee te werken aan gemeenschapsvorming, ook los van het religieuze aspect.

Wat is jouw mening?

De gemeente en het centraal kerkbestuur willen graag weten welke ideeën jij hebt over mogelijke nevenbestemming in de Kruisemse kerkgebouwen.

Welke mogelijke nevenactiviteiten zie jij in de kerken te Nokere, Lozer, Wannegem, Lede, Huise en Ouwegem. Zowel voorstellen – passend en waardig voor een kerkgebouw - voor één specifieke kerk als algemene voorstellen voor alle kerken zijn welkom. Let wel, wij dienen steeds rekening te houden met de specifieke inboedel in de kerken en met de omliggende begraafplaatsen.

Bezorg ons je voorstel voor 31 juli 2022 via mail naar info@kruisem.be of via de gemeentelijke website 'Participatie Kruisem / kerkenbeleidsplannen'. Ideeën op papier stuur je naar het college van burgemeester en schepenen, Markt 1 te 9770 Kruisem.

Wat gebeurt daarna?

De gemeente legt de voorstellen voor aan een kerkenwerkgroep bestaande uit de kerkfabrieken, parochiemedewerkers en de gemeente. Het is de bedoeling om aan de hand van de ontvangen ideeën de visie rond nevenbestemmingen in de kerken aan te vullen en mogelijks bij te sturen.

Wij hopen om in het voorjaar 2023 een geactualiseerd kerkenbeleidsplan te kunnen voorstellen.

Op de overlegvergaderingen tussen gemeente en CKB van **1 september 2022** werden de **resultaten** van de brede burgerbevraging voorgesteld, werden **ontwerp conclusies** getrokken en is het projectplan op vlak van timing bijgesteld.

Ook de update van **de pastorale visie** kwam aan bod op het overleg van 1 september 2022. Deze pastorale visie vormt de basis voor de actualisering van het kerkenbeleidsplan, samen met de conclusies vanuit de burgerbevraging en de inbreng vanuit de kerkfabrieken en het CKB. Deze pastorale visie wordt uiteraard in de toekomstvisie opgenomen.

Na de bovenstaande burgerlijke inbreng streefden we naar draagvlak binnen de kerkelijke besturen via overleg met en tussen de kerkfabrieken onder leiding van het CKB. Op de cruciale **bijeenkomst van alle leden van de Kruisemse kerkfabrieken van 30 november 2022** werd iedereen gebriefd over de stand van zaken en kon men standpunten innemen. De conclusies uit de bevraging van de bevolking werden meegegeven aan de deelnemers. Ook de ontwerp conclusies uit het overleg van 1 september zijn er gecommuniceerd en aanvaard.

Op het overleg tussen gemeente en CKB van 29 maart 2023 zijn de resultaten van de burgerbevraging, de inbreng van de kerkfabrieken via het CKB, de ontwerpconclusies met een uitbreiding van de rol van het CKB en de gemeente evenals de stand van zaken van de herbestemming van de Marollekerk en de kerk van Wannegem opgenomen. Inhoudelijk wordt dit geheel in de toekomstvisie van dit kerkenbeleidsplan opgenomen.

Uiteindelijk werd op het overleg tussen gemeente en CKB van **12 juni 2024** een concrete planning opgemaakt om de conclusies uit 2022 en 2023 op pastoraal en burgerlijk vlak om te zetten in een geactualiseerd kerkenplan.

'OMZETTEN BOVENSTAANDE CONCLUSIES IN GEACTUALISEERD KERKENPLAN 2025

Vorbereidende informatie

*Om het thema te ondersteunen heeft VVSG een samenwerking opgezet met Parcum (vroegere CRKC) onder de naam 'Platform Toekomst Parochiekerken'. Dit platform heeft een **leidraad** en een **sjabloon** uitgewerkt voor het geactualiseerd kerkenplan.*

- *De leidraad geeft duidelijk aan wat er verwacht wordt in dit plan, hoe we moeten aanpakken en met welke timing;*
- *Het sjabloon werkt de aanbevelingen uit de leidraad concreet uit en komt overeen met de structuur van onze huidige kerkenplannen (Zingem en Kruishoutem)*

Om geen risico te lopen dat er in de toekomst subsidies (van AOE of ABB) mislopen worden, is het aangewezen de aanbevelingen en het sjabloon te volgen.

Volgende documenten ter beschikking:

- Kerkenplan Zingem (in structuur nieuw sjabloon)
- Kerkenplan Kruishoutem (in structuur nieuw sjabloon)
- Pastoraal plan 2017 + update 2022
- Bovenstaande conclusies uit burgerbevraging 2022
- Analyse CKB (Jan Claeys) kerkelijke activiteiten en nevenbestemmingen tot en met 2023

Plan van aanpak

INHOUD	WIE	TIMING
<i>Vorbereiding correctie fiche per kerk</i>	<i>Alle KF / CKB</i>	<i>01/08/2024</i>
<i>Geactualiseerd pastoraal plan</i>	<i>Pastoor / CKB</i>	<i>01/08/2024</i>
<i>Geactualiseerd overzicht nevenbestemmingen</i>	<i>CKB</i>	<i>01/08/2024</i>
<i>Verwerken inbreng in sjabloon kerkenplan</i>	<i>FD / VT</i>	<i>15/09/2024</i>
<i>Overleg gemeente – CKB voorontwerp kerkenplan</i>	<i>FD / VT</i>	<i>30/09/2024</i>
<i>Overleg KF – CKB voorontwerpen MJP 26-31</i>	<i>Alle KF / CKB</i>	<i>15/10/2024</i>
<i>Overleg gemeente – CKB voorontwerpen MJP 26-31</i>	<i>FD / VT</i>	<i>15/11/2024</i>
<i>Ontwerp kerkenplan en MJP 26-31 met nieuw gemeentebestuur</i>	<i>FD / VT</i>	<i>31/01/2025</i>
<i>Kerkenplan goedkeuring Bisdom</i>	<i>Pastoor / CKB</i>	<i>31/01/2025</i>
<i>Kerkenplan goedkeuring GR</i>	<i>FD / VT</i>	<i>31/03/2025</i>
<i>MJP 2026 – 2031 KF goedkeuring GR</i>	<i>allen</i>	<i>31/05/2025</i>

Op de overlegvergaderingen tussen CKB en gemeente van **9 oktober 2024 en 20 november 2024** zijn de praktische stappen gezet om het voorontwerp te evalueren en te komen tot een ontwerp van geactualiseerd kerkenplan.

Volgende documenten zullen een **bijlage** vormen bij dit kerkenplan:

- Update pastorale visie (versie september 2024)
- Overzicht van de kerkelijke activiteiten
- Overzicht van de nevenbestemmingen 2019 – 2023
- De projectfiche van het herbestemmingsdossier voor de kerk van Wannegem

Goedkeuring

Dit kerkenbeleidsplan werd opgemaakt in overleg tussen de gemeente Kruisem, het centraal kerkbestuur van Kruisem en alle kerkfabrieken die eronder ressorteren en het parochieteam van de 6 kerken en werd vervolgens goedgekeurd:

- door de bisschop van Gent op ... 2025;

- door de gemeenteraad van de gemeente Kruisem op ... 2025.

Inhoud kerkenbeleidsplan

In dit kerkenbeleidsplan worden allereerst de betrokken kerkgebouwen ruimtelijk gesitueerd. Vervolgens volgt een bespreking van elke kerk afzonderlijk. Aan bod komen een beschrijving, een situering in de ruimtelijke omgeving en een beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie. Aan het einde van dit document wordt de toekomstvisie per kerk geduid en het traject dat is of zal worden opgestart om deze toekomstige invulling te realiseren geschetst.

Handtekening bisdom

Handtekening gemeente

1. SITUERING KERKGEBOUWEN

HH. Petrus-en Urbanuskerk

Huiseplein 14
9750 Huise

Sint-Eligiuskerk

Pastorijstraat 2
9770 Kruishoutem

Onze Lieve Vrouw van Bijstandkerk

Lozerstraat 14
9770 Kruisem

Sint-Jan-Baptistkerk

Ouwegemsesteenweg 147
9750 Ouwegem-Zingem

Sint-Bavokerk

Kerkplein
9750 Zingem

Sint-Machutuskerk

Wannegemdorp 2A
9772 Kruisem

Sint-Dionysiuskerk

Lededorp 7A
9772 Lede

Sint-Ursmaruskerk

Hovebroekweg 1
9771 Nokere

2. FICHE PER KERKGEBOUW

2.1. Sint-Eligius in Kruishoutem

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.1.1. Identificatie

Naam: Sint-Eligius (Sint-Eligiuskerk, Sint-Elooikerk)

Geografische ligging

- Markt 25, 9770 Kruishoutem
- Provincie: Oost-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Gent
- Dekenaat: Oudenaarde
- Parochie : St. Thomasparochie (Kruisem + Wortegem-Petegem)

Eigenaar: Gemeente Kruisem

Bescherming(en)

- Is beschermd als monument **Parochiekerk Sint-Eligius** sinds 29-04-2002.

- Omvat de bescherming als monument **Parochiekerk Sint-Eligius: orgel** gelegen te Markt 25 (Kruishoutem) sinds 27-05-1975.

2.1.2. Beschrijving

- Parochie gaat terug op 8^e of 9^e eeuw, dan Romaanse kerk, gotisch koor
- Vergrotingsplannen 1843 afgekeurd
- Nieuwe neogotische kerk gebouwd in 1853-1855
- Kortrijkse provinciale architect P. Croquison
- Herstellingswerken in 1948 en dak zijbeuken 1959
- Restauratie exterieur in 1999
- Grondige restauratie dak in 2023-2024: nieuwe dakbedekking, vernieuwen loopbruggen op zolder, vernieuwen elektriciteit op zolder. Beveiligen trappen naar toren. Toren zelf wordt niet vernieuwd.
- Orgel beschermd 1975, kerk beschermd 2002, nu dossier op wachtlijst
- Zondagskerk in “nieuwe parochie”

Voor gedetailleerde beschrijving en links zie: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/74389>

Nieuwe neogotische kerk gebouwd in 1853-1855 door Kortrijkse provinciale architect P. Croquison (1806-1887)

a) Cultuurhistorische waarde

Geschiedenis

Ingeplant ten zuiden van de huidige Markt op de hoek met de Pastorijstraat. Oudste geschreven bron van 1147 waarin vermeld wordt dat de bisschop van Noyon-Doornik 12 altaren waar onder dat van Hulthem schenkt aan Boudewijn IV, graaf van Vlaanderen circa 1026.

Van de oudste stichting van een kerk op deze plaats is weinig gekend; het Sint-Eligiuspatrocinium gaat echter terug tot de 8ste of 9de eeuw en de Romeinse verdeling van de tienden wijst op een oprichting van de parochie na de 9de eeuw met altaar in bezit van de bisschop van Doornik. Vroegere, in kern Romaanse kerk met transeptloze basilicale aanleg, in 1463 vergroot gotisch koor en eind 16de eeuw heropgebouwde kruisingstoren.

Eerste plannen voor herstellen van koor en toren en vergroten van de kerk in 1843, afgekeurd in 1846 en nieuwe vergrotingsplannen (naar ontwerp van architect G. Eggermont van 1847) en van architect Pierre Croquison, uiteindelijk ook verworpen door de bouwvalligheid van het gebouw en de ligging van de oude kerk die de rechte trekking van de provinciale baan Oudenaarde-Deinze in de weg stond. Beslissing in 1852 om een volledig nieuwe kerk te bouwen meer zuidwaarts. Aanbesteding van de bouw naar ontwerp van de Kortrijkse provinciale architect Pierre Croquison en aannemer De Vreeze in 1853 en sloop van de oude kerk. Voltooid in 1856. Nieuw meubilair onder meer hoogaltaar door F. Dumon in 1868 en biechtstoelen geschonken door parochianen in de jaren 1880. Beschildering van het koor in 1887 door Janssens, zijbeuken door Kruishoutemnaar Jules Dhaenens in 1904. Herstellingswerken, onder meer aan de toren in 1948 door architect J.B. Bosschaerts. Herstellingen aan dak van zijbeuken in koper in 1959 en vernieuwen van de vloer in 1961. Binnenschilderwerken in 1979. Restauratie van het exterieur met onder meer vernieuwen van de zandstenen venstertraceringen en deels vervangen en hervoegen van het bakstenen parement door de groep Monument onder leiding van architect Wilfaert, voltooid in 1999. Vernieuwen leienbedekking dak (niet van de toren) en de koperen zijdaken in 2023-2024.

Algemene beschrijving

Huidige, niet georiënteerde neogotische kerk met basilicale aanleg en Noordelijke toren, schip en zijbeuken van vier traveeën, niet uitspringend transept en koor en zijkoren van twee traveeën met vijfzijdige sluiting. Opgetrokken uit baksteen met sporadisch verwerking van natuursteen onder leien zadel- en lessenaarsdaken en ingesnoerde torenspits.

Noordelijke voorgevel uitziend op de Markt met centrale half uitspringende vierkante toren met vier geledingen, gestut door versneden steunberen. Spitsboogportaal en -vensters met neogotisch maaswerk. Bovenste klokkenkamer met spitsbogige galmgaten en vier uurwerken, deels ingewerkt in de ingesnoerde naaldspits. Zijgevels geritmeerd door steunberen en hoge spitsboogvensters met dito maaswerk. Transepten met vernieuwde verlaagde puntgevels.

Kleurrijk groen- en donkerroze geschilderd interieur overwelfd door blauw- en witgeschilderde kruisribgewelven in het schip en stergewelven in kruising en koor.

Spitsbogige scheibogen rustend op bundelpijlers op hoge arduinen sokkels. Polychroom geschilderd koor en zijkoren met plint in damastbeschildering, tekstbanden, panelen met engelenfiguren met banderollen en medaillons bovenaan. Rechts in koor, grote poort met bekronend opschrift van de vroegere tribune van de familie Desmanet de Biesme - vander Meere, kasteelheren van Kruishoutem op het ogenblik van de bouw van de nieuwe kerk.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Parochiekerk Sint-Eligius* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/74389> (geraadpleegd op 14 juni 2017).

De oude kerk van Kruishoutem, op de plaats van de huidige baan Deinze-Oudenaarde, werd afgebroken in de helft van de 19^e eeuw wegens te klein (op dat moment telde Kruishoutem ongeveer 6300 inwoners waarvoor 3 missen werden gedaan op zondag). Alleen de biechtstoelen, het doopvont en een groot schilderij werden overgebracht naar de nieuwe kerk. De preekstoel werd na 20 jaar vervangen door een nieuw exemplaar.

Kerk en toren waren oorspronkelijk volledig gedekt met zinken platen. Alle zinken daken van de kerk werden vervangen circa 1950-1965.

Bespreking roerend patrimonium, orgel, e.a.

Inventaris en archief

- Inventaris
 - o Inventaris van de gehele collectie (162 stuks).
 - o Opgesteld door de Provincie Oost-Vlaanderen en bijgewerkt door de heer Lieven Verhelst. Laatste update 2011 en grondig bijgewerkt door werkgroep religieuze inventarisatie onder leiding van André Leyten in 2023.
 - o Elektronisch beschikbaar (Excel-document)
- Archief
 - o Archief wordt bewaard in archiefruimte parochiaal secretariaat, Kerkhofweg 3/0002 te 9770 Kruisem. Het oud archief (voor 19de eeuw) bevindt zich in het Rijksarchief Gent.
 - o Archief van de kerkfabriek, parochie, parochiale instellingen en verenigingen, en pastoors.
 - o Geordend en er is een inventaris, opgesteld door Patrick De Vos, doctor in de oudheidkunde en de kunstgeschiedenis, gespecialiseerd in monumentenzorg, cultuurgeschiedenis en de religieuze iconografie.
 - o Archief bevat o.m. plannen van de kerk, decoratietekeningen en glasraamtekeningen.

- er is in 2017 een inventarisatie en ordening gebeurd door mensen van het Rijksarchief Gent: alles is genummerd en deugdelijk opgeborgen in zuurvrije omslagen en archiefdozen.

De roerende goederen van deze kerk zijn sterk geïnspireerd door de neogotische traditie.

Meubilair

- Monumentaal neogotisch hoofdaltaar van steen en hout door F. Dumon, gedateerd 1868;
- Noordelijk zijaltaar van Onze-Lieve-Vrouw met schenkersopschrift van A.E. van Pottelberghe de la Potterie, neogotisch houten altaar van 1856;
- Zuidelijk zijaltaar van Heilig Kruis, volgens opschrift gift van familie Van Themsche, neogotisch houten altaar van 1858;
- Imposante neogotische houten koorbanken met apostelenbeelden in geajoueerde nissen, door F. Dumon van 1867;
- Neogotische communiebank door Dumon, 1869;
- Neogotische preekstoel uit 1888 door Remi Rooms, geschonken door Philippe en Eulalie De Kepper - Van der Donckt;
- 3 Lodewijk XVI-biechtstoelen afkomstig uit oude kerk, 4 neogotische biechtstoelen door F. Dumon van 1881;
- Polychrome neogotische muurschilderingen in koor door Janssens in 1887, in zijkoren door Dhaenens in 1904;
- Arduinen wijwatervat met jaartal "anno 1855";
- Monumentale, omlijste kruisweg gesigineerd De Clercq, 1861.

Schilderijen

- Schilderij in zijbeuk 'De eerlijkheid van de Heilige Eligius' door Philips Beernaert (Gent) uit 1662, geschonken door baron Philippe De Jauche.

Beschildering van het koor in 1887 door Janssens, zijbeuken door Dhaenens in 1904.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Hoogaltaar uit 1868 van Dumon.

Biechtstoel en zijaltaar in noordelijke zijbeuk.

Het hoogkoor is ingericht in neogotische stijl. Hoofdkoor, zijkoor, 4 biechtstoelen en communiebank zijn van de hand van de Bruggeling Dumon. De preekstoel is van Remi Rooms.

Beeldhouwwerk

- Polychrome neogotische heiligenbeelden op sokkel van de hand van Mathias Zens.

Liturgisch vaatwerk

- Processiekruis bevindt zich in de sacristie

- Relikwie van het Heilig Kruis bevindt zich nu in de beveiligde schatkamer, samen met het ander waardevol liturgisch vaatwerk en kleine kunstschaten (ingericht in de vroegere koortribune, nu officieel in gebruik als beveiligde schatkamer, tentoonstellingsruimte)
- Een moderne en vroeg 17de eeuwse monstrans (Frans Van den Dorpe, Oudenaardse zilversmid) bevinden zich eveneens in de schatkamer, net zoals algemeen liturgisch vaatwerk, cibories en attributen van Sint-Elooi (staf, mijter en hamer). Ook hier te vinden: tal van liturgische objecten die in 2024 overgebracht werden uit de St.-Gabriëlkerk van de Marolle (aan eredienst onttrokken op 2 februari 2024).

Textiel

- Kazuifels en gewaden goed bewaard in kast (lichte schimmelvorming op sommige stukken, aldus goed verluchten)
- Ook preconciiliaire gewaden bewaard.

Orgel

- Orgel van 1753 van P. van Peteghem in rococo-orgelkast afkomstig van de Sint-Adriaansabdij van Geraardsbergen, in 1838 getransformeerd door Ch.-L. Van Houtte;

Obiits in de Onze-Lieve-Vrouwekapel behoren bijvoorbeeld toe aan de families Van Pottelsberghe de la Potterie van het kasteel Herlegem van Kruishoutem. In het Heilig Kruiskoor zijn de vaandels van de confrérie van het Heilig Kruis opgesteld. In ditzelfde koor is een opslagkast met een verzameling partituren. In het koor zijn stoelen opgesteld die recent met rode stof zijn overtrokken. De stoelen van de kerk werden in 2015 vernieuwd. De gedenkschriften in het portaal dateren van de jaren 1870. Het portaal wordt vandaag niet meer gebruikt (alleen bij begravenissen), de toegang gebeurt langs de zijingangen.

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Zicht op het orgel.

Zicht op het koor met altaar uit 1868 van Dumon.

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

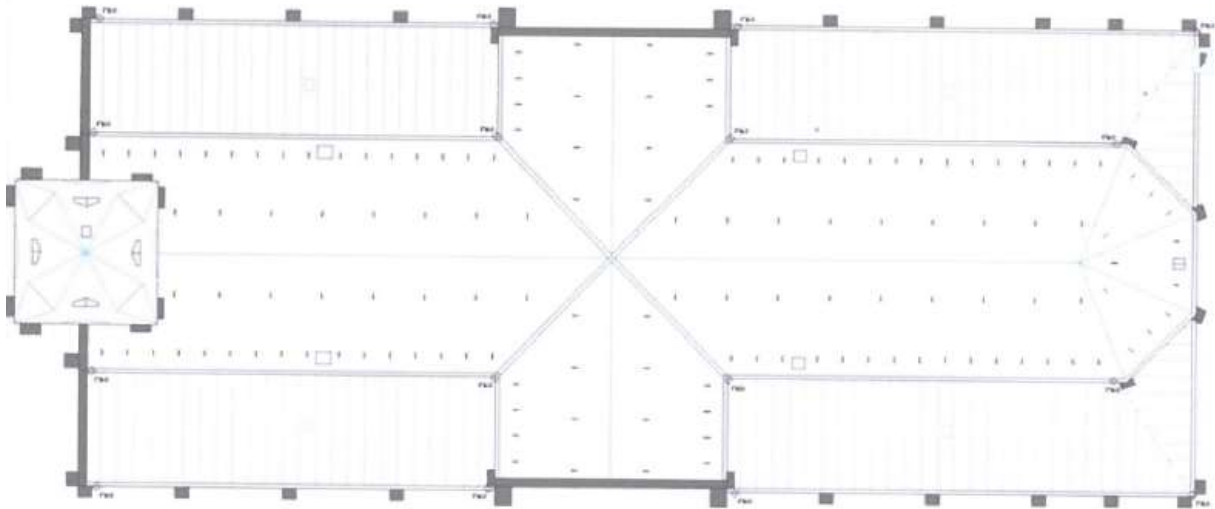
**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Zuidelijke zijbeuk.

Pijler tussen midden- en noordelijke zijbeuk.

b) Architecturale mogelijkheden

De Sint-Eligiuskerk van Kruishoutem heeft een basilicale aanleg en noordelijke toren. Het schip en de zijbeuken tellen vier traveeën. Er is een niet uitspringend transept. Een koor en zijkoren van twee traveeën met vijfzijdige sluiting. De kerk is erg ruim, hoog en groot. In principe zouden afsplitsingen van koor en zijbeuken mogelijk zijn, maar dit is niet aan de orde aangezien deze kerk als ankerkerk wordt aangeduid. Uitbreidingmogelijkheden buiten zijn ook beperkt door een recente aanleg van groen en parking rond de kerk.

De sacristie heeft een nieuwe vloer uit de jaren '60 (cf. kerk) en enkele nieuwe meubeltjes uit de jaren 2003-2004. Er is een brandkast aanwezig. Boven de sacristie is een zoldertje aanwezig. In de jaren 2000 werd deze ruimte ingericht als bloemschikplaats en opbergruimte. Van hieruit is er toegang naar de zolders boven de linkerzijbeuk.

Er is een schatkamer ingericht rechts van het hoofdkoor (architect Alex De Meyere, Kortrijk). In deze sterk beveiligde schatkamer wordt zilverwerk en andere bijzondere stukken tentoongesteld voor het grote publiek.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Aanwezige voorzieningen

- Verwarming: ketel recent vernieuw op gas, constante temperatuur van 15°C, 17°C in het weekend (brander in kelder, twee jaar geleden vernieuwd). Reeds in de jaren '60 werd vloerverwarming aangelegd (grijze stukken in moderne vloerbedekking). Er zou 180000 euro moeten voorzien worden voor een vervanging als dit echt nodig blijkt.
- Elektriciteit: is volledig vernieuwd in het dak bij de restauratie van 2023-2024.
- Geluids- en lichtinstallatie: zeer goed, volledig vernieuwd in 2010. BOSE-installatie. Orgelboxen op het doksaal synchroniseren goed. Lampen in het schip zijn ook recent vernieuwd.
- Sanitair: één toilet aanwezig (verbonden aan de sacristie en niet openbaar) en een recent bijkomend toilet aan de rechterzijgang (beschikbaar voor publiek tijdens misvieringen).
- Keuken: niet aanwezig
- Klokken: bediend via Clock-O-Matic. 1 klok gebarsten, nu 2 klokken
- Inbraakdetectie: ARDOVLAM en recente camerabewaking.
- Geen gsm-operatoren in de toren

De rechertoegang van de kerk is voorzien voor andersvaliden (klinkers aangelegd met hellend vlak voor vlotte toegang).

c) Bouwfysische toestand

Huidige toestand

De algemene bouwfysische toestand is goed tot zeer goed.

Monumentenwacht is aangesteld voor de inspectie van het kerkgebouw.

Voor het **interieur** werd een rapport opgemaakt in 2005 en 2011. In dit laatste rapport werd aanbevolen de volgende herstellingen te laten uitvoeren door een restaurateur: ingrepen aan verschillende polychrome beelden zoals de "Gekruisigde Christus" in de sacristie, etc. en verschillende stukken religieus textiel, net zoals ingrepen aan de bekroning van een processiestaf. Op langere termijn werd aangeraden ingrepen uit te voeren voor de restauratie van een aantal obiits en neogotische kandelaars en een wierookvat in de sacristiekast. Er werd bovendien aangeraden de treden van het zuidelijk zijaltaar te laten herstellen door een vakman en een aantal preventieve en behandelende maatregelen te nemen tegen insecten en/of schimmels.

Het dak is in 2023-2024 grondig aangepakt. Vernieuwen van: leien (niet op de toren), koperen zijdaken, goten, elektriciteit op zolder, loopbruggen op de zolders. Herstellen trappen naar de toren, herstellen stukken van de toren.

Toekomstige plannen

Zie meerjarenplanning 2026 - 2031

2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Er is geen kerkhof aanwezig direct rond de kerk. In de jaren 1840 werd een nieuw kerkhof verderop in gebruik genomen.

De toren is 's avonds langs buiten verlicht. Kerstverlichting rond de kerk wordt alleen aangelegd in de kerstperiode.

De bereikbaarheid via openbaar vervoer en de aanwezigheid van parking.

- Openbaar vervoer: De Lijn bedient het centrum van Kruishoutem
- Parking: nabijheid van het kerkgebouw, op het Marktplain aan het gemeentehuis, op het nieuwe plein aan de Post en CC De Mastbloem, op de terreinen achter de kerk en de vroegere dekenij

Omgeving

Gemeentehuis

- Ligt aan het Marktplain, historisch gebouw

Dekenij:

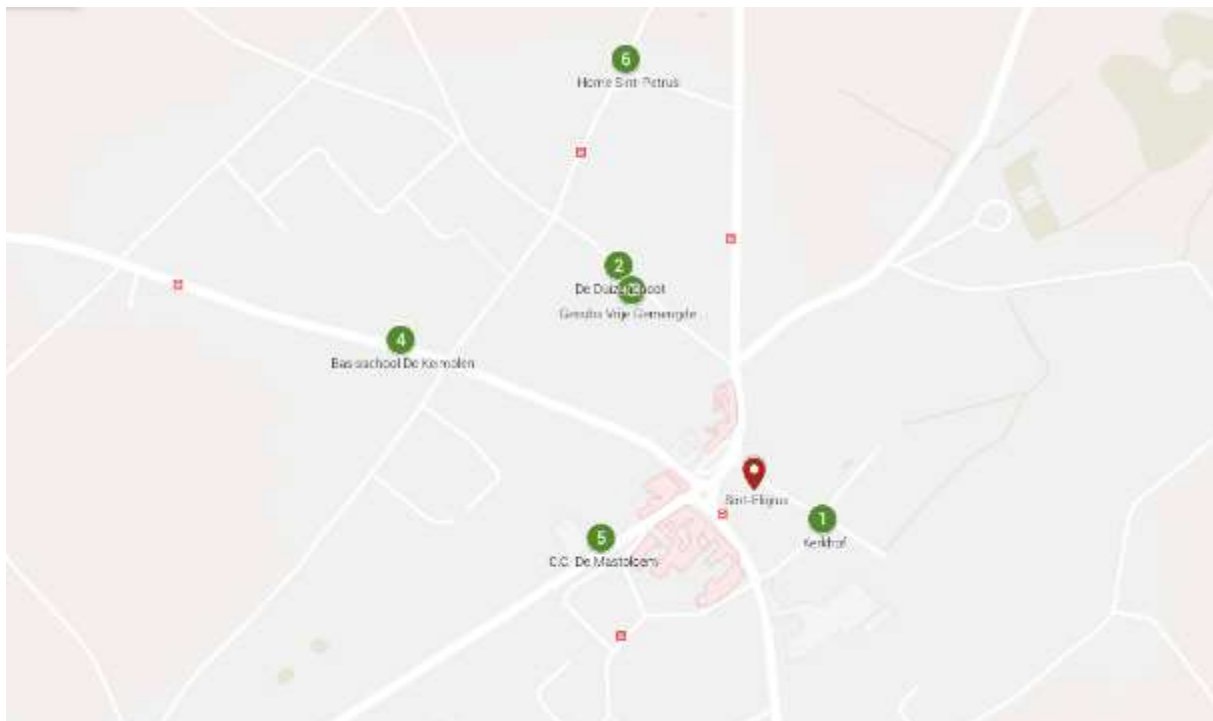
- Achter de kerk is een nieuw complex opgetrokken waarin op het gelijkvloers de kerkfabriek St-Eligius over een appartement in eigendom beschikt dat dienst doet als vergaderruimte, kantoorruimte en archiefruimte.

Parochiezaal

- Zaal De Kepper, gelegen achter de kerk, Kerkhofweg 2.

Kunstacademie

- Stedelijke Academie voor Muziek en Woord Deinze, afdeling Kruishoutem
- www.muziekacademiedeinze.be
- Waregemsesteenweg 22, 9770 Kruishoutem
- **Kerkhof** (Kerkhofweg, 9770 Kruishoutem): het kerkhof ligt op een afstand van ongeveer 100m van het kerkgebouw.
- **Kinderopvang De Duizendpoot** (Brugstraat 29, 9770 Kruishoutem): kinderopvangtehuis.
- **Gesubsidieerde Vrije Basisschool Kruishoutem 'De Kruin'** (Brugstraat 29, 9770 Kruishoutem): kleuter en lager onderwijs.
- **Basisschool De Keimolen** (Olsensesteenweg 2, 9770 Kruishoutem): Gemeentelijk kleuter en lager onderwijs.
- **CC De Mastbloem** (Waregemsesteenweg 22, 9770 Kruishoutem): Het cultureel centrum omvat 3 deelgebouwen, die nauw met elkaar verbonden zijn: cultureel centrum, jeugdhuis en bibliotheek. Met het cultureel centrum wil het gemeentebestuur voorzien in een polyvalente infrastructuur ten dienste van verenigingen en organisaties.

2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Liturgische activiteiten

Voor ankerpunt Kruishoutem: in St.-Eligius wekelijks op zondag om 9.30u en op dinsdag om 8.30u eucharistieviering door pastoor Joost De Boever.

Binnen de “nieuwe parochie”, “St. Thomasparochie” is deze Sint-Eligiuskerk aangeduid als ankerkerk waar ook in toekomst voor onbepaalde duur dopen, communies, vormsels, huwelijken, uitvaarten zullen doorgaan.

Religieuze tradities en gebruiken:

- Broederschap Heilig Kruis heropgericht in 1630 na teloorgang tijdens beeldenstorm eind 16^e eeuw. Bestaat sindsdien onafgebroken en heeft 50-tal leden.
- Een jaarlijkse Gedurige Aanbidding in juli.
- 4-tal processies per jaar.

Niet liturgische activiteiten

De kerk wordt dagelijks opengesteld. Er is een onthaalbrochure voor de kerk.

De kerk is hoofdzakelijk bedoeld als parochiekerk en kan occasioneel gebruikt worden voor nevenactiviteiten. Vanwege haar omvang is er valorisatie in de vorm van occasioneel gebruik voor concerten waar veel publiek verwacht wordt.

De eiergemeente en haar folkloristisch erfgoed

Toen Lodewijk XIV in september 1670 bij oorkonde de heerlijkheid Aaishove tot graafschap verhief, en meteen de toelating gaf tot het inrichten van een jaarmarkt, wist wellicht niemand dat hiermee de start werd gegeven van een nieuw impuls voor de gemeente die nog tot op vandaag verder leeft.

Deze jaarmarkt werd oorspronkelijk bezocht door de landbouwers van ter plaatse, die hun eigen producten op de markt probeerden aan de man te brengen, zo werden eieren, boter, kleine hoevedieren te koop aangeboden.

Na een periode van ups en downs kende de markt in het begin van de jaren 50 een steile klim: Kruishoutem kreeg inzake de eierhandel naam en faam in binnen- en buitenland, en stond meteen aan de spits van de Europese eierhandel. Toen werd ook de Eierprijzencommissie geïnstalleerd die wekelijks de eierprijzen vast legde. Heden ten dage wordt de eierprijs nog steeds op dinsdag in het gemeentehuis vastgesteld door die commissie.

Rond het thema van het ei ontstonden allerlei activiteiten, die tot het belangrijke folkloerfgoed van de gemeente mogen worden gerekend.

In 1952 werden de eerste twee reuzen geboren: Pier de Eierboer en Mie de Boterboerin (zie verder hieronder). Hun aantal is ondertussen aangegroeid tot 6 eenheden.

In 1955 werden voor de eerste maal de Gulden Eifeesten georganiseerd. De aangewezen periode leek toen voor de organisatoren Pasen te zijn. Ter gelegenheid van deze Paasfeesten wordt een Eikoningin en een Eierboer verkozen. Een ander hoogtepunt is ongetwijfeld de spectaculaire eierworp uit de kerktoren.

Kruishoutem is terecht fier op zijn Gulden Eifeesten en op alles wat de gemeente te bieden heeft. Overigens, wie éénmaal te gast was, komt zeker terug!

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Confrérie van het Heilig Kruis

De Confrérie van het Heilig Kruis is de enige nog resterende broederschap van de talrijke religieuze broederschappen die ooit bestonden op het grondgebied van de nieuwe grote parochie Kruishoutem - Zingem – Wortegem-Petegem.

Haar exacte stichtingsdatum is niet bekend, maar wellicht werd ze opgericht na de aankomst van een relikwie van het Heilig Kruis in de 12de eeuw. De relikwie ligt trouwens aan de basis van de naam van onze gemeente, die evolueerde van Hultheim, over Hauthem tot Kruishoutem.

De Beeldenstorm van 1566 en de daarop volgende troebele tijden zorgden ervoor dat de kerk werd vernield, de bevolking op de vlucht sloeg en de velden niet meer werden bewerkt. De relikwie werd in veiligheid gebracht te Rijsel. De confrérie ging in dit woelig klimaat ten gronde.

Vanaf 1628 wensten enkele vooraanstaande Kruishoutemnaren een rederijkerskamer op te richten. Deze pas opgerichte *Mastbloem*, koos geen echte patroonheilige maar vond bescherming bij de relikwie van het Heilig Kruis. Tegelijkertijd richtte men de Confrérie van het Heilig Kruis opnieuw op. De statuten werden gegeven door bisschop Antonius Triest op 14/1/1630. In hetzelfde jaar verleende paus Urbanus VIII de confrérie een ganse rij aflaten in een pauselijke bulle. De vereniging stond open voor mannen en vrouwen, tientallen schreven zich jaarlijks in. De in haar schoot opererende Mastbloem bestond uit een 30-tal mannen en verzorgde de processies en een jaarlijks toneelstuk. In de loop der tijden evolueerden Mastbloem en broederschap van het Heilig Kruis naar een groep van een 50-tal mannen die nog uitsluitend religieuze activiteiten ontplooiden. Anno 2017 is er nog een processie met jaarfeest en koningstrekking op de 2de zondag van februari, en verder nog drie processies op

sacramentszondag, O.L.V.-Hemelvaart en rond het feest van de Kruisverheffing. Bovendien nemen de kruisheren in een soort aflossing jaarlijks deel aan de Gedurige Aanbidding van het Heilig Sacrament half juli.

Meerder jonge leden sloten zich de laatste jaren aan. De eeuwenoude Confrérie, drager van belangrijk Kruishoutems religieus en cultureel erfgoed, is dan ook springlevend.

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Foto van de Confrérie van het Heilig Kruis voor het Heilig Kruiskoor, gebeeldhouwd door Dumon. Centraal staat de H. Helena met haar gevonden Kruis, links van haar staat haar zoon keizer Constantinus met in zijn hand een vaandel met de spreuk "in hoc signo vinces". Bemerkt ook de vlag uit 1947 waar duidelijk het heroprichtingsjaar 1630 wordt vermeld en ook de leuze van de confrérie: "Haut Hem in Liefden".

2.2. Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstand in Lozer

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.2.1. Identificatie

Naam: Onze-Lieve-Vrouw van Bijstand (Onze-Lieve-Vrouw-van-Altijddurende Bijstand)

Geografische ligging

- Lozerstraat 15a, 9770 Lozer
- Provincie: Oost-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Gent
- Dekenaat: Oudenaarde
- Parochie : St. Thomasparochie (Kruisem + Wortegem-Petegem)

Eigenaar: kerkfabriek

Bescherming(en)

- Is beschermd als monument **Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw van Bijstand** sinds 19-03-2002.

- Omvat de bescherming als monument **Parochiekerk** (St. Thomasparochie Kruisem + Wortegem-Petegem) **Onze-Lieve-Vrouw van Bijstand: orgel** gelegen te Lozerstraat 16A (Kruishoutem) geldig sinds 16-10-1975.

2.2.2. Beschrijving

- Parochiekerk in neostijl uit 1842 van architect Louis Minard
- Gebouwd in opdracht barones Marie-Julie van Rockolfing, voortgezet door zoon baron Adolphe Della Faille d’Huyse
- Inwijding 1845
- Kerktoren in 1861
- Muurschildering pastorij 1868
- Omliggend kerkhof, dreef naar kasteel: pittoresk kader
- Bijzondere Mariaverering in de kerk
- Orgel beschermd in 1976, beschermd kerk in 2002

Voor gedetailleerde beschrijving en links zie: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/74332>

a) Cultuurhistorische waarde

Geschiedenis

Kerk gebouwd op initiatief van de familie della Faille d'Huyse, in 1844 (zie opschrift op glasraam in sacristie) naar ontwerp van architect Louis Minard en bediend door de onderpastoor van Huise. Gewijd op 15.04.1845. In 1853 verheven tot proosdij, in 1854 tot succursale en in 1856 als zelfstandige parochie erkend. In 1859-61 toevoeging van een toren achter het koor en omsluiten van de voortuin en pastorietuin door fraaie ijzeren hekken in 1889. Plaatsen van nieuwe glasramen in 1930 en nieuwe voordeur met bekronend opschrift in 1935. Herstelling van de voorgevel in 1949 en beëindigen van de hele restauratie in 1967.

Algemene beschrijving

Niet georiënteerd landelijk kerkje met voortuin afgesloten door lage muur en ijzeren hekken tussen rondgemetste pijlers met siervaasbekroning; achterliggend omhaagd kerkhof.

Pseudo-hallenkerk van vier traveeën met drie beuken onder één zadeldak, koor van één travee met driezijdige sluiting, links en rechts aangebouwde sacristie en berging. Aansluitende vierkante noordertoren onder ingesnoerde naaldspits. Opgetrokken uit baksteen met sporadisch verwerking van zandsteen en arduin. Zuidgevel van drie traveeën met classicistische pilastergevel met hoofdstel en hoger opgetrokken middentravee met half rond venster en driehoekig fronton; bekronend ijzeren kruis.

Rechthoekige poort met half rond bovenlicht onder bakstenen booglijst op doorgetrokken imposten; voluutvormige sluitsteen. Zijtravee met rondboognissen en beelden van Heilig Hart en Onze-Lieve-Vrouw. Zijgevels verlicht door vier rondboogvensters met glas-in-loodramen.

Helder en witgeschilderd neoclassicistisch interieur met brede middenbeuk, van de zijbeuken gescheiden door Toscaanse zuilen onder klassiek hoofdgestel. Middenbeuk onder breed tongewelf, zijbeuken met vlakke zoldering geleed door zware moerbalken rustend op pilasters.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016: *Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw van Bijstand* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/74332> (geraadpleegd op 19 juni 2017).

Nieuwe glasramen in 1930 en nieuwe voordeur met bekronend opschrift in 1935.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

Heilige Moeder Anna

Heilige Jozef

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Zicht op het orgel.

Zicht op het koor.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Zicht op noordelijke zijbeuk.

Zicht op zuidelijke zijbeuk.

- Kerk en pastorie zijn beide opgetrokken in de jaren 1840 en zijn eigendom van de kerkfabriek
- Kerk heeft goede akoestiek
- Architect Demeyere J. & A. heeft een beheersplan voor kerk, kerkhof, pastorie en grafkapel uitgewerkt.

Bespreking roerend patrimonium, orgel, e.a.

Inventaris en archief

- Inventaris
 - o Inventaris van de gehele collectie (+ 150 stuks).
 - o Volledige inventaris digitaal beschikbaar, afgewerkt in 2024.
- Archief
 - o Archief bewaard in de pastorie en bij een privépersoon.
 - o Archief van de kerkfabriek, de parochie, parochiale instellingen en verenigingen.
 - o Geordend, maar geen inventaris.
 - o Archief bevat o.m. plannen van de kerk en aanverwante gebouwen.

Meubilair

- Vernieuwd hoofdaltaar, noordelijke en zuidelijke zijaltaren, portiekaltaren met beeld van Heilige Anna met Maria, en Heilige Joseph, wit geschilderd hout, 1860;
- Koorbanken, noordelijke met Heilige Johannes en Heilige Lucas evangelisten, zuidelijke met Heilige Marcus en Heilige Mattheus evangelisten, geschilderd hout, 1863;
- Preekstoel en twee biechtstoelen, geschilderd hout, derde kwart van de 19de eeuw;
- Doksaal met orgel uit de 18de eeuw
- Nieuwe kruisweg van 1928.
- Mariabeeld in linkerzijbeuk, bijzondere devotie voor dit beeld. Glazen kast er bescherming voorzien. Er worden regelmatig kaarsen gebrand voor dit beeld.
- Obiits van de familie della Faille d'Huysse

Beeldhouwwerk

- Gepolychromeerde heiligenbeelden op sokkel van onder meer Heilig Hart en Heilige Theresia, Heilige Donatus, Heilige Antonius, Heilige Fransiscus, Heilige Barbara, Heilige Aloïsius, Heilige Hubertus en Heilige Gerardus Majella, begin 20ste eeuw.

Liturgisch vaatwerk

- Pixissen en kelken worden bewaard in de kluis in de sacristie

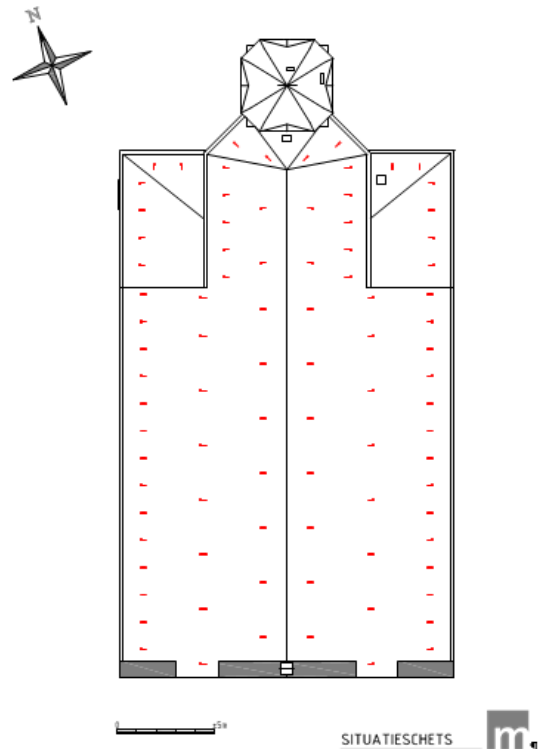
Textiel

- Vaandels worden samen met kaarsen bewaard in de bergplaats
- Oude en nieuwe gewaden worden in een kast in de sacristie bewaard (boven in die kast kerstgerei)

Orgel

- Orgel uit de 18^e eeuw met houten klankkast, aangekocht in 1858 van Sint-Baafs-Vijve, zie inscriptie onderhouden door "Godefroid et Fils, fateur d'orgues, 1937", hersteld door Daem (Appelterre) in 1948
- Beschermd in 1976,
- Orgel heeft een klavier van Cachot (maar enkele in gans België)
- Is nu deels bespeelbaar, maar 30.000 euro nodig om het volledig bespeelbaar te maken.

b) Architecturale mogelijkheden

De kerk van Lozer werd in zijn geheel opgetrokken in 1842 als een eenvoudige neoclassicistische landelijke kerk. In 1859-1861 werd een toren aan het kerkgebouw toegevoegd, uitzonderlijk aan de achterkant van de kerk. Schip en zijbeuken worden afgescheiden door Toscaanse zuilen. In theorie zouden zijbeuken, koor en schip van elkaar kunnen worden afgescheiden, maar het harmonisch geheel van de kerk, zoals het ontworpen is, zou hierdoor verstoord worden. Zolang de hoofdfunctie liturgie blijft mét socio-culturele nevenbestemming kan de ganse ruimte in zijn totaliteit gebruikt worden en dient zich geen compartimentering op. Het omliggende kerkhof maakt uitbreiding voor dit beschermd gebouw extra moeilijk. Er is geen sanitair aanwezig, dus dit is een aandachtspunt bij nakende restauratie. Bij het vernieuwen van de stookinstallatie zou deze ruimte kunnen heringericht worden.

Aanwezige voorzieningen

- Verwarming: oude brander op mazout in bergplaats links van het koor. Bij restauratiedossier zal deze brander worden vervangen en de vrijgekomen ruimte kan dan eventueel voor toilet en omkleedruimte voorzien worden. Verwarmingsroosters in de kerk vooraan aan het altaar en achteraan in de kerk. Apart elektrisch verwarmingselement in de sacristie.
- Alarminstallatie: brand- en inbraakdetectie aangebracht in de toren (GSM-mast)
- Elektriciteit: sinds 20 jaar nieuwe kast in de sacristie, maar verouderde bedrading, te vervangen bij restauratie
- Geluids- en lichtinstallatie: ~~vernieuwde~~ installatie FOA en GUNDIG
- Sanitair: geen toilet, warm water alleen aanwezig aan de kant van de pastorie (linkerkant bergruimte koor)
- Keuken: niet aanwezig
- Klokken: nieuwe klok uit 1947 en een oudere klok uit de 19^e eeuw, momenteel is de hamer kapot, maar wordt hersteld. Beheer door Clock-O-Matic, moederuurwerk Apollo II.
- Zendmast: op toren buiten geplaatst in 2016, 2019 en 2024.

De toegankelijkheid voor andersvaliden is goed: er is een drempel, maar er is een hellend vlak aanwezig.

Het waardevolle interieur beperkt zich voornamelijk tot het 19^e-eeuwse meubilair (zie boven). De Mariaverering wordt vandaag de dag ook benadrukt door blauwe doeken in het koor en de zijkapellen.

c) Bouwfysische toestand

Huidige toestand

De algemene bouwfysische toestand is goed.

Monumentenwacht is aangesteld voor de inspectie van het kerkgebouw.

Voor het **exterieur** werd een eerste rapport opgemaakt in 2010. In dit rapport werd aanbevolen voor een optimale toegankelijkheid, bereikbaarheid en veiligheid de volgende acties te ondernemen:

- Plaatsen van voldoende rijen genormeerde ladderhaken (EN 517) op de diverse dakvlakken.
- Uitbreiden en waar nodig bijplaatsen van de nodige loopbruggen in de kapruimten van de zijbeuken en platforms in de toren.
- Verhogen van de voetmat in de inkomhal.
- de klampen in de toren en ter hoogte van het koorluik vernieuwen.

Voor een goede instandhouding van het monument werd in 2010 aanbevolen de volgende werken uit te voeren:

- Ontroesten en schilderen van de ijzeren topbekroningen en waar nodig herstellingen uitvoeren.
- Vernieuwen van alle dakluiken met aandacht voor een degelijke vergrendeling.
- Herstellen van de cementpleister van de tuit op de voorgevel.
- Opnieuw bevestigen van de daalleidingen van de bliksemafleider.
- Herstellen van het houtwerk van het rondraam in de voorgevel.
- Restaureren van het glas-in-loodraam in de noordgevel van het koor.
- Uitvoeren van onderhoudsschilderwerk aan de ramen van de sacristieën.
- Ontroesten en schilderen van de klokkenhengsels.
- Waar nodig, plaatsen van duivenweringen.
- Herstellen en terugplaatsen van de siervazen op de pilaren van de toegangshekkins.

Voor een duurzaam onderhoud werden ook deze punten aangeduid als van belang:

- Eventueel verwijderen van de schoorsteen aan de zuidsacristie. Indien de schoorsteen behouden blijft, het metselwerk herstellen en de ankers terugplaatsen en ontroesten en schilderen.
- Opfrissen van het schilderwerk van het interieur.
- Jaarlijks reinigen van de goten

In 2011-2013 werd de restauratie van de glasramen uitgevoerd. Ondertussen vonden ook werken plaats aan de voordeur en het portaal en werden in september 2016 nieuwe kerkstoelen aangekocht.

Toekomstige plannen

Zie meerjarenplanning 2026 - 2031

Na de aanbevelingen geformuleerd door Monumentenwacht werd door de kerkraad besloten over te gaan tot een volledige restauratie van het kerkgebouw, maar dit zeker te bekijken binnen de ruimere context van pastorie, kerkhof en dorpskom. Architectenbureau Demeyere heeft een beheersplan opgemaakt zodat een erfgoedpremie snel kan aangevraagd worden van zodra dit kerkenbeleidsplan rond is.

2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De kerk van Lozer werd gebouwd in 1842 aan het uiteinde van de dreef die naar het kasteel van Lozer leidt. Een toren, hekwerk en de pastorie werden enkele jaren later opgetrokken en vormen dus een mooi geheel, samen met de kasseiweg van het dorp, die apart beschermd is. Vooraan in de Lozerstraat is de lokale kleuterschool gelegen (voor de lagere school gaan de schoolkinderen van Lozer naar Huisse). De dorpskern ligt excentrisch ingepland tegenover de baan Deinze-Nazareth. Aan de Nazarethsesteenweg ligt het Parochiaal Centrum "della Faille" Lozer. Het kerkhof rond de kerk, eveneens eigendom van de kerkfabriek, is nog in gebruik en er wordt regelmatig geruimd. Er bevinden zich naast de urentorens enkele grotere grafmonumenten, bijvoorbeeld voor de adellijke familie della Faille D'Huyse, en een kruisweg in kapellen (jaren '50) rondom dit kerkhof. De pastorie naast de kerk heeft in de gang op het gelijkvloers en op het bordes naar de eerste verdieping historische wandschilderingen. De toren van de kerk is niet extra verlicht langs de buitenkant. Lozer dorp is te bereiken via het openbaar vervoer met de bus van De Lijn die de lijn Nazareth-Deinze bedient. Parking is te vinden in de dorpskom. De bareel die de dreef van het kasteel naar de kerk afsluit, wordt opengesteld bij begrafenissen en vieringen (om zo op andere momenten de wortels van de bomen te sparen) om zo extra parking te voorzien.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Pastorij in Lozer.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Kerk met omliggend kerkhof.

De volgende gebouwen zijn rondom de kerk van Lozer gelegen:

Pastorie

- Adres: Lozerstraat 18, 9770 Kruishoutem
- Kerkfabriek is eigenaar van de pastorie en staat in voor het beheer ervan.

- Pastorie is beschermd als monument sinds 19-03-2002 (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/74336>) en verkeert in een redelijke toestand.
- Pastorie wordt nog gebruikt als
 - o Woning pastoor Joost De Boever
 - o vergaderruimte voor parochiale organen en de kerkfabriek
 - o archiefruimte voor parochie en kerkfabriek;
- Er is ontwerpstudie door architectenbureau Demeyere voor de pastorie van Lozer, die zich links van de parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw van Bijstand bevindt, daarrond een beboomde tuin, afgesloten door ijzeren hekken op bakstenen voet tussen ronde bakstenen pijlers.

Parochiaal Centrum "della Faille" (Ouwegemsesteenweg 259, 9770 Kruishoutem). - Voornamelijk gebruikt voor: feesten, recepties en vergaderingen van verenigingen.

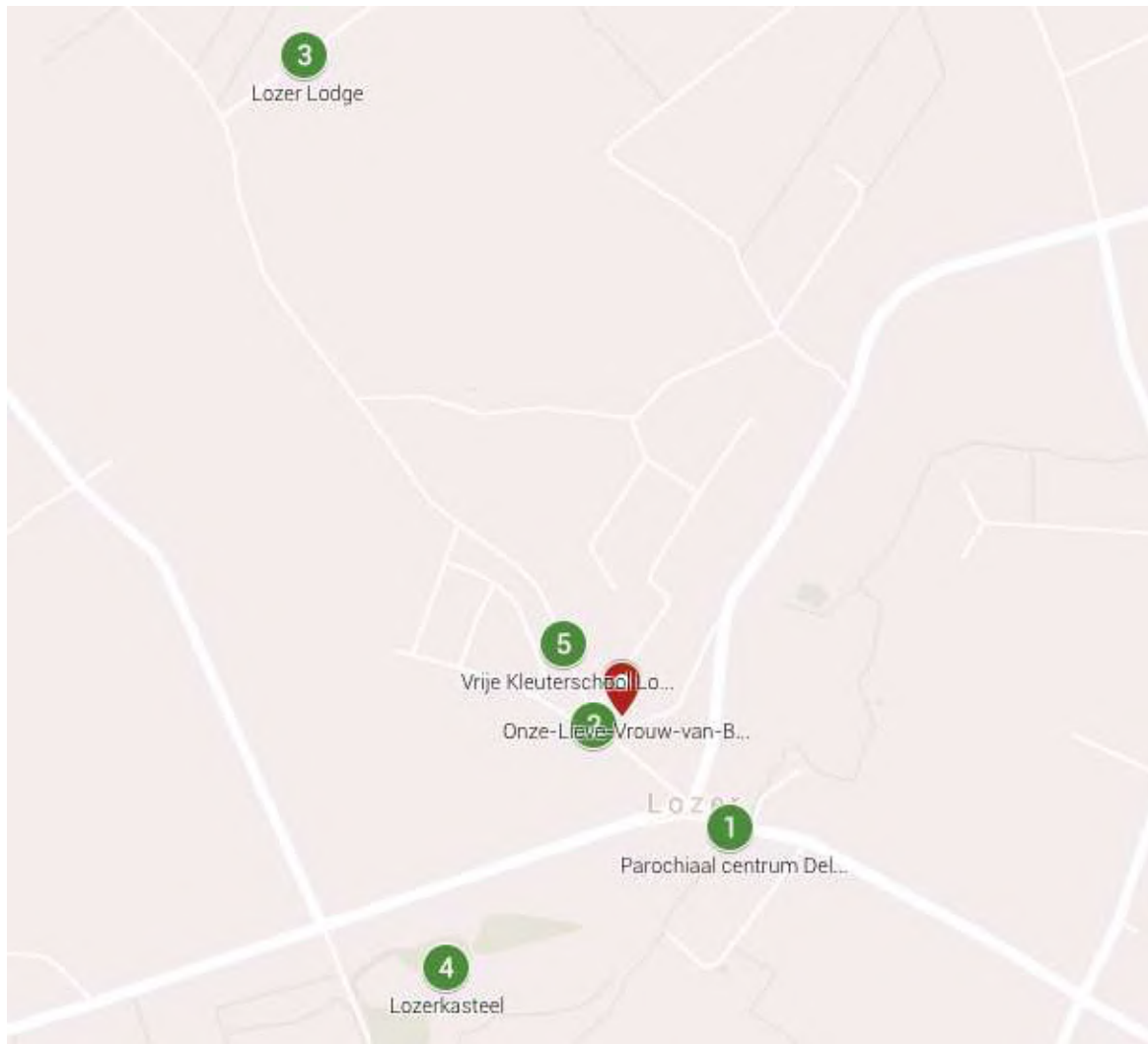
Vrije Kleuterschool Lozer (Lozerstraat 26, 9770 Kruishoutem)

Lozerkasteel (Kasteelstraat 36, 9770 Kruishoutem)

Het kasteel van Lozer is ook gekend onder de naam kasteel van Huise of kasteel della Faille. Het kasteeldomein met bijgebouwen bevindt zich in een uitgestrekt landschapspark met vijvers. Vandaag doet het kasteel onder meer dienst als **B&B**, vakantiewoning en ~~boetiek~~ evenementenruimte. Het domein is beschermd als cultuurhistorisch landschap (1985), het kasteel zelf als monument (2002) (zie ook <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/74329>).

Lozer Lodge (Spiegelstraat 1, 9770 Kruishoutem)

- o Lozer Lodge beschikt over vakantieverblijven voor kleine en/of grote groepen.
- o Ook bedrijven organiseren er kleinschalige events of teambuilding sessies.
- o De volledige site is verspreid over 6000m² met twee luxe vakantiehuizen Lozerhof (10 pers.) en Lozerdorp (25 pers.) Daarnaast is er ook een rustieke polyvalente ruimte, Lozer Lounge, voor allerlei activiteiten en evenementen.

2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Liturgische activiteiten

- er is een sterke link tussen kerk en dorpsleven
- Weekvieringen, huwelijken, begrafenissen en occasionele vieringen zullen ~~erna~~ nog mogelijk zijn in nevenbestemming in de kerk van Lozer
- Begrafenissen, communie, viering met Allerheiligen
- Schoolvieringen
- Lozer Mei ommegang eerste zondag van mei
- Kermismaandag in september, dienst voor de overledenen van Lozer
- Viering met Allerheiligen

Niet liturgische activiteiten

- Er kunnen circa 360 mensen in de kerk binnen
- Verschillende concerten per jaar, voornamelijk door Lozer Cultureel (kwaliteitsvolle muziekvoorstellingen zoals Mikhaïl Bezverkhnny met Arion en het Kijken-kwartet in

2015, Michaël en Dagmar De Geest-Robben (maart) en Pierre-Alain Volondat (november) in 2016 en Lana Trotovek & Maria Canyigueral in maart 2017.

- Verschillende koorrepetities
- Tentoonstellingen
- Creativiteit door kleuterschool Lozer

De kerk is niet aangesloten bij de vereniging Open Kerken maar is wel dagelijks geopend.

De Mariadevotie brengt op regelmatige basis mensen die een kaarsje willen branden naar de kerk.

Bijzondere Mariaverering te Lozer

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.3. Sint-Machutus in Wannegem

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.3.1. Identificatie

Naam: Sint-Machutus

Geografische ligging

- Wannegemdorp, 9772 Wannegem
- Provincie: Oost-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Gent
- Dekenaat: Oudenaarde
- Parochie: St. Thomasparochie (Kruisem + Wortegem-Petegem)

Eigenaar: Gemeente Kruisem

Bescherming(en)

- Is beschermd als monument **Parochiekerk Sint-Machutus** sinds 28-03-2002.
- Is deel van de bescherming als stads- of dorpsgezicht, intrinsiek **Dorpskom Wannegem-Lede** sinds 11-04-1984.

2.3.2. Beschrijving

- Driebeukige classicistische bakstenen kerk uit 1784
- Drie altaren 18de eeuw:
 - hoofdaltaar schilderij "Onze - Lieve - Vrouw van de Rozenkrans" (1844) door P. van Hanselaere
 - noordelijke zijaltaar Vlaamse 18de-eeuwse schilderij" Boodschap aan Maria
 - zuidelijke zijaltaar laat-18de-eeuwse "Vlaamse Sint – Machutus geneest zieken".
- Brandramen geschonken door H. Gabriëls, bisschop in USA vanaf 1891
- Beschadigd 1918
- beschermd kerk 2002

Voor gedetailleerde beschrijving en links zie: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/43856>

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

a) Cultuurhistorische waarde

Geschiedenis

Volgens literatuur als parochie reeds gekend voor 1200. Van de oude kerk, gesloopt in 1783, is behalve de vermelding van kerkrekeningen teruggaand tot 1560, weinig gekend.

Huidige kerk nieuw gebouwd tussen 1784 en 1789 (zie jaartallen in sacristiedeur en in het pseudo-fronton aan de westgevel) met financiële steun van baron Baut de Rasmon, gelijktijdig met het Kasteel van Wannegem. Kerkrekeningen van 1783 vermelden J. de Waele als sloper van de oude kerk en metsers van de nieuwe funderingen, S. vande Weghe als steenhouwer, J. Robrecht als blaffoneur en de gebroeders Ch. en A. Moretti als marbreerder van de altaren en werken aan de preekstoel in 1784-85. L.B. van Peteghem, orgelmaker wordt betaald voor het maken van een nieuw orgel in 1787.

Herstelling van de toren in 1879 die tot dan gewit was. Herstelling na oorlogsschade van Wereld Oorlog I, onder meer nieuwe glasramen in koor van 1921-22 geschonken door ridder de Ghellinck en de parochianen, en van Wereld Oorlog II onder meer aan dak. Nieuwe herstellingen aan dak in 1951 door architect A. De Schrijver en restauratie van alle glasramen beëindigd in 1965.

Algemene beschrijving

Georiënteerde dorpskerk ingeplant op de noordflank van de heuvelrug met ommuurd hoger gelegen kerkhof toegankelijk via twee ijzeren hekken aan vierkante gemetste pijlers, respectievelijk aan de zuid- en westzijde en via een rechthoekige doorgang met trap in ommuring; bekronende rondboognis met getralied venster en beeldje van Sint-Machutus aan de Huisepontweg.

De plattegrond ontvouwt een driebeukig schip van vijf traveeën en koor van één travee met rechte sluiting met aansluitend een vierkante toren. Overwegend opgetrokken uit baksteen op een lage breukstenen plint; westgevel van verschillende soorten en deels vernieuwde zandsteen. Afdekkend leien zadeldak en karakteristiek klokdak op de toren.

Ongewone, vermoedelijk onafgewerkte en herhaaldelijk aangepaste westelijke puntgevel gemarkeerd door een uitspringend portaal over twee verdiepingen begrensd door schuingeplaatste kwartholle hoekpilasters en bekroond door een pseudo-driehoekig fronton op gekoppelde trigliefconsoles. Jaarankers 1789 boven hoog getoogd venster. Arduinen Lodewijk XVI-deuromlijsting met rechthoekige deur in geprofileerde rondboogomlijsting op neuten met imposten en sluitsteen onder rechte kroonlijst. Zijtravee met blinde getoogde vensters; topoculus. Verankerde noord- en zuidgevel geritmeerd door getoogde omlijste vensters met glas in lood. Aflijnende getrapte daklijst en zandstenen hoekketingen bij zuidelijke zijbeuk. Smaller koor met rondboogvensters en oculus onder de daklijst. Calvariekruis onder houten afdak boven een breukstenen sokkel met ingewerkt geschilderd vagevuur tegen de oostelijke muur van de zuidelijke zijbeuk.

Vierkante oosttoren met vier geledingen begrensd door verankerde pilasters en aan drie zijden doorbroken door rechthoekige omlijste vensters; gekoppelde rondboogvormige galmgaten in de klokkenkamer. Sierlijk achthoekig klokdak met bekronend kruis en windhaan. Zuidelijke muur met getoogde sacristiedeur in zandstenen omlijsting met jaartal 1785 in ijzeren smeedwerk van bovenlicht; voorafgaande arduinen trap van vier treden en ijzeren leuning.

Gepleisterd en thans egaal wit overgeschilderd classicistisch interieur. Ruim en helder schip met lagere en smallere zijbeuken, van elkaar gescheiden door rondboogarcaden op Toscaanse zuilen op achthoekige sokkels. Overwelling met hangkoepels gescheiden door brede gordelbogen rustend op classicistische consoles. Zuilen verrijkt met heiligenbeelden in stralenkrans.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016: *Parochiekerk Sint-*

Machutus [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/43856> (geraadpleegd op 20 juni 2017).

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Zuidelijke zijaltaar laat-18de-
eeuwse Vlaamse "Sint-
Machutus geneest zieken".

Hoofdaltaar uitgevoerd door
Charles en Antoine Moretti
rond 1785 met tafel met het
Oog Gods in stralenkrans en
met schilderij "Onze - Lieve -

Noordelijke zijaltaar Vlaamse
18de-eeuwse schilderij
"Boodschap aan Maria".

Vrouw van de Rozenkrans"
(1844) door P. van Hanselaere.

Bespreking roerend patrimonium, orgel, e.a.

Inventaris en archief

-Inventaris : Er bestaat een inventaris bij Religieus erfgoed onder nummer POV.03556. Die intussen is overgenomen door MEEMOO.

-Archief : werd door pastoor Latoir overgedragen aan Kruishoutem – inventaris zou zich daar moeten bevinden in pastorie.

Beeld en buste van de Heilige Machutus, gepolychromeerd hout, 18de eeuw.

Eén van de brandramen geschonken door Henri Gabriëls (1838-1921) bisschop in USA vanaf 1891.

Schilderijen

- "Onze-Lieve-Vrouw met Kind met rozenkrans", altaarstuk op het hoofdaltaar door P. Van Hanselaere, 1844;
- "Boodschap van de engel Gabriël aan Maria", op noordelijk zijaltaar, Vlaamse School, 18de eeuw;
- "Heilige Machutus geneest zieken", op zuidelijk zijaltaar, Vlaamse School, 18de eeuw;
- "Doopsel van Jezus in de Jordaan", Vlaamse School, 19de eeuw.
- Recent schilderij van Martin Wallaert achteraan in de kerk

Beeldhouwwerk

- beeld en buste van de Heilige Machutus, gepolychromeerd hout, 18de eeuw;
- 18de-eeuws geschilderd stenen beelden van Heilige Petrus en Heilige Paulus;
- Jezus aan het kruis, geschilderd hout, 19de eeuw, neogotische gepolychromeerde beelden op sokkel, onder meer Heilige Machutus, 1878, Heilige Macharius, gift van J. de Ghellinck, 1889, Heilige Margaretha, gift van A. de Ghellinck, 1889.

Liturgisch vaatwerk

- Zonnemonstrans, klein schrijn en kelken en cibories in kluis

Textiel

- Nieuwe gewaden aanwezig, oude door pastoor De Vos opgeruimd

Orgel

- 18de-eeuws doksaal en orgel van L. B. van Peteghem van 1787, hersteld in 1910-11 door L. Daem.
- Onderhoudscontract bij De Vissch Hamme.
- Alle registers zijn nog bespeelbaar, wordt gebruikt bij begrafenissen

Meubilair

- Hoofdaltaar, portiekaltaar, gemarmerd hout uitgevoerd door gebroeders Moretti, circa 1785 met tafel met het Oog Gods in stralenkrans;
- Noordelijk zijaltaar van Onze-Lieve-Vrouw en Zuidelijk zijaltaar van Sint-Machutus, portiekaltaren, gemarmerd hout door de gebroeders Moretti, circa 1785;
- Twee 18de-eeuwse biechtstoelen, eik;
- Doopvont, zwart marmer met koperen deksel met Kruisdragende wereldbol;
- Elf glasramen door H. Coppejans van 1921, 1922 en 1925 onder meer geschonken door ridder de Ghellinck en parochianen.
- Preekstoel en communiebank verdwenen na het concilie.
- Obbiit van de families Baut de Rasmon en De Gellinck d'Elseghem.
- Klein orgeltje aan Maria-altaar om te repeteren

b) Architecturale mogelijkheden

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

De oude kerk van Wannegem, die als parochie reeds gekend was voor 1200, werd in 1783 gesloopt. Tussen 1784 en 1789 werd de huidige classicistische kerk opgericht. Het kerkgebouw vormt vormelijk een geheel. Binnenin zijn bijvoorbeeld het hoofdaltaar en de zijaltaren gelijkaardig uitwerkt in classicistische stijl. Ook al zou in theorie een opsplitsing mogelijk zijn tussen schip, koor en zijbeuken, toch is het wenselijk om de vormelijke eenheid van dit monument te bewaren. De ruimte van schip en zijbeuken is vrij groot en hoog.

De dakstructuur is stabiel. Het feit dat er geen centrale verwarming aanwezig is, dient bij verdere toekomstplannen mee in rekening genomen te worden. Uitbreiding naar buiten toe ligt moeilijk door het beschermde karakter van de kerk en de dorpskern. Een algemene restauratiecampagne van de kerk zal gekoppeld worden aan de toekomstplannen met de kerk.

Aanwezige voorzieningen

- Verwarming: geen centrale verwarming, losstaande gasverwarmingselementen tussen zijbeuken en schip.
- Elektriciteit: circa 20 jaar geleden vervangen
- Geluids- en lichtinstallatie: nieuwe installatie uit 2017, boxen op 10 punten in de kerk, vernieuwde micro's. Lichten van boven op schip te vervangen (laatste maal naar beneden gelaten vanop loopbruggen schip 10 jaar geleden).
- Sanitair en keuken: niet aanwezig
- Geen aansluiting waterleidingnet in of rond de kerk.
- Klokken: 1 grote klok, stilgelegd (klokkenstoel aangetast). Klept nog wel. Onderhoud door Clock-Matic
- Geen torenuurwerk
- Twee GSM-operatoren (Orange en Telenet) hebben antennes op toren, huidige opbrengst ca. 10500 €.
- Brand- en inbraakbeveiliging: aanwezig in de ruimte achteringang, sacristie en toren voor GSM-operatoren die de toren gebruiken.

De kerk is toegankelijk voor andersvaliden: er is een drempel, maar in het bijzonder voor de bewoners van Heuvelheem, is een hellend vlak aanwezig.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Zicht op het orgel.

Zicht op het koor.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Zicht op noordelijke zijbeuk.

Zicht op zuidelijke zijbeuk.

c) Bouwfysische toestand

Huidige toestand

De algemene bouwfysische toestand is goed, al is een algehele renovatie op termijn aangewezen. Monumentenwacht is aangesteld voor de inspectie van het kerkgebouw.

Voor het **interieur** werd een rapport opgemaakt in 2011 met een hele reeks aanbevelingen.

Een eerste rapport voor het **exterieur** werd opgemaakt in 2009 en aangevuld met een toestandrapport uit 2011. In 2009 werd aanbevolen voor een optimale toegankelijkheid, bereikbaarheid en veiligheid:

- genormeerde ladderhaken (EN517) op de verschillende dakvlakken te plaatsen
- de luiken in het koorgedeelte beter bereikbaar maken

Voor een goede instandhouding van het monument werd toen aangestipt dat de volgende werken van belang waren:

- plaatselijk de leibedekking op de toren herstellen.
- de houten sierlijst van de toren herstellen en schilderen.
- de hoekkeperafwerking van de toren plaatselijk herstellen.
- de houten windveren van de gevelbeëindiging van de westgevel herstellen en schilderen.
- Het schilderwerk van de dakkapellen van de toren vernieuwen.
- de dakluiken vernieuwen en van een degelijke vergrendeling voorzien.
- plaatselijk herstellingen uitvoeren aan de kapconstructie.
- neuzen solderen op de afvoeren om verzakking te voorkomen.
- het voeg- en metselwerk op de westgerichte gevels plaatselijk herstellen.
- de muurankers, waar nodig, herstellen, ontroesten en schilderen.
- de ijzeren onderdelen van de trapleuning van de sacristie herstellen, ontroesten en schilderen.
- Plaatselijk de bindroedes van de glas-in-loodramen herstellen.
- plaatselijk de verzakkingen in de vloeren verhelpen
- De stellinggaten beter beveiligen tegen vogels.
- Plaatselijk herstellen van het metsel- en voegwerk van de ezelsruggen van de kerkmuur.
- Dichten van de voegen tussen de dekstenen. Plaatselijk het pleisterwerk bijwerken.
- Ontroesten en schilderen van de ijzeren onderdelen van het hekkenwerk.

Voor een duurzaam onderhoud werden ook de volgende punten als van belang aangegeven:

- uitvoeren van onderhoudsschilderwerk aan alle buitenschrijnwerk
- de roestige onderdelen van de klokkenstoel schilderen.
- geregeld ontmossen, reinigen en plaatselijk herstellen van het bakstenen voetpad.

Na vervolgerslagen in 2012 en 2013, werd dit eerste rapport in 2017 met de volgende opmerkingen aangevuld:

- algemeen kan gesteld worden dat alle dakbedekkingen en aansluitingen in een restauratiedossier gegoten kunnen worden
- de leidekking van toren en van alle dakvlakken is versleten
- geregeld onderhoud kan voorlopig de meeste lekkage oplossen maar meer en meer leien zullen door verzwakking van vernageling en verwerking uitvallen.
- Een algehele restauratie binnen de eerste twee decennia dring zich op

De volgende werkzaamheden werden in 2017 uitgevoerd:

- Nazicht goten voor detectie en lekken
- Algemeen nazicht van alle bouwonderdelen

Volgende dringende aanbevelingen werden meegegeven:

- Vernieuwen van de dakkappen in de toren
- Vervangen van de dakluiken
- Uitvoeren van onderhoudsschilderwerk aan de luiken
- Vervangen van de gootlijst rond de toren
- Herstellen van de korbelen in de kapconstructie
- Herstellen van het voegwerk van het parement van de toren
- Herstellen van het leiwerk van de toren
- Terugleggen van de weggewaaide nokpannen van het voorportaal
- De vuilnisbakken verplaatsen
- Schilderen van de leuning op de trappui van de sacristie
- Algemeen onderhoudsschilderwerk
- Gebroken glas van de sacristie herstellen

Op basis van deze aanbevelingen heeft de kerkfabriek in samenspraak met het Centraal Kerkbestuur Kruishoutem een oplisting gemaakt van de uit te voeren werken.

Er werd geopteerd voor de uitvoering van deze werken binnen een algehele renovatie binnen de nieuwe functie die het gebouw zal krijgen (herbestemming).

Op 8 juni 2023 werd het dossier “**herbestemming**”, structurele nevenbestemming en meervoudig gebruik van de parochiekerk geselecteerd voor definitieve indiening tegen 1 februari 2024. Er werd een premiebedrag van 710.574.11 € gereserveerd. **Dit dossier kan in bijlage bij dit kerkenbeleidsplan teruggevonden worden.**

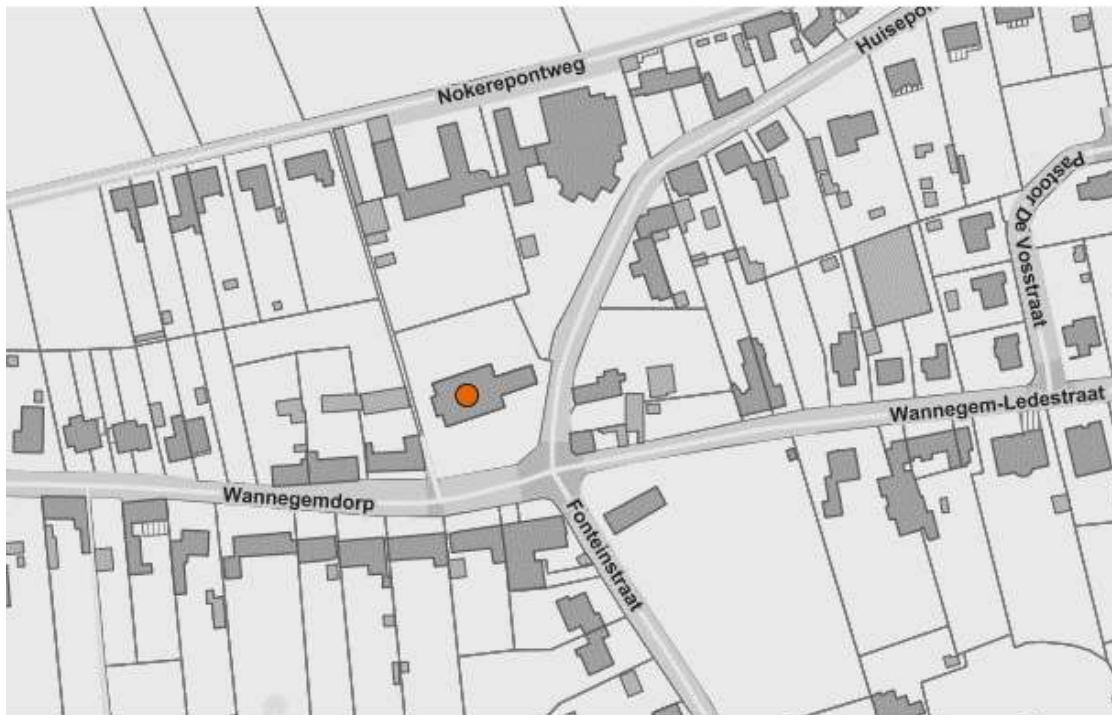
Op 10 augustus 2023 werd een uitbreiding van de opdracht voor werken aan het kerkgebouw gegund aan architectenbureau Demeyere J en A te Kortrijk.

Sindsdien wordt verder gewerkt aan de praktische, juridische en financiële stappen tussen gemeente Kruisem en Toekomstige gebruiker Heuvelheem vzw.

Toekomstige plannen

Zie meerjarenplanning 2026 - 2031

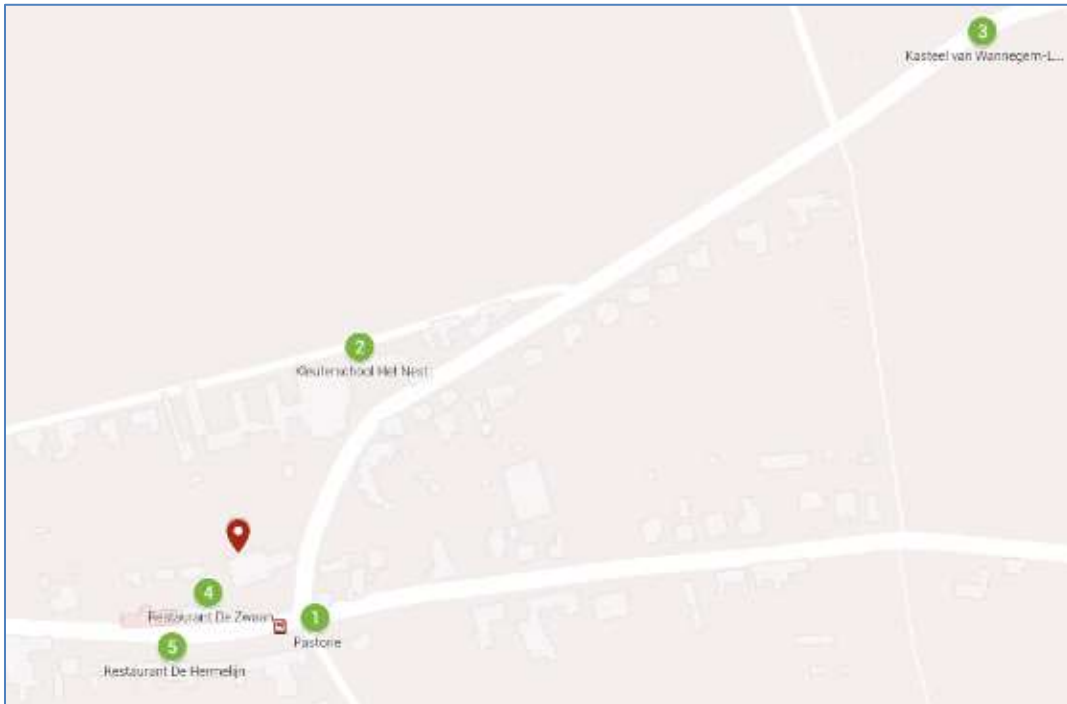
2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De Sint-Machutuskerk van Wannegem is gelegen in het beschermd dorpsgezicht van Wannegem. Het dorp telt circa 400 à 500 inwoners. De kerk wordt omgeven door een nog in dienst zijn kerkhof waar regelmatig wordt geruimd. Er zijn geen winkels gelegen in het dorpscentrum. Wannegem beschikt alleen over een kleuterschool en deelt voorzieningen met Lede. Wannegem-Lede werd reeds in 1810 een fusiegemeente en behoort sinds de jaren '70 tot de fusiegemeente Kruishoutem. Beide dorpen delen zaal Twee Dorpen in de verbindingsstraat tussen Wannegem en Lede. Wannegem is bereikbaar via het openbaar vervoer (belbus De Lijn of aan grote baan naar Kruishoutem). Er is parking rond de kerk (circa 100 auto's). De toren wordt 's avonds niet verlicht langs buiten.

- De kerk wordt omgeven door het **kerkhof**. Momenteel worden een 50-tal graven aangeplakt om op te ruimen. Er bevinden zich op het kerkhof enkele bijzondere graven zoals die van Baut de Rasmon en de lokale pastoors.
- De 18e-eeuwse en sinds 2002 beschermd **pastorie** van de Sint-Machutusparochie (Wannegem-Ledestraat 2, 9772 Kruishoutem) bevindt zich schuin tegenover de kerk. De pastorie werd in 2012 door de gemeente verkocht aan een privépersoon.
- **Kleuterschool Het Nest** (Nokerepontweg 5, 9772 Kruishoutem)
- Gemeenschapszaal **Twee Dorpen**, Wannegem-Ledestraat 42
- Het classicistische en als monument beschermd **kasteel** en kasteeldomein van Wannegem-Lede (Huissepontweg 36, 9772 Kruishoutem) situeert zich op zo'n 550m van het kerkgebouw.

- **Horeca** in de directe omgeving van de kerk:
 - o Restaurant De Zwaan (Wannegemdorp 4, 9772 Kruishoutem)
 - o Restaurant De Hermelijn (Wannegemdorp 7, 9772 Kruishoutem)

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Liturgische activiteiten

Vanaf januari 2015 gaan geen wekelijkse vieringen meer door in de kerk van Wannegem. Er vinden nog wel begrafenissen, een kerstviering en een herdenkingsmis voor de overledenen (maandag na de derde zondag van september, H. Machutus) plaats.

Binnen de parochie is deze Sint-Eligiuskerk aangeduid als zusterkerk waar, tot een eventuele herbestemming, huwelijken, uitvaarten en occasionele vieringen kunnen doorgaan.

Er is een bijzondere verering voor Sint-Machutus in de kerk van Wannegem. Aan het rechterzijaltaar bevindt zich een reliek van de heilige, die door bedevaarders bezocht wordt. Af en toe komen er bijvoorbeeld bedevaarders uit West-Vlaanderen. De kerk is ook dagelijks geopend waardoor af en toe ook bezoekers voor een kaarsje of stil gebed de kerk binnenkomen.

Niet liturgische activiteiten

Zie bijlage selectiedossier herbestemming Sint-Machutuskerk, Wannegem (Kruisem).

2.4. Sint-Denijs in Lede

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.4.1. Identificatie

Naam: Sint-Denijs, Sint-Dionysius

Geografische ligging

- Lededorp 7A, 9770 Lede
- Provincie: Oost-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Gent
- Dekenaat: Oudenaarde
- Parochie: St. Thomasparochie (Kruisem + Wortegem-Petegem)

Eigenaar: gemeente Kruisem

Bescherming(en)

- Omvat de bescherming als **monument** Parochiekerk Sint-Denijs: **orgel** gelegen te Lededorp 7A (Kruishoutem) sinds 07-02-1980.
- Is deel van de bescherming als **dorpsgezicht**, “Pastorie en omgeving” intrinsiek Parochiekerk Sint-Denijs en pastorie Sint-Denijsparochie met omgeving sinds 29-06-1981.

2.4.2. Beschrijving

- Parochiekerk uit 1750
- verving vroegere kerk 1685
- Toren in peervorm
- Volgens huidige bouwstijl aangepast in de 19de eeuw
- Obiits en grafkelder buiten familie de Ghellinck-d’Elseghem
- Grafkelder familie Baut de Rasmon
- Kruisweg 1869 C. Sorgeloose
- Herstel van oorlogsschade in 1952 door architect A. De Schrijver
- Beschermd orgel 1980, kerk niet beschermd – behoort tot waardevol dorpszicht “pastorie en omgeving”

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

a) Cultuurhistorische waarde

Geschiedenis

Georiënteerde parochiekerk ingeplant op een verhoogde terp ten noorden van het dorpsplein binnen het nog behouden ommuurde ovale kerkhof, toegankelijk via een ijzeren hek aan vierkante gemetste pijlers. Links van hek, bewaarde roepsteen.

Het patronaat behoorde volgens Sanderus toe aan Sint-Niklaasabdij bij Doornik doch van de oprichting en de vroegere kerk is door het ontbreken van bouwhistorische gegevens weinig gekend. Het gebruik of hergebruik van Doornikse steen in de basis van de huidige westtoren laat een zeer oude constructie vermoeden evenals de hoekblokken tot de tweede geleding van de toren en aan de hoeken van de zijbeuken. Ook het Sint-Dionysius- of Sint-Denijspatrocinium, voornamelijk verspreid in de Karolingische periode wijst op een vroeg-middeleeuwse stichting. Verschillende soorten baksteen wijzen op herhaaldelijke verbouwingen of aanpassingen. Volgens literatuur kerk vernieuwd in 1750, volgens huidige bouwstijl (onder meer rondboogvensters) vermoedelijk aangepast in het tweede kwart van de 19de eeuw. Een archiefdocument van 1846 vermeldt de bouw van een berging ten noorden van koor identiek aan de zuidelijke sacristie. Herstel van oorlogsschade in 1952 door architect A. De Schrijver.

Algemene beschrijving

De huidige plattegrond ontvouwt een driebeukige kerk van vier traveeën met deels uitspringende westtoren en koor van één travee met halfronde sluiting, links en rechts geflankeerd door een berging en sacristie. Opgetrokken uit baksteen op een plint van afgevlakte Doornikse steenblokken en een aantal rijen breuksteen. Afdekkend leien zadeldak. Vierkante, deels uitspringende westtoren van vier geledingen onder leien klokdak. Onderste geleding tot op een hoogte van 2-3 meter opgetrokken in ruwe Doornikse steen op een plint van verzorgde natuursteenblokken; dito hoekstenen tot de tweede geleding. Rechthoekige zandstenen deuromlijsting onder geprofileerde kroonlijst; ingeschreven rondboog op neuten met imposten en vlakke sluitsteen. Rechthoekige vleugel deur met bovenlicht met gekleurd glas in lood. Tweede geleding met rondboogvenster met kleine roedeverdeling, blinde oculus en rondbogige galmgaten in de bovenste klokkenkamer. Tegen de blinde zijbeukgevels, respectievelijk grafsteen met piëta en calvariekruis in gelijkaardige nissen onder zinken schilddakjes; voortuintjes afgesloten door fraaie ijzeren hekken. noord- en zuidgevels met rondboogvensters op arduinen dorpels, zuidelijke zijgevel met sporen van vernieuwde vensterbogen. In de oksels respectievelijk sacristie en berging met getoogd deurtje en getralied venster. Koor met blinde travee en twee rondboogvensters in halfronde absis. Tegen de koorsluiting, arduinen nis met piëtabeeld, gesigneerd K. Demey, met wapenschild van de familie de Ghellinck d'Elseghem.

Helder classicistisch interieur met gepleisterde en witgeschilderde wanden, brede middenbeuk en lagere en smallere zijbeuken van elkaar gescheiden door grijsgeschilderde Toscaanse zuilen op achthoekige sokkel; omlopend klassiek hoofdstel. Overwelling met hangkoepels tussen brede gordelbogen, in de zijbeuken opgevangen door pilasters.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016: *Parochiekerk Sint-Denijs* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/43832> (geraadpleegd op 27 juni 2017).

“Prediking van de Heilige Dionysius” altaardoek in zuidelijk zijaltaar, gesigneerd en gedateerd Th. Js Canneel, 1854.

Koor met hoofdaltaar, tafel met Lam van de Apocalyps en tabernakel (18de eeuw), in halfronde absis.

Noordelijk zijaltaar, schilderij Heilige Anna, O.L.V. met kind Jezus.

Glasramen uit 1889 door familie de Ghellinck d'Elseghem.

De Sint-Dionysiuskerk binnen het waardevol dorpszicht “pastorie en omgeving” is een kerk met een rijke geschiedenis, die minstens teruggaat tot 1625. Zie de artikelen in de jaarboeken 2014 en 2015 en in ~~komend~~ jaarboek 2016 van de Geschied- en Heemkundige Kring Hulthem van Kruishoutem:

Jaarboek 2014:

- De Sint-Dionysiuskerk van Wannegem-Lede, een verrassende erfgoedparel van het neoclassicisme op het platteland deel 1

- Leo Van Gheluwe, de vergeten toondichter van Lede (1837-1914)
- Muzikaal Vlaanderen ten tijde van Leo Van Gheluwe
- De consolidatie van het Hooghuysorgel van Lede
- Leo en het orgel van Lede – het concert

Jaarboek 2015

- De Sint-Dionysiuskerk van Wannegem-Lede, een verrassende erfgoedparel van het neoclassicisme op het platteland deel 2

Jaarboek 2016

- ~~(verwacht)~~ De Sint-Dionysiuskerk van Wannegem-Lede, een verrassende erfgoedparel van het neoclassicisme op het platteland deel 3 (uitrusting van de kerk)

Bespreking roerend patrimonium, orgel, e.a.

Inventaris en archief

- Inventaris van roerende goederen is opgemaakt op papier.
- Inventaris van roerende en bepaalde onroerende goederen werd opgemaakt door een inventariswerkgroep in 2021: nummering, beschrijving, foto's, opslag in een computerbestand;
- Archief: bevindt zich in de archiefruimte van het parochiaal secretariaat van de H. Thomasparochie, Kerkhofweg 3 bus 2, 9700 Kruisem.

Schilderijen

- "Prediking van de Heilige Dionysius" altaardoek in zuidelijk zijaltaar, gesigneerd en gedateerd Th. Js Canneel, 1854; gerestaureerd in 2016;
- "Heilige Anna, Onze-Lieve-Vrouw en Jezuskind" altaardoek in noordelijk zijaltaar, 18de eeuw; ook geheten "Sint-Anna ten Drieën", gerestaureerd in 2016, volgens informatie van het Rubenianum geschilderd naar pastiche van "De terugkeer uit Egypte" van PP Rubens;
- "Nood Gods of Heilige Drievuldigheid omringd door engelen met passiewerktuigen", Vlaamse school, 17de-eeuws doek; volgens historische bron via Google Lens geschilderd naar etsen van Dürer. Gerestaureerd in 2015.
- "Heilig Hart van Jezus", PH. Constant De Surgeloose, 1876, doek;
- "Maaltijd van Jezus en de Emmasgangers", 18de-eeuws doek. Gerestaureerd in 2016.

Beeldhouwwerk

- Twee engelen in aanbidding ~~links en rechts van hoofdaltaar~~, witgeschilderd ~~hout~~, 18de eeuw;
- Verschillende 19de-eeuwse polychrome ~~houten~~ heiligenbeelden op sokkel.

Liturgisch vaatwerk

- Bevindt zich in een kluis in de sacristie (sleutelsysteem werkt correct)

Textiel

- Preconciliaire gewaden zijn bewaard gebleven in ladekasten, hangkast en kleerkast (2018) in de eredienstsacristie.
- Het textiel is ook opgenomen in de inventaris van de roerende goederen

Orgel

- Op het doksaal vinden we het orgel uit 1876 van L.-B. Hooghuys van Brugge, geplaatst en getransformeerd in 1895 door J. Deprez van Gent. Latere wijzigingen en onderhoud gebeurden door B. Godefroid Père et Fils van Oudenaarde, o.a. in 1935.
- Het orgel is geklasseerd, het bevat een handklavier ("manueel") en een voetorgel.
- Het orgel is mits regelmatig onderhoud nog behoorlijk goed bespeelbaar, toch zou een grondige herstelbeurt hier aangewezen zijn voor verder behoud in goed bespeelbare staat.
- Restauratie / consolidatie naar aanleiding van Open Monumentendag 2014 onder impuls van "Geschied- en Heemkundige Kring Hulthem Kruishoutem". Een behandeling tegen houtworm is aangewezen.
- Stenen torenvloer met blaasbalg
- Trompetregister geplaatst in 2016, motortje hersteld in 2017
- Meer details in bijlage

Meubilair

- Hoofdaltaar, tafel met Lam van de Apocalyps en tabernakel, 18de eeuw, marmer en hout;
- noordelijk zijaltaar van Onze-Lieve-Vrouw, Sint-Anna ten drieën, 18de-eeuws portiekaltaar met fronton met Mariamonogram, witgeschilderd en gemarmerd hout;
- zuidelijk zijaltaar van Heilige Dionysius, 18de-eeuws portiekaltaar met fronton met monogram S.D., witgeschilderd en gemarmerd hout;
- 18de-eeuwse communiebank met panelen, eik;
- 18de-eeuwse preekstoel, eik met gietijzeren leuning;
- twee 18de-eeuwse biechtstoelen met fronton met Oog Gods;
- doksaal en orgel van 1876 door L.-B. Hooghuys van Brugge, getransformeerd in 1895 door J. Deprez;
- 19de-eeuws doopvont, thans in koor geplaatst; kruisweg gesigineerd C. De Surgeloose, 1869;
- twee glasramen in koor geschonken door de familie de Ghellinck, 1889.

b) Architecturale mogelijkheden

Plattegrond van de kerk van Lede door Monumentenwacht.

De kerk van Lede, grondig vernieuwd in 1750 is een relatief kleine kerk (30 op 15 meter) met een intieme sfeer. Opdelingen tussen koor, zijbeuken en middenbeuk zijn in dit kleine ensemble moeilijk uit te voeren zonder de ruimtelijkheid van deze ruimte in gedrang te brengen. Effectieve opdelingen langs de binnenkant liggen dus zowel voor neven- als herbestemming moeilijk. Bij een eventuele restauratie wordt best wel nagedacht over omkleedruimte, sanitair, verwarming en elektriciteit. De moderne houten lambrisering, die werd aangebracht op aansturen van pastoor Van Den Bossche (1980-1985) doorbreekt momenteel het ensemble van het interieur. De lambrisering werd in 2022 herschilderd in een aangepaste lichtere kleur, zodat de kruiswegbeelden beter contrasteren met de omgeving ; het gehele interieur oogt daardoor heel wat lichter.

In de jaren '80 werd een tapijt gelegd in het koor, in 2010-2011 in het schip. Alle tapijten werden in 2018 verwijderd. Rechts van het koor bevindt zich de eredienssacristie met bergruimten. Links van het koor bevindt zich een "tweede sacristie" met kasten.

Bij een restauratie wordt best nagedacht hoe in deze ruimte ook sanitair en eventueel vergader/omkleedruimte kunnen worden ingericht. Een rolstoeltoegankelijk sanitair werd gerealiseerd in de zuidbeuk achteraan. Deze ruimte is verder in te richten als bergruimte, kleine vergaderruimte, omkleedruimte.

Deze ruimte werd onlangs reeds van buitenaf toegankelijk gemaakt (wegnemen lambrisering, nieuwe deur). Verlichting en nieuwe verwarmingsradiator zijn aanwezig. Uitbreiding van de kerk naar buiten toe is moeilijk door de aanwezigheid van het nog gebruikte kerkhof en het beschermde dorpsgezicht.

Aanwezige voorzieningen

- Verwarming: vier gasradiatoren in de kerk en één in elke sacristie.

- De elektriciteit werd (2023-2024) geheel vernieuwd volgens de normen, met nieuwe bekabeling, zekering- en schakelaarkast, uitbreiding van het aantal stopcontacten. Er werd bliksemafleiding geïnstalleerd.
- Geluids- en lichtinstallatie: geluidsinstallatie in 2014 vernieuwd (micro's, boxen en DVD-speler), nieuwe lampen in 2014 via zolder aangebracht.
Lichtinstallatie: de halogeenverlichting werd in 2022 vervangen door LED-verlichting.
- Sanitair: nu niet aanwezig, wordt aan gedacht bij restauratie. Een rolstoeltoegankelijk sanitair werd gerealiseerd in de zuidbeuk achteraan.
- water: De regenwaterpomp blijft behouden, met de aanleg van het sanitair is er ook leidingwater in de kerk.
- Keuken: niet aanwezig
- Klokken: 1 klok, niet geautomatiseerd
- Beveiliging: De camerabeveiliging werd gerealiseerd, evenals de brandbeveiliging met brandmelders. Blusapparaten werden aangebracht.
Er is inbraakbeveiliging door middel van deurcontacten verbonden met meldsysteem.
Een internetaansluiting is aanwezig voor algemeen gebruik en ook voor het doorgeven van de camerabeelden.

In 2014 is een hellend vlak aan de ingang van kerkhof en kerk aangebracht, zodat de ruimte rolstoel- en kinderwagentoegankelijk is.

De aanleg gebeurde door de dienst Infra van de gemeente. Probleem is dat het hellend vlak aan de kerkhofingang regelmatig wordt beschadigd door parkerende wagens. Er loopt een aanvraag aan de gemeente voor het aanbrengen van beschermingspaaltjes.

Het interieur van de kerk is niet apart beschermd.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Zicht op doksaal en orgel van 1876 door L.-B. Hooghuys van Brugge, getransformeerd in 1895 door J. Deprez.

Zicht op het koor.

Zicht op zuidelijke zijbeuk. Huidige stutwerken (2017) tussen zij- en middenbeuk.

Zicht op noordelijke zijbeuk.

c) Bouwfysische toestand

Huidige toestand

De **algemene bouwfysische toestand** van het kerkgebouw en kerkhof is goed.

Momenteel worden de bogen tussen de middenbeuk en de rechterzijbeuk gestut. Er wordt een stabiliteitsonderzoek uitgevoerd, waarna dringende ingegrepen zullen gebeuren. Er zijn hiervoor meetpleisters aangebracht om na te gaan of de barsten groter worden.

Op de gestutte plaats werden nieuwe lintelen aangebracht. Vervanging van de doksaallintelen zijn gepland augustus 2024. De scheurmeters worden jaarlijks gecontroleerd door Monumentenwacht en vertonen sedert het aanbrengen geen wijzigingen

De toren werd gereinigd na kauwen- en bosduivenplaag. De galmgaten werden voorzien van vogelwering. Op alle plaatsen waar nodig werd er eveneens vogelwering aangebracht: vensterbanken, dorpels, richels, dakjes,

In 2011 ontstonden enkele plekken op het schilderwerk binnen wegens een vochtprobleem (dat ondertussen verholpen is). Voor schilderwerken in het koor is een offerte aangevraagd. Het portaal werd herschilderd in 2013, de rest van de kerk werd binnenin voor het laatst geschilderd in de jaren '80. De glasramen in het koor (2 schenkingen van de familie de Ghellinck d'Elseghem) werden hersteld in 2010-2011 en voorzien van draadbeveiliging.

Om het huidig en toekomstig schilderwerk te vrijwaren van vocht zijn er (2022) werken gebeurd rondom de kerk voor het aanbrengen van vochtwerende folie, afvoer van grondwater (drainering), en voor het beter afvoeren van regenwater. Koor en een eerste deel van het schip werden herschilderd in 2022, evenals de verschillende roosembelen rond de verlichtingslampen. Na het aanbrengen van de doksaallintelen wordt het andere deel van het schip herschilderd.

Alle ramen werden voorzien van gootjes voor afvoer van condenswater.

Op de luizolder werd het vochtige kalkplakwerk verwijderd. Het vensterraam werd hersteld en geschilderd buiten en binnen.

Het **Hooghuys-orgel** werd in juni 2014 hersteld waar nodig, gestemd en geconsolideerd. Het orgel zou sindsdien in redelijk goede toestand zijn. Er is geen constructief belastende barsten/beschadigingen aan het instrument. De meeste schade die er is, is ouderdomgerelateerd en te wijten aan gebrek aan onderhoud. Op de houtworm, motor met regulator (die dringt te worden vervangen) en roostering van het pijpwerk na, zijn er echter geen destructieve elementen te melden. Het gehele instrument bevindt zich nog in redelijk goede conditie en getuigt van goed vakmanschap, zowel van Hooghuys als van Deprez. Dit is een muziekinstrument dat zeker de moeite waard is om verder te onderhouden en ev. te onderwerpen aan een uitgebreid instandhoudingsproces. (BRON: S. Claessens, 'De consolidatie van het Hooghuys-orgel van Lede', in Hulthem, 2014).

De motor met ventilator werd vervangen in 2020.

In 2024 is een offerte gekomen voor de houtwormbehandeling en aanvraag voor toelagemogelijkheid is gebeurd bij Monumentenzorg.

Monumentenwacht is aangesteld voor de inspectie van het kerkgebouw (exterieur). Toetreding tot Monumentenwacht einde 2013. In 2014, 2015, 2016: in orde stellen van een aantal bouwtechnische zaken (waaronder dakbeveiliging, dakwerken, torenwerken, vervanging van ramen) op basis van de inspectieverslagen (exterieur en interieur) van Monumentenwacht.

De meest recente inspecties vonden plaats in 2013 en 2016 (maart en augustus). Sedert 2016 gebeuren de inspecties jaarlijks.

In **augustus 2016** ging Monumentwacht op vraag van de abonnee en na vaststellingen tijdens een vorige inspectie over tot het plaatsen van scheurimeters. De vier scheurimeters die op de gewelbogen in de zijbeuken werden geplaatst geven aan of de barstvorming gestabiliseerd is of nog onderhevig is aan beweging. De scheurimeters dienen minstens 1 keer per jaar te worden gemonitord en dit op nagenoeg hetzelfde tijdstip als de vorige meting. Bij deze inspectie werd er ook barstvorming ter hoogte van de decoratieve lijsten op de lintelen tussen de pilaren van het schip vastgesteld. Er werd aangeraden, in afwachting van een stabiliteitsonderzoek door een gespecialiseerde firma, snel werk te maken van een voorlopige stutting van de bouwdelen in kwestie. De gemeente nam na het lezen van het verslag van Monumentenwacht contact op met de kerkfabriek met de vraag de nodige maatregelen te nemen en de kerk tijdelijk te sluiten.

Het stutwerk en het stabiliteitsonderzoek is gebeurd. Uit dit onderzoek blijkt dat de constructie degelijk boogvormig metselwerk bevat. De lintelen op de onderzoekplaats werden vervangen.

Er zijn plannen voor het inrichten van het gebouw: sanitair (een eerste verkenning is gebeurd), aansluiting watertoevoer en waterafvoer (contacten met College van Burgemeester en Schepenen en gemeentebestuur worden gelegd), vervanging van de stoelen. Sanitair, aansluiting watertoevoer en waterafvoer zijn uitgevoerd in 2024. De stoelen zijn vervangen in 2024.

Er is inspectie gebeurd door Monumentenwacht Interieur.

INSPECTIENUMMER : O-27/41826/2013/I.

Op basis daarvan zijn er restauratiewerkzaamheden gebeurd aan rouwborden, biechtstoelen, doopvont, beelden, meubilair, Verschillende patrimoniumstukken werden overgebracht naar het Erfgoedcentrum te Ename voor behandeling in de anoxiekamer. Financiële medewerking voor de restauratie van de rouwborden door de familie de Ghellinck d'Elseghem.

De dissens achteraan werden voorzien van een nieuwe bodemplaat.

Volgende ingrepen werden wel uitgevoerd aan het interieur en de kunstvoorwerpen van deze kerk:

- Restauratie van het Hooghuisorgel in 2014, nog lopend 2016 (trompetregister)
- Restauratie schilderij Nood Gods (Vlaamse School) november 2014 – december 2015.
- Restauratie van 3 schilderijen: Emmaüsgangers (Petrus Van Huffel, 1769-1844), Sint-Anna ten drieën (18de eeuw), Prediking Sint-Dionysius (1854, Theodoor Jozef Canneel) en van een rouwbord (familie Baut de Rasmon, gedateerd 1666) is gepland 2de jaarthelft 2016.
- Beelden en andere kunstvoorwerpen behandeld in anoxiekamer juni-juli 2016.
- Behandeling van kerkmeubilair tegen houtworm 2016.

- Herschilderen van koorgedeelte 2de jaarhelft 2016.
- Het restaureren van 4 gedenkstenen uit interieur en 3 uit exterieur, met opstelling in kerkschip en kerkportaal, in 2024.
- Aanvraag toezicht Monumentenwacht voor bepaalde bouwkundige aspecten 2016 (op basis van inspectierapport).
- Aanbrengen van een verwarmingsradiator in tweede sacristie(juli 2016) + andere maatregelen om een beter microklimaat te bekomen voor goede bewaring van de rituele kledij.
- De sacristie werd opgeruimd en is klaar voor inrichting als vergader- ev. tentoonstellingsruimte.
- Aansluiting in februari 2016 bij “ Open Kerken vzw”: openstelling van de kerk tijdens zomerweekeinden. De kerk is dagelijks open minstens van 10 tot 18u.
- Aansluiting in mei 2015 bij “Erfgoedinzicht” voor het archiveren en digitaliseren van de kerkschatten.

Toekomstige plannen

Zie meerjarenplanning 2026 - 2031

2.4.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Het kleine kerkje van Lede is gelegen in een beschermd dorpsgezicht. Het maakt deel uit van deze pittoreske setting van het relatief kleine dorp dat, zeker sinds de fusie in 1810, een nauwe band heeft met Wannegem. In de vroegere school (tot 1985) in de Wannegem-Ledestraat is zaal Tweedorpen ingericht, de ontmoetingsruimte die gebruikt wordt voor private feesten, babyborrels, communiefeesten, nieuwjaarsbijeenkomsten, het grote dorpsfeest “Feest in Lede”, voor allerlei activiteiten van verenigingen, etc. Er is geen parochiezaal meer in Lede en er bevindt zich ook geen klooster. De pastorij van Lede is verkocht. Dit gebouw maakt ook deel uit van het dorpszicht.

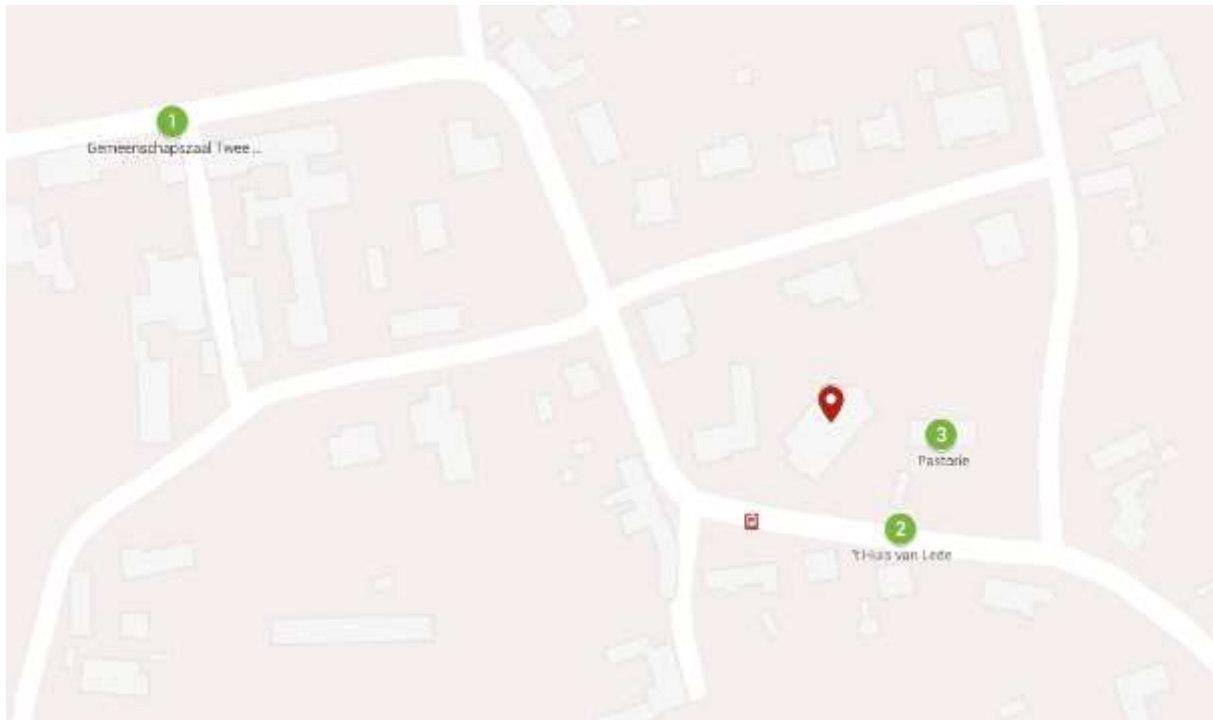
Links van de kerkhoftoegang is restaurant ‘t Huis van Lede gelegen, dat verbouwingswerken plant in 2017-2018. Wijziging van naam in “In den Hert”.

De toren is langs buiten niet verlicht 's avonds.

Het dorpscentrum van Lede is met het openbaar vervoer bereikbaar via de Belbus van de Lijn. Voor de kerk zijn circa 6 parkeerplaatsen gelegen, waaronder 1 plaats voor personen met verminderde fysieke mogelijkheden en rolstoelgebruikers.

- De kerk wordt omgeven door het **kerkhof** dat nog steeds in gebruik is, maar waar regelmatig wordt geruimd. Er is een grafkelder van de adellijke familie De Ghellinck-D’Elseghem en van de familie Baut de Rasmon aanwezig achter het koor.

- De voormalige **pastorie** (Lededorp 9, 9770 Lede) is ingeplant ten oosten van de kerk in de dorpskern. Het gebouw is beschermd als monument sinds 29-06-1981 (<https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/43834>).
- **Gemeenschapszaal Twee Dorpen** (Wannegem-Ledestraat 42, 9772 Kruishoutem)
- **In Den Hert** (Lededorp 7, 9772 Wannegem-Lede)

2.4.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Liturgische activiteiten

Geen regelmatige eucharistievieringen meer in de kerk van Lede sinds 1 januari 2016. Deze kerk is aangeduid als zusterkerk binnen de nieuwe parochie.

Er gaan wel nog uitvaarten, huwelijken, doopselvieringen en occasionele vieringen door.

Gelegenheidsvieringen:

- Rotary viering
- Kerstavondviering of viering tijdens de kerstweek
- Kermismaandagviering met oktoberkermis
- Gebedsviering 1 november
- Devotie bij de huidige Mariakapel. Inrichting als stille ruimte.

Niet-liturgische activiteiten

- September 2014: open monumentendag naar aanleiding van de 100-jarige sterfdag van musicus Leo Van Gheluwe, gevolgd door een tentoonstelling van archivalia van

- de musicus en van kerkschatten. Opening van de tentoonstelling 12 september 2014, 150 aanwezigen. Sluiting kermismaandag 13 oktober 2014. 500 bezoekers
- PASS 2015: kunsttentoonstelling en kunstwandeling in en om 4 kerken van de Rooigembeekvallei (Lede, Wannegem, Huise, Mullem). Opening 1 mei 2015, sluiting 5 juli 2015, circa 10 000 bezoekers.
 - Deelname aan de Open Kerkendagen 6 en 7 juni 2015.
 - Fototentoonstelling van Open Kerken vzw "Erfgoed in Kleur". Opening 21 februari 2016. Onthulling van en toelichting bij gerestaureerd schilderij getiteld "Nood Gods" of "Heilige Drievuldigheid" (Vlaamse School). Opening van de fototentoonstelling, 130 aanwezigen. Sluiting van de tentoonstelling 15 maart 2016. 100 bezoekers.
 - Openstelling van de kerk volgens de richtlijnen van "Open Kerken vzw". De kerkfabriek is lid van Open Kerken. De kerk is dagelijks open van 10 tot 18u.
 - Jaarlijkse deelname aan Open Monumentendag
 - Openstelling voor fiets- en wandel(zoek)tochten
 - Naar de nabije toekomst zijn er contacten en concrete plannen met kunstgalerijen
 - Opmaak en ter beschikking stellen van informatiefolders "kerk" en "orgel".
 - plannen om bepaalde kunstvoorwerpen, grafstenen, rouwborden te voorzien van informatiebordjes en ze ten toon te stellen in de kerk.
 - Medewerking aan RLVA voor projecten in verband met bio-leefmilieu.

Open en gastvrije kerk.

2.5. Sint-Ursmarus in Nokere

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.5.1. Identificatie

Naam: Sint-Ursmarus

Geografische ligging

- Hovebroekweg 1, 9770 Nokere
- Provincie: Oost-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Gent
- Dekenaat: Oudenaarde
- Parochie: St. Thomasparochie (Kruisem + Wortegem-Petegem)

Eigenaar: gemeente Kruisem

Bescherming(en)

- Is beschermd als monument **Parochiekerk Sint-Ursmarus met kerkhof** sinds 09-02-2002.
- Omvat de bescherming als monument **Parochiekerk Sint-Ursmarus: toren** gelegen te Hovebroekweg 13A (Kruishoutem) sinds 28-03-1956.

- Omvat de bescherming als monument **Parochiekerk Sint-Ursmarus: orgel** gelegen te Hovebroekweg 13A (Kruishoutem) sinds 07-02-1980.

2.5.2. Beschrijving

- Romaans kruiskerkje, oudste gedeelte 12^e-13^e eeuw
- kerk daarna stelselmatig herbouwd en uitgebreid
- Schip en koor gotische stijl 16^e eeuw
- Na pestepidemie 1702 relik van H. Ursmarus van Binche
- laatste grote uitbreiding gebeurde in 1896, neogotische spitsboogvensters
- Restauratie torenspits in 1988

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Kloeke stoel van de vieringtoren, vierkanten onderbouw en enkele muurresten in Doornikse steen.

a) Cultuurhistorische waarde

De parochiekerk Sint-Ursmarus, teruggaand tot de 12de eeuw, fungeerde als begraafplaats voor de kasteelheren van Nokere. Het interieur van de kerk herbergt een uniek ensemble geschonken door de lokale kasteelheren. Het deels ommuurde en omhaagde voormalig kerkhof omgeeft de kerk.

Geschiedenis

Het voormalig romaans kruiskerkje van Doornikse steen, teruggaand tot 12de-13de eeuw, behield de vierkante onderbouw van de kruisingstoren met mogelijk iets jongere achthoekige klokkenkamer.

Vermoedelijk werden het schip en het koor in de loop van de 16de eeuw vervangen door een gotische bak- en zandsteenconstructie. De 16de-eeuwse nieuwbouw in gotische stijl bewijst hoe traditioneel het bouwen in Vlaanderen bleef en hoe er vastgehouden werd aan de traditie. Het transept en de zijbeuken werden mogelijk vernieuwd in het begin van 18de eeuw en voorzien van getoogde vensters. De breuk met voorgaande periodes wordt duidelijk. De middeleeuwse gotiek heeft definitief afgedaan en de nieuwe kunststromingen uit Frankrijk worden omarmd. Een eenheid met het bestaande is onbelangrijk, het nieuwe moet modern en volgens de heersende mode zijn.

Een totaal andere visie wordt gehuldigd in de 19de eeuw. Het middeleeuwse verleden is terug het voorbeeld. Er wordt gestreefd naar absolute stijleenheid. De 19de-eeuwse aanpassingen gebeurden allen in de stijl van de late neogotiek. De neogotiek overspant een periode van ongeveer 115 jaar (1800-1914). Hoewel de neogotiek na 1885 duidelijk over zijn hoogtepunt heen is dringt de stijl nu pas goed door op het platteland. De productie van neogotisch meubilair en restauraties bloeien als nooit tevoren. Naast een strekking die poogt de stijl te vernieuwen door inbreng van Arts-and-Crafts elementen evenals het symbolisme en impressionisme is er een tweede strekking welke zich opsluit in het academisme. Zij bouwen voort op de archeologische neogotiek en blijven bouwen en restaureren naar voorbeelden van Viollet-le-Duc. Het is tot dat zichzelf steeds herhalend academisme dat figuren als Hendrik Geirnaert, Mathias Zens, Remi Rooms behoren.

In 1895-1897 werden grondige restauratie- en vergrotingsplannen uitgevoerd door architect Hendrik (Henri) Geirnaert. Deze voorzag onder meer in het vervangen van alle 18de-eeuwse getoogde vensters en rondbogige (romaanse) galmgaten door neogotische spitsboogvensters met tracering, het verlengen van de zijbeuken met één en het schip met twee traveeën en het bouwen van een nieuwe vijfzijdige doopkapel aan noordzijde en sacristie en berging aanleunend tegen het koor in het oosten. Het vernieuwen van de daken en de torenspits en het plaatsen van een nieuw houten spitstongewelf in het schip werd gerealiseerd in 1899. Als gevolg van deze restauratie en verbouwing kreeg de kerk het uitzicht van een (neo-)gotisch geheel.

In 1988 werd de torenspits gerestaureerd door architect G. De Vos.

Algemene beschrijving

De Sint-Ursmaruskerk is ingeplant ten oosten van het dorpspleintje te midden van het voormalige, thans begraasde ovale kerkhof met nog twaalf ijzeren kruisen. De oorspronkelijke hoge ommuring werd vervangen door een laag muurtje en een haag bestaande uit haagbeuk (Carpinus) en meidoorn (Crataegus) achteraan. Aan de westzijde, tegenover de kasteeldreef,

geeft een ijzeren toegangshek tussen vierkante pijlers toegang tot de kerk en het hofje. Langs de noordoostelijke zijde leidt een pad geflankeerd door twee linden naar de pastorie.

De huidige kerk vertoont de plattegrond van een driebeukige hallenkerk met vijf traveeën met niet uitspringend transept, kruisingstoren en een koor van twee traveeën met een driezijdige absis boven een zogenaamde crypte. Een rond traptorentje, een berging en de sacristie bevinden zich respectievelijk in de noordoostelijke en zuidoostelijke oksel.

Het kerkgebouw is hoofdzakelijk opgetrokken uit baksteen met verwerking van zandsteen op een plint van breuksteen. De toren is van Doornikse steen. Leien zadeldaken en een hoge naaldspits op toren dekken het gebouw af.

De westgevel is opgebouwd uit drie puntgevels. De uitspringende brede middenpuntgevel met schouderstukken en kruisbekroning is voorzien van een spitsboogportaal onder waterlijst en dito venster met neogotische tracerings. De zijbeuken hebben iets lagere en smallere puntgevels. De noord- en zuidgevel vertonen thans gelijkaardige spitsboogvensters en gedichte lage korfboogdeurtjes. Een vijfzijdig uitgebouwde doopkapel bevindt zich in de eerste noordtravee. De transeptarmen zijn afgewerkt met dezelfde puntgevels en een rond traptorentje werd toegevoegd in de noordoostelijke oksel tussen het koor en de berging. Bij de vieringtoren werd de overgang van vierkante naar achthoekige torengeliding bekomen door halfpiramidale leien dakjes. Vier spitsbogige galmgaten (met uurwerken erboven) in vroeggotische stijl doorbreken de rechte zijden.

De koorzijde is voorzien van gelijkaardige koorvensters, de vroegere toegang tot de crypte met begraafplaats van de edellieden en symmetrisch uitgewerkte zijvleugels met puntgevels in de uiterste traveeën. Tegen de linker puntgevel werd een kruisbeeld onder houten luifel geplaatst.

Het interieur is kenmerkend voor een hallenkerk met drie beuken gescheiden door rondboogarcaden met geprofileerde booglijsten op Dorische zuilen op hoge achthoekige sokkels. Het interieur is witgeschilderd doch voorheen was er een kleurrijke beschildering met imitatievoegen en friezen met sjablonenmotieven. Het schip en het koor zijn overwelfd met een houten spitstongewelf, de zijbeuken hebben gepleisterde kruisribgewelven met geprofileerde zandstenen ribben. Zware vierkante pijlers ondersteunen de kruising.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Parochiekerk Sint-Ursmarus* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/74294> (geraadpleegd op 27 juni 2017).

Bespreking roerend patrimonium, orgel, e.a.

Inventaris en archief

- Inventaris
 - o Inventaris van de gehele collectie roerende goederen (101-150 stuks).
 - o Opgesteld door de Provincie Oost-Vlaanderen. Laatste update 2007.
 - o Elektronisch beschikbaar.

- Archief

- Archief (kerkfabriek en parochie) wordt bewaard in secretariaat te kerkhofweg, Kruishoutem.
- Geordend, maar geen inventaris.
- Niet-raadpleegbaar door derden.
- Archief bevat o.m. plannen van de kerk.

H. Moeder Anna.

O.L.V. van Nokere

Het aanwezige meubilair getuigt van een drang tot aankleden van het gebouw. Steeds werd daarbij consequent voor de nieuwe kunststijlen gekozen. Het is opvallend hoe bij de interieuraankleding men steeds mee is met zijn tijd. Tot de oudste interieurelementen behoren onder andere de 14de-eeuwse doopvont en een gepolychromeerd beeld van de Heilige Barbara (15de eeuw).

Tijdens de 17de eeuw ontstaat er in Vlaanderen een geheel eigen barokstijl. Hoewel de stijl afkomstig is uit Italië zal in Vlaanderen tijdens de 'Eeuw van Rubens' (eerste helft 17de eeuw) een geheel eigen stijl ontstaan waarin overvloedig houtsnijwerk en beeldhouwwerk de boventoon zal voeren. De 17de-eeuwse preekstoel van Nokere werd in deze Vlaamse barokstijl uitgevoerd. De vormgeving, sculptuur en ornamentiek zijn traditioneel voor deze periode. De aanwezigheid van een 17de-eeuwse preekstoel in perfecte stijl is dan weer uitzonderlijk voor Vlaanderen, zeker gezien de verbouwingen in de 18de en 19de eeuw waarbij veelal ouder meubilair verloren ging.

Eveneens 17de-eeuws is het gepolychromeerde en in zijde geklede Sint-Ursmarusbeeld.

Het koor is voorzien van een fraaie marmeren grafmonument voor Mathieu Xavier de Ghellinck (kasteelheer van Nokere van 1727 tot aan zijn dood in 1747) en zijn echtgenote Anne Françoise de la Kethulle d'Havrij. Het monument, bestaande uit witte en zwarte marmer,

dateert van 1747 en is volledig in rococostijl uitgevoerd. Het monument is een vroeg voorbeeld van de in Frankrijk ontstane en naar Vlaanderen overgewaaid rococostijl die hier een bloei kent van ongeveer 1740 tot 1760. In eerste instantie vallen de steden Antwerpen en Gent voor de nieuwe gracieuze stijl, pas later vindt het rococo zijn weg naar het platteland. Een dergelijk rijk en bovendien vroeg grafmonument van lokale adel is voor Vlaanderen een uitzondering. Mathieu Xavier de Ghellinck kocht het kasteel van Nokere in 1727. Hij wordt te Nokere begraven in 1747 zijn echtgenote sterft op 4 maart 1780 en wordt te Gent begraven. Het kasteel wordt vervolgens bewoond door hun zoon Adrien-Philippe de Ghellinck die op 22 mei 1765 te Gent overlijdt. Hij wordt in Nokere bijgezet. Gezien Keizer Jozef II in 1784 verbiedt om nog langer in de kerk te begraven mag aangenomen worden dat de twee kisten in de crypte van Nokere deze zijn van M.X. de Ghellinck en A.F. de Ghellinck, vader en zoon.

Het grootste deel van de blankhouten aankleding van de kerk kwam tot stand omstreeks 1788 dankzij de schenking van de toenmalige kasteelheer en zijn echtgenote: Jean-Baptiste-Joseph de Ghellinck de Nockere (kleinzoon van Mathieu-Xavier) en Marie-Claire De Coninck de Merckem. De ornamentiek met guirlandes, trigliefen, vuurpotten, strikken en algemeen geldende strakke vorm is typisch voor de classicistische stijl. Gezien de eenheid in ornamentiek en materialen kunnen volgende elementen tot deze campagne gerekend worden: koorgestoelte (voorbehouden voor de kasteelheren van Nokere), lambrisering, zijaltaren (combinatie hout/marmer). De lambrisering werd voorzien van het wapenschild van de familie. Boven de altaren werden twee 18de-eeuwse schilderijen van anonieme schilders ingepast 'Kroning van Maria in de hemel door de H. Drievuldigheid' en 'H. Ursmarus zegent mensen en dieren'. Op het noordelijke zijaltaar een 'H. Familie' uit de 19de eeuw.

De gepleisterde ornamentiek, links en rechts op de pijlers van de toren (zichtbaar vanuit de middenbeuk) werden in dezelfde bouwcampagne van 1788 aangebracht. Zij stellen het Oude en Nieuwe Testament voor.

Het orgel van Lambert-Benoit Van Peteghem werd geplaatst in 1774, maar jammer genoeg werd in 1843 aangepast en in 1898 verplaatst.

Eveneens 18de-eeuws zijn de beeldjes van Onze-Lieve-Vrouw-van Nokere en Sint-Anna-ten-Drieën.

Het laat neogotische hoogaltaar (1898) is van de hand van Remi Rooms naar een ontwerp van Hendrik Geirnaert. Remi Rooms behoorde tevens tot het academische strekking binnen de late neogotiek. Het door hem vervaardigde meubilair was traditioneel van vormgeving. Het hoogaltaar van Nokere vormt hierop geen uitzondering. De middeleeuwse iconografie en iconologie worden overgenomen. Het marmeren altaarblad wordt ondersteund door drie zuilen. Tussen de zuilen staan de offertafel en de Ark des Verbonds afgebeeld. Het Oude Testament ondersteunt het Nieuwe Testament. De bovenbouw van het altaar bestaat uit een koperen tabernakel en een eikenhouten retabel. Het tabernakel is op de voorzijde voorzien van maaswerk en centraal de voorstelling van het Lam Gods en de miskelk met hostie. Het blankhouten met bladgoud opgehoogde retabel verbeeldt van links naar rechts: de geboorte, de aanbidding der koningen, de kruisdood, de verrijzenis en de Emmausgang. De beelden

worden opgesteld in rondboognissen. Zowel het thema als de manier van afbeelden zijn typevoorbeelden van het academische volgen van de archeologische neogotiek.

De vijf glasramen in het koor, van de hand van Gustave Ladon, dateren eveneens uit 1898. Ze werden geschonken door de families de Witte en de Kerchove de Dentergem, toenmalige kasteelheren van Nokere. De spitsbogen werden door maaswerk in twee gedeeld. Elk deel stelde twee heiligen voor.

Mathias Zens (1839-1921) leverde twee biechtstoelen.

Binnen en buiten de kerk worden verschillende grafplaten en obiits bewaard welke verwijzen naar de lokale kasteelheren.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Parochiekerk Sint-*

Ursmarus [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/74294> (geraadpleegd op 27 juni 2017).

Textiel:

- oude gewaden zijn recent overgebracht van de pastorij naar de kerk. Nieuwe gewaden en witgoed zijn bewaard in de sacristie.

Liturgisch vaatwerk:

- er is een kluis in de muur van de sacristie waarin het vaatwerk wordt bewaard.

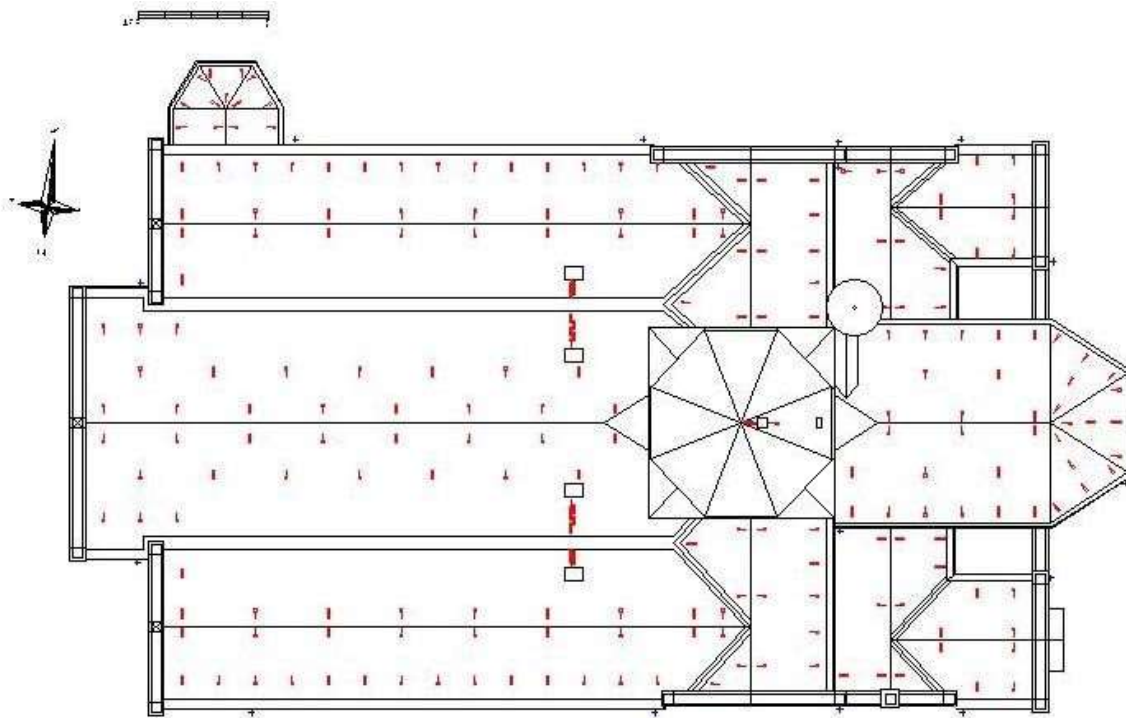
Orgel:

- Oud orgel boven (historisch in twee gesplitst) niet meer in gebruik want klein mankement. Er wordt een kistorgel gebruikt in de rechterzijbeuk waarvan boxen zijn aangebracht boven het doksaal.

Obiits en begravingen

- Obiits van de familie de Ghellinck en de la Kethulle d'Havrij, hoogstwaarschijnlijk begraven in het koor (nu onder podium)
- Onder stermotief voor het hoofdaltaar vermoedelijk pastoors begraven
- Kasteelheren liggen langs zijkanten begraven

b) Architecturale mogelijkheden

De kerk van Nokere vormt een harmonisch geheel met vooruitspringende middenbeuk. Door de aanwezige kruisingstoren is er een duidelijke breuk in het interieur tussen koor en zijkapellen enerzijds en schip anderzijds. Deze opdeling is nog versterkt door het aanbrengen van een verhoogd podium onder de vieringtoren in 2012. Dit podium, waarop het altaar is geplaatst, is afgeboord met oude kerkstoelen uit de kerk van Ouwegem, en wordt ook gebruikt voor allerhande optredens (zie actueel gebruik). De kerk heeft een goede akoestiek. Gezien de zijbeuken na de oorspronkelijke kerk werden bijgebouwd, kunnen ze ook relatief makkelijk worden afgescheiden van de rest van de kerk. Door bijzetwanden zouden de zijbeuken kunnen worden afgeschermd van de middenbeuk. Ook het koor zou op langere termijn eventueel kunnen dienstdoen als stille ruimte, afgescheiden van de rest van de kerk. Links van het koor is een bergruimte ('tweede sacristie', destijds ingang voor pastoor en edellieden) momenteel reeds omgebouwd tot een vergaderruimte (met uitgang naar kerkhof – aan kant van oude pastorij, jongensschool en kosterhuis), een klein keukentje en toilet. Van hieruit is er ook toegang tot de toren van de kerk. Deze ruimtes kunnen op termijn nog verder worden ingericht als omkleed- en vergaderruimte. Uitbreiding van de kerk naar buiten toe is moeilijk gezien de bescherming voor kerk en kerkhof.

Aanwezige voorzieningen

- Verwarming: VIVOX, recent vervangen. Stookruimte rechts van het portaal. Gasleiding Delterme, standaardtemperatuur binnen is 12°C.
- Elektriciteit: in 1986 werd de kerk langs de binnen- en buitenkant vernieuwd. Hierbij werd ook de elektriciteit vernieuwd.

- Geluids- en lichtinstallatie: Circa 10 jaar geleden werden er ledlampen aangebracht. De hoofdschakelaar staat achteraan in de kerk.
- Geluidsinstallatie is gedateerd en zal komende jaren een update moeten krijgen en uit te breiden met videoprojectie.
- Sanitair: één toilet aanwezig (verbonden aan de sacristie en niet openbaar)
- Keuken: keukentje aanwezig in 'tweede sacristie' links van het koor, ingericht met frigo (circa 4 jaar oud), microgolf en boiler
- Waterleiding: eigen leiding van de kerk
- Klokken: 3 klokken, waarvan 2 ok en 1 gebarsten
 - o Het luiden van de klokken gebeurt automatisch.
- Er is een nooduitgang langs achter en aan de rechterzijde aangebracht.
- De gevel van de kerk is 's avonds verlicht met één grote spot.

Kerkhof rond de kerk niet meer in gebruik sinds 1971. Geen begraafplaats meer rond de kerk, wel nog in Hovebroekweg, aangelegd begin jaren 1970.

De toegankelijkheid voor andersvaliden is voldoende. Aan de doopkapel is een ingang met toegangsplatform. Aan deze ingang is ook een parkeerplaats voor gehandicapten aanwezig.

Voor de aanwezigheid van waardevol interieur zie beschrijving cultuurhistorische waarde. De preekstoel is in de loop der tijden tweemaal verplaatst. In 1986 werd hij in de rechterzijbeuk opgesteld. De glasramen dateren van circa 1900.

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Zicht op het orgel.

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Zicht op het koor.

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Zicht op de zuidelijke zijbeuk.

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Zicht op de noordelijke zijbeuk.

c) Bouwfysische toestand

Huidige toestand

De **algemene bouwfysische toestand** is goed. De kerk heeft een restauratiecampagne ondergaan in 1991. Er werd toen in het schip van de kerk onder meer een insectenbestrijding uitgevoerd met een vloeibaar bestrijdingsmiddel. Het hout in de toren werd circa 10 jaar geleden behandeld. De spits werd bij de grote restauratie begin jaren '90 vernieuwd, de houten balken niet. De klokkenstoel (Jean Casier Peter) werd circa 1950 vernieuwd. In de jaren '80 werd binnen in de kerk de lambrisering in de linker en rechterzijkapellen afgenomen.

Monumentenwacht is aangesteld voor de inspectie van het kerkgebouw.

Een verslag werd opgemaakt in 2024 waarvan op de volgende pagina's een samenvatting.

KAPCONSTRUCTIE EN ZOLDER

toestand		goed
onderhoud		goed
risico op gevolgschade		weinig

DRAAGSTRUCTUUR EN OVERSPANNING

toestand		goed
onderhoud		goed
risico op gevolgschade		weinig

SCHRIJNWERK EN BEGLAZING

toestand		goed
onderhoud		goed
risico op gevolgschade		weinig

AFWERKING EN INRICHTING

toestand		goed
onderhoud		goed
risico op gevolgschade		weinig

TECHNISCHE INSTALLATIE

toestand		goed
onderhoud		goed
risico op gevolgschade		weinig

toelichting De bliksemafleider werd enkel nagekeken op uiterlijk voorkomen en bevestiging. Voor de functionaliteit dient een bevoegde firma te worden aangesteld.

SITE EN OMGEVING

toestand		goed
onderhoud		goed
risico op gevolgschade		weinig

toelichting De (enkele) beschadigde graftekens ontsieren het geheel.

GEHELE OBJECT

toestand		goed
onderhoud		goed
risico op gevolgschade		weinig
toegankelijkheid		matig

toelichting Het plaatsen van genormeerde ladderhaken voor daken en toren zou inspectie en onderhoud veel vergemakkelijken.

DAK

toestand		goed
onderhoud		goed
risico op gevolgschade		weinig

DAKWATERAFVOER

toestand		goed
onderhoud		goed
risico op gevolgschade		weinig

Naast deze algemene staat werden er een reeks van onderhouds- en herstelmaatregelen voorgesteld, waarvan hieronder een korte opsomming. Voor gedetailleerde info kan je het BOUWKUNDIGE INSPECTIEVERSLAG van MONUMENTENWACHT steeds opvragen.

Toekomstige plannen

Zie meerjarenplanning 2026 - 2031

2.5.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

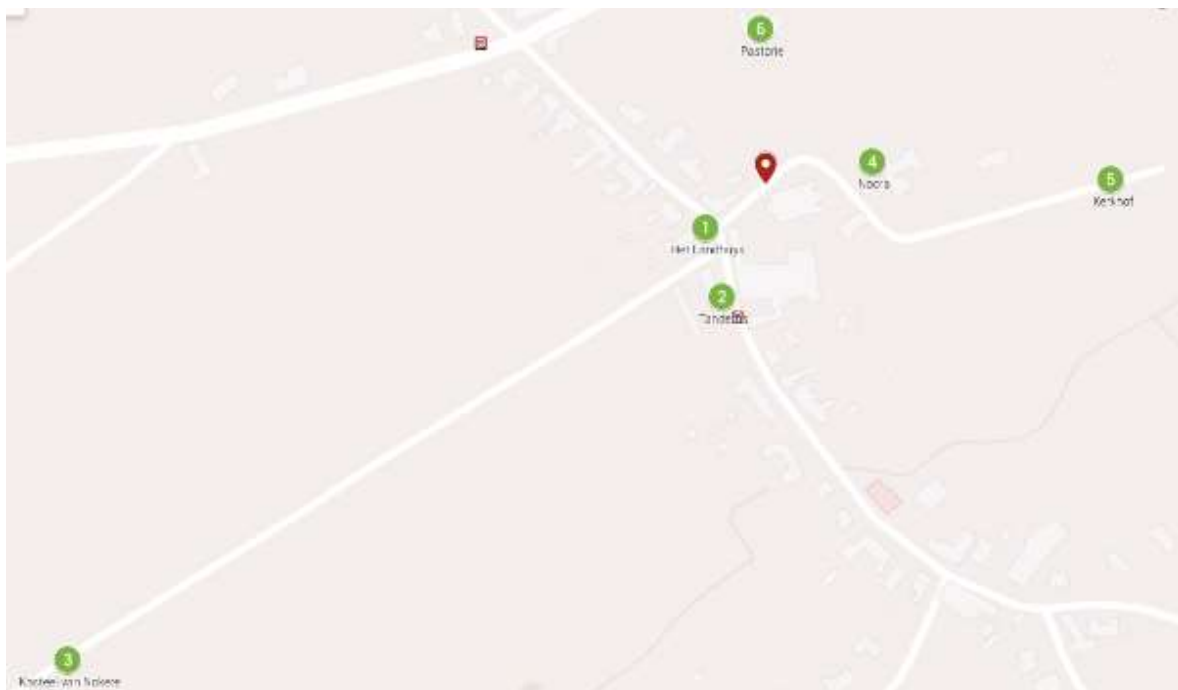
De Sint-Ursmaruskerk van is gelegen in de dorpskern van Nokere. De Hovebroekweg die gelegen is rond de kerk is opgenomen op de inventaris Bouwkundig Erfgoed (zie <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/105564>):

Gekasseide weg omheen het ovaal, deels ommuurd en omhaagd voormalig kerkhof, thans leidend naar het nieuwe kerkhof.

De bereikbaarheid via openbaar vervoer en de aanwezigheid van parking.

- Openbaar vervoer: De Lijn Waregem-Kruishoutem op de hoek van de Nokeredorpstraat en de Waregemsestraat.
- Parking

- Is beperkt, rond de kerk circa 35 à 40 plaatsen
 - Parkeren is mogelijk op parking van de zaal Nocra achter de kerk en op de Nokeredorpstraat en de Waregemsestraat.
- Het **kerkhof** (Hovebroekweg z.n., 9771 Kruishoutem) bevindt zich op ongeveer 200 m van de kerk. Geuzenkerkhof aan overkant van kasseiweg links van de kerk. Het kerkhof rond de kerk is niet meer in gebruik sinds 1971, wanneer een nieuwe begraafplaats werd geopend op wandelafstand in de Hovebroekweg.
 - **Kasteel van Nokere** (Kasteeldreef 3, 9771 Kruishoutem)
 - **Horeca** in de directe omgeving van het kerkgebouw
 - **Restaurant Het Landhuys** (Nokeredorpstraat 26, 9771 Kruishoutem)
 - **Restaurant Tanderus** (Nokeredorpstraat 30, 9771 Kruishoutem)
 - **Handelshuis** (Nokeredorpstraat 45A, 9771 Nokere)

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.5.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Liturgische activiteiten

Tot 1 juli 2017 gaat er nog één maal per maand een zondagsviering door in de kerk. De kerk is wel iedere dag vrij toegankelijk voor bezoekers die een kaarsje willen aansteken en bidden. Waar we merken dat hier nu nog dagelijks gebruik wordt van gemaakt.

De aanbidding van Sint-Ursmarus leeft nog sterk in de parochie.

Vieringen met Eucharistie of gebedsviering:

- Paasviering met aansluiting paaseieren rapen in kasteelpark (sedert jaren '50)
- Eerste Communieviering op Onze- Lieve- Heer Hemelvaart.
- Sint-Ceciliafeest met Koninklijke fanfare
- Allerheiligenviering
- Sint-Hubertusfeest met jachtmis (met jachthoornblazers
- Nachtmis
- Viering voor Rotary leden

Niet-liturgische activiteiten

- Boomconcert door Koninklijke fanfare Sint-Cecilia Nokere
- Sinterklaasfeest m.m.w. school
- Kerstconcert 26 december: kerstcomité Nokere
- Grootoudersfeest: school
- Kerstevocatie: school
- Muziekconcert Davidsfonds
- Occasionele optredens: koren, orkest, muziekacademie

- De kerk wordt gebruikt voor andere activiteiten dan de eredienst.
 - o Concert: 2-6 x per jaar
 - o Harmonie: meer dan 6 x per jaar
 - o School Nokere als ruimte voor te turnen

- Er is een gebruiksreglement.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Podium.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Hellend vlak naar podium.

2.6. Sint-Bavokerk te Zingem

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.6.1. Identificatie

Naam: Sint-Bavo (Sint-Baafskerk)

Geografische ligging

Kerkplein z.n., 9750 Zingem

Provincie: Oost-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

Bisdom: Gent

Dekenaat: Oudenaarde

Parochie

- Sint Thomas parochie (Kruisem en Wortegem-Petegem)

Eigenaar: Gemeente Kruisem

Beheerder: Kerkfabriek Sint-Bavo Zingem

Bescherming(en)

Is beschermd als monument **Parochiekerk Sint-Bavo** sinds 03-07-1942.

2.6.2. Beschrijving

Initieel kleine romaanse kerk 10e-11e eeuw

Rest van de kerk (gotische zijbeuken) circa 1500

Na verwoesting Gentse geuzen, hersteld in 1593-1645

Huidige toren 1635

Beschermd monument 1942

Aangeduid als ankerkerk = onveranderlijk parochiekerk

Voor gedetailleerde beschrijving en links zie: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/43953>

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Sint-Bavokerk met omliggend kerkhof voor WOII.

a) Cultuurhistorische waarde

Georiënteerde dorpskerk, schuin ingeplant op het huidige rechthoekige, desolate dorpsplein, enkel aan noordzijde met parkje.

Geschiedenis

Eerste vermelding in een akte van 966 waarin koning Lotharius de Gentse Sint-Baafsabdij het bezit van 10 hoeven en de kerk restitueert. Hieruit kan afgeleid worden dat er voor de Noormanneninvasie reeds een kerk, toegewijd aan Sint-Bavo, door de monniken op hun domein opgericht was. In 1121, patronaatschap over de kerk aan de abt van Sint-Baafs

bevestigd, na 1537 overgedragen aan het Sint-Baafskapittel en na 1559 aan de Gentse bisschop en het kapittel.

Oudste sporen in huidig gebouw, namelijk westgevel van middenbeuk en basis van de vierkante toren in Doornikse steen, laten een romaans kruiskerkje vermoeden opklimmend tot de 11de of 12de eeuw. Zijbeuken en -koren uit eind 15de of 16de eeuw volgens archiefdocument, linker zijkoor van Onze-Lieve-Vrouw van 1504 en toren hoger opgemetseld in 1529 en voorzien van een houten spits. Volgens een beschrijving van 1577, één der mooiste en rijkelijkste kerken van de streek. Grondig vernield door plunderende Gentse geuzen in 1578 en toren ingestort. Geleidelijke heropbouw vanaf begin 17de eeuw, onder meer van de toren in 1611-1613, voorheen jaarankers 1613 in westzijde, pas in 1635 voorzien van hoge torenspits. In 1610 hoogkoor hersteld met geld van de bisschop en het kathedraalkapittel van Sint-Baafs, in 1614 met leien gedekt. In 1627-28 zuidelijke zijbeuk met Sint-Catherina-altaar heropgebouwd en in 1631 drie vensters van hoogkoor gedicht en twee nieuwe zijvensters gestoken. Bij bezoek van bisschop Triest in 1638 kerk volledig heropgebouwd. Aanpassing en verrijking van het interieur voornamelijk in begin 18de eeuw onder meer met verhogen en vernieuwen van de vloer, dichten van de zuidelijke zijdeur en plaatsen van koorgestoelte, aanbrengen van stucgewelven in Lodewijk XIV-stijl, nieuw portaal van 1710. Belangrijke stormschade in 1748 gevolgd door restauraties van middendak en westgevels die gedeeltelijk afgebroken en heropgebouwd werden. Nieuwe sacristie gebouwd in 1761 volgens jaartal binnenin. In 1767, aankoop van het orgel van de abdij van Beaupré te Grimminge. Instorting van de toren in 1800, heropgebouwd in 1804 door pastoor Van Driessche, zie inscriptie op torenbalken, thans bewaard in kerkportaal. Vergrotingsplannen van architect H. Valcke van 1937, afgekeurd door de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen. Herstel van oorlogsschade in 1945 door architect H. Valcke en belangrijke restauratiewerken aangevat in 1965 onder leiding van architect A. Vanheeuverswijn onder meer met vernieuwen van de torenspits en plaatsen van een vloer in gewapend beton onder het dakgestoelte door F.G. Riessauw in 1971. Verder schilderwerken en onderhoudswerken nog aan de gang.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Parochiekerk Sint-Bavo, Inventaris Onroerend Erfgoed* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/43953> (geraadpleegd op 13 mei 2017).

Beschrijving

De plattegrond ontvouwt een driebeukige hallenkerk met vierkante kruisingstoren, schip en zijbeuken van twee traveeën, niet uitspringend transept met rechte sluiting en hoogkoor van één travee met vijfzijdige sluiting geflankeerd door zijkoren met rechte sluiting en aangebouwde sacristieën. Hoofdzakelijk opgetrokken uit Ledische zandsteen met behouden resten van Doornikse steen in westgevel van schip en torenbasis, en baksteen voor 18de-eeuwse herstellingen van westelijke puntgevels en sacristie. Afdekkende afzonderlijke leien zadeldaken en hoge naaldspits geflankeerd door vier kleine hoekspitsen voor de toren. Westgevel met drie puntgevels met aandaken gescheiden door zware versneden steunberen;

omlopende plint. Middenbeuk van Doornikse steen met begin 18de eeuw vernieuwde top van bak- en zandsteenlagen. Hoofdportaal met zware deur in arduinen Lodewijk XVI-omlijsting geplaatst in 1825 en afkomstig van het toen gesloopte kasteel van Etikhove; erboven gotisch spitsboogvenster in geprofileerde bakstenen omlijsting onder waterlijst; nieuwe drieledige tracerings. Zijbeuken met grotere spitsboogvensters in geprofileerde zandstenen omlijsting; nieuwe tracerings. Noordelijke puntgevel met bakstenen speklagen en vernieuwde bakstenen top. Zandstenen zuidbeuk, deels hersteld in baksteen. Vierkante kruisingstoren op romaanse basis met in de 17de eeuw vernieuwde zandstenen klokkenkamer met per zijde een spitsbogige nis met gekoppelde lancetvormige galmgaten en omlopende waterlijst. Noordelijke zijgevel met twee spitsboogvensters in zandstenen omlijsting onder waterlijst; nieuwe tracerings. Aanleunend tegen het transept, 18de-eeuwse calvariekapel met vagevuur in stenen berg met houten beeldengroep achter ijzeren tralies en bekronende gekruisigde Christus geflankeerd door Heilige Maria en Heilige Johannes. Afdekkend leien schilddakje met gelobde daklijst. Noordelijk transept met zandstenen puntgevel met groter spitsboogvenster, links geflankeerd door achthoekig traptorentje onder leien naaldspits. Gelijkaardige zuidgevel met onder meer gedicht korbogdeurtje in eerste travee onder tudorboogvormige waterlijst met ingemetste 18de-eeuwse grafsteen. Zuidelijk transept met vernieuwde top van bak- en zandstenen speklagen; spitsboogvenster in geprofileerde bakstenen omlijsting. Hoogkoor met gedichte korbogvensters in geprofileerde zandstenen omlijsting; zware versneden steunberen op hoeken en dichtgebouwde afgeschuinde zijden onderaan. Noordelijk koor van één travee met spitsboogvenster en zandstenen achteraadak met gedicht venster door later aangebouwde sacristie. Zelfde zuidelijk koor met achteraadak met speklagen en vlechtingen. Aanleunende zandstenen sacristie van 1761 met getoogde, vlak omlijste getraliede vensters.

Gepleisterd en thans egaal lichtgeelgeschilderd classicistisch interieur. Beuken gescheiden door spitsboogarcade op Toscaanse zuilen en zware kruisingspijlers. Overwelling met stucgewelven met fijne ribben en gordelbogen met sluitstukken op Lodewijk XIV-panels. Transept met vlak stucplafond met paneelversiering. Neoclassicistisch aangekleed hoogkoor met gemarmerde Korinthische pilasters met vergulde lijsten, omlopend hoofdgelst en geelgeschilderd apsisgewelf met rozetten; rondboognissen met heiligenbeelden links en rechts van altaar.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Parochiekerk Sint-Bavo, Inventaris Onroerend Erfgoed* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/43953> (geraadpleegd op 13 mei 2017).

Toren en zoldering

Er is een toegang naar de toren en zoldering via een traptoren in de noordbeuk. Er is een tongewelf boven het schip, een platform boven de kruising en een kleine trap naar de zoldering boven de zuidelijke zijbeuk. Uilenbak aanwezig in de toren, waarvan de vloeren in 1971 verstevigd werden met beton. In 1973 werd de torenspits van de kerk vervangen.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Westelijke gevel met romaanse resten (middengevel). De gotische zijbeuken, die even hoog zijn als de middenbeuk, dateren van ca. 1500. Het transept is enkel in de daken herkenbaar.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Oostelijk gelegen koor met toegemetselde Romaanse rondbogen. Links van het koor situeert zich de sacristie. Let ook op de kloeke stoel van de vieringtoren in Doornikse steen.

Bespreking roerend patrimonium, orgel, e.a.

Inventaris en archief

Inventaris:

- Inventaris van de gehele collectie roerend erfgoed (101-150 stuks).
- inventaris is recent opgemaakt door een inventariswerkgroep die ook alle andere kerken van de parochie heeft afgewerkt over de periode 2020-2024.
- Te vinden onder de volgende link van Erfgoedplus.be
- <https://giselbert.erfgoedplus.be/erfgoedregister/spil-edit/secure>
- POV.0423 (collectiecode voor Zingem)

Archief:

- Archief eerder bewaard in pastorie, nu overgebracht naar Gent voor inventarisatie en bewaring.
- Archief van de kerkfabriek, parochie, parochiale instellingen en verenigingen, en pastoors.
- Zonder inventaris.

Schilderijen

"Jezus aan het kruis" door Antoon Van Den Heuvel (1632).

"Kruisiging" door A. Van den Heuvel van 1632, altaarboek van hoofdaltaar;

"Boodschap van de engel Gabriël aan Maria", door Th. Blaton, van 1816, altaarboek van noordelijk zijaltaar;

"Heilige Catharina van Alexandrië", door O. Hoge, 1925, altaarboek van zuidelijk zijaltaar;

"Vier evangelisten door E. Van Maldeghem", van 1845, Sint-Lucas verdwenen en vervangen door schilderij van O. Hoge van 1956.

Romain-Roger Van Maldeghem - *Vier evangelisten* (1845)

Begravingen in de kerk

Graf E.H. Van den Driessche in noordbeuk, Amelot in zuidbeuk

Beeldhouwwerk

Sint-Petrus en Sint-Paulus in nis links en rechts van hoogaltaar;

Albaste beeldje van Sint-Joris te paard, van 1507, afkomstig van het schuttersgildenhuis;

Gepolychromeerd 16de-eeuws (?) zandstenen beeld van "Christus op de kouden steen", afkomstig van het Tiendenhof, nu opgesteld in nis aan de zuidkant van de westgevel, achteraan in de kerk.

Plaasteren Sint-Maarten tussen middenbeuk en rechterzijbeuk.

Mariabeeld met kindje Jezus

Polychrome beelden uit jaren '50. Pastoor Baeten (1947-1960) liet deze bruin verven.

“Christus op de koude steen” in een nis van de zuidelijke zijbeuk.

“Onze-Lieve-Vrouw met Kind Jezus” in de noordelijke zijbeuk.

Liturgisch vaatwerk

De parochie beschikt over een kelk en meerdere cibories uit de achttiende eeuw (1769)

De parochie is in het bezit van een torenmonstrans van de 18de eeuw.

Liturgisch textiel

Altaardoeken en kazuifels worden bewaard in grote kast in de sacristie.

Zowel gewaden van voor als na het Tweede Vaticaans Concilie zijn bewaard.

Vaandels en processielinten bewaard in hoekkast sacristie.

Meubilair

Hoogaltaar met witmarmeren tafel in Lodewijk XVI-stijl en dito tabernakel door Mathias Zens van 1882.

Noordelijke zijaltaar van Onze-Lieve-Vrouw, gedecapeerd houten barok portiekaltaar met in fronton, grisaille van Onze-Lieve-Vrouw met Kind en rozenkrans en vermeld altaardoek.

Zuidelijk zijaltaar van Sint-Catherina van Alexandrië, gedecapeerd houten barok portiekaltaar met vermeld altaardoek.

Koorbanken van 1704 links en rechts van hoogkoor.

Communiebank in empirestijl, ijzer en hout, van 1822.

Preekstoel uit de 18de eeuw met reliëfs met voorstelling van Sint-Bavo en de evangelisten.

Lambriserings met halfronde ingewerkte biechtstoelen van 1811-12.

Kruisweg in gepolychromeerd halfreliëf door Aloïs De Beule, van 1910. Glasraam door C.

Ganton Defoin, van 1934 geschonken door de familie Amelot-De Moor.

17de- en 18de-eeuwse grafstenen in binnen- en buitenmuren.

Harmonium in noordbeuk (nog bespeelbaar: trappers gebruiken voor de voeten, en dan een registratie kiezen)

Elektronisch orgel, oftewel een 'electronium', in het koor: geïndustrialiseerd 20e-eeuws instrument met weinig cultuurhistorische en muzikale waarde

Houten kandelaars op hoogaltaar

Lijst met pastoors in zijbeuk

Orgel

Orgel aangekocht in 1767 met orgelkast en doksaal in Lodewijk XV- en Lodewijk XVI-stijl van de abdij van Beaupré te Grimminge.

Verbouwd en aangepast door P. van Pethegem

4 originele documenten (zie bijlage)

Redelijke toestand

vanaf 2012 één klavier (Groot Orgel) bespeelbaar gemaakt

nu twee actieve organisten

Wordt regelmatig gestemd + onderhoudscontract.

Compressor en luchtblaasbalg

Doksaal is momenteel door het orgelbouwatelier ingericht in functie van de werkzaamheden aan het orgel

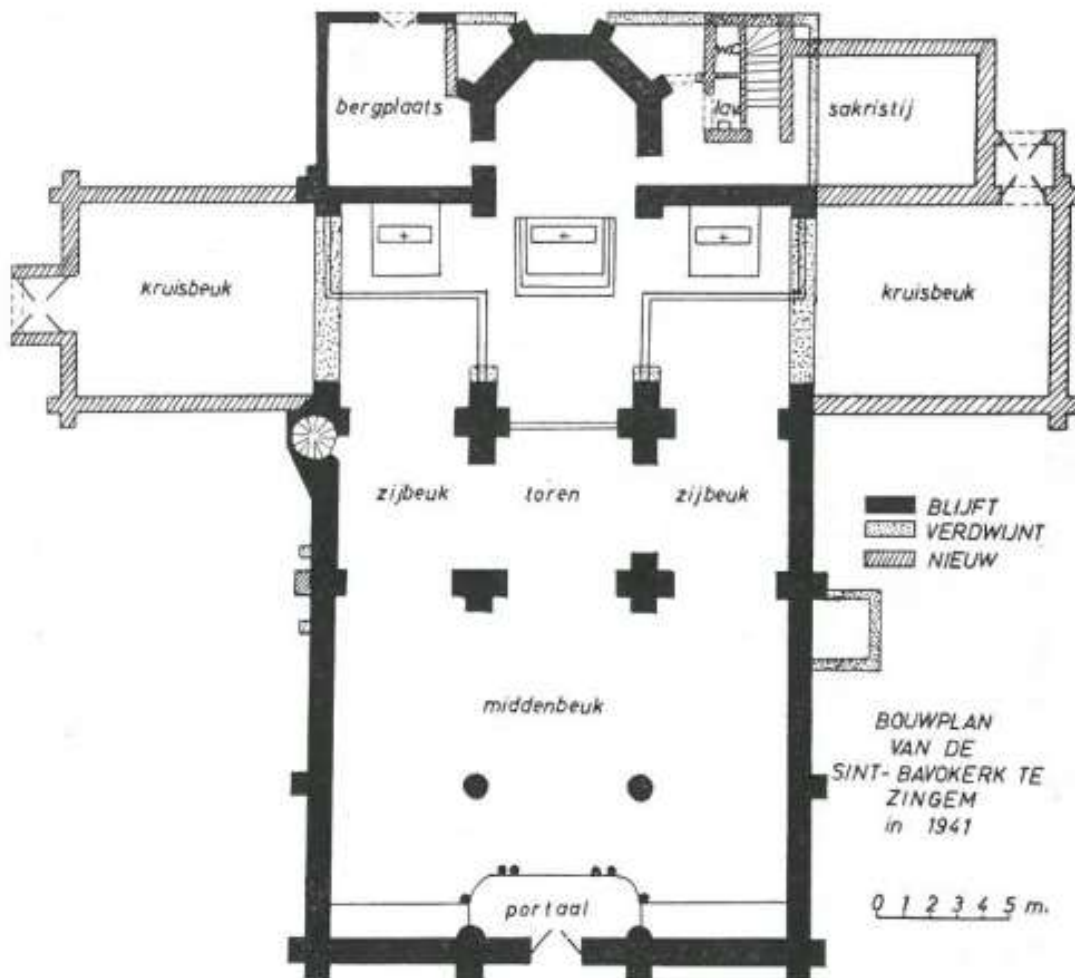
Meer gedetailleerde informatie (zie bijlage):

<http://svenvermassen.wixsite.com/orgelvlaamseardennen/zingem-cj83>

Varia

De parochie beschikt over een ceremoniestaf van 1763

b) Architecturale mogelijkheden

Driebeukige hallenkerk met vierkante kruisingstoren, schip en zijbeuken van twee traveeën, niet uitspringend transept met rechte sluiting en hoogkoor van één travee met vijfzijdige sluiting geflankeerd door zijkoren met rechte sluiting en aangebouwde sacristieën.

Aanwezige voorzieningen

Verwarming: vernieuwde verwarming, rooster bij toegang naar sacristie, rooster in koor,

MAHR-systeem dat niet altijd met voldoende kracht warmt

Bliksemafleider aanwezig, die in 2024 werd gescheiden van de elektriciteitskast.

Elektriciteit: algemene systeem enkele decennia oud. Is geïnspecteerd en zal aangepast worden eind 2024.

Klokken: Clock O' Matic motor aandrijving. 2 klokken (1 opgeëist, andere gebleven)

Geluids- en lichtinstallatie: CD-speler in sacristie, 2 vaste micro's en loopmicro. In 2024 zal de lichtinstallatie vernieuwd worden op basis van LED-verlichting.

Sanitair: toilet is verbonden aan de sacristie en niet openbaar (eertijds voor priester)

Bergplaats: stapelplaats/bergruimte links van het koor, met verwarmingsketel.

De kerk is toegankelijk voor andersvaliden (geen drempel bij ingang, gelijk met kerkplein en deuren niet belemmerend voor rolstoelgebruikers)

De kerk heeft een waardevol beschermd interieur (zie cultuurhistorische waarde en bijlage)

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Orgel dat in 1767 werd aangekocht van de abdij van Beaupré in Grimminge.

Koor met marmeren altaar uit 1847 en stucgewelven in Lodewijk XIV-stijl.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Zuidelijke zijbeuk.

De hoofdfunctie van deze kerk blijft parochiekerk. Het hoofdgebruik blijft liturgisch waardoor grote architecturale ingrepen niet nodig zijn. In theorie is het mogelijk om zijbeuken en koor af te splitsen van het schip, maar dit biedt geen meerwaarde aan de functie in de volgende jaren. Het harmonische geheel van het interieur zou hierdoor ook worden verstoord, net zoals bij een uitbreiding op het kerkplein (zonder kerkhof) de monumentale waarde van het gebouw aangetast zou kunnen worden (cf. bescherming). Bij een restauratie en/of herinrichting van de stookruimte of sacristie of nissen achteraan wordt best wel bekeken hoe sanitair en eventueel omkleedruimte op langere termijn voor de valorisatie in deze kerk kunnen worden aangebracht.

Noordelijke zijbeuk.

c) Bouwfysische toestand

Huidige toestand

De bouwfysische toestand is goed.

Monumentenwacht is aangesteld voor de inspectie van het kerkgebouw. Er werd een rapport voor het interieur en een voor het exterieur opgemaakt in 2012 en een bijkomend verslag exterieur in juli 2015.

Het inspectierapport interieur 2012 adviseerde om voor het schilderij “De Kruisiging van Christus” op korte termijn maatregelen te treffen. Ook voor de kruisweg, het beeld “Christus op de koude steen” en “Heilige Joris en de draak” werden aanbevelingen meegegeven. Op langere termijn werd aangeraden de vergeelde schadelijke filmlaag te verwijderen van de twee gedenkstenen, de doopvont en de lavabo in de sacristie. Daarnaast werd aangeraden om het hout van het kruisbeeld in de sacristie te laten reinigen en de afwerklaag te laten vervangen en het metaal van de kandelaars op de kaarsenbank van het hoofdaltaar te laten reinigen en de vernislaag te vervangen. Naast de aanbeveling om het metaal van de processiestaf en de flambeeuwen te conserveren, werden nog een reeks preventieve maatregelen meegegeven.

Het inspectierapport exterieur (2012) adviseerde om onderstaande zaken aan te pakken, deze werden ook uitgevoerd:

- voorgevel te reinigen en voorzien van een waterwerende beschermlaag
- plaatselijk voegwerk te herstellen
- vergaarbakken te plaatsen op de voorgevel
- bij de dakluiken een extra afvoergeultje te voorzien op het vaste dakkader om zo de evacuatie van water te verbeteren
- ladderhakenverdeling aan te brengen op de daken, net zoals aluminium ladders in de toren om de veiligheid inzake werken en inspectie op hoogte te verbeteren
- loopbruggen te plaatsen boven het schip
- zink van zakgoten te vervangen

- leiwerk op traptorentje beter te onderhouden
- leiwerk op torenspits te herstellen

In 2015 werd een ander rapport exterieur opgemaakt. De monumentenwachters reinigden de dakgoten voor controle, dichtten enkel lekken met afdichtband en elastische voegkit, vervingen enkele afgeschoven leien, verwijderden plaatselijke muurvegetatie. In dit rapport werd erop gewezen dat de kerk goed wordt onderhouden en opgevolgd.

Bijgevolg werden in het zesjarenplan 2014-2019 de herstelling van de zakgoten (twee lange binnengoten op het schip), de plaatsing van ladders en platformen naar en in de torenspits voorzien (loopbruggen boven schip op langere termijn). In 2013 werden reeds haken aangebracht op de toren, in 2015 werden aluminiumladders naar de toren aangebracht en muurwerk hersteld. In 2016 werden ook kleine herstellingen en schilderwerken uitgevoerd die beantwoordden aan de aanbevelingen uit 2015. De laatste grote schilderwerken in de kerk dateren van 1992. De verschillende punten die werden aangehaald in de inspectierapporten worden gefaseerd hersteld (eerste lijst punten 1-3, 5 en 7 reeds uitgevoerd, tweede lijst punt 2 en schade aan glasramen nu reeds uitgevoerd).

Jaarlijks wordt de bliksemafleider (HELEBLITZ) en verwarmingsinstallatie op aardgas gecontroleerd.

In 2022 viel een groot stuk van de bepleistering in het schip naar beneden. Nazicht door een architect leidde tot een investeringsdossier dat in 2024 wordt afgewerkt, waarvoor ook een premie werd bekomen. Tegelijkertijd zullen 2 goten vernieuwd worden.

In 2024 werd een inspectie van de elektriciteitskast gedaan, en die zal volledig conform de normen aangepast, na herstel dakwerken. Tevens werd beslist om de bliksemafleider te scheiden van de kast, om bij blikseminslag mogelijke schade te beperken. Brandblussers werden ook aangebracht.

De verlichting zal een volledige update krijgen eind 2024, na de dakwerken.

Toekomstige plannen

Zie meerjarenplanning 2026 - 2031

De investeringswerken voor de volgende meerjarenbegroting wordt bekeken in functie van de toekomstige gecontinueerde liturgische en cultuurhistorische functie van dit kerkgebouw in overleg met de gemeentelijke overheid (zie onderbouwde visie en plan van aanpak).

2.6.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Het kerkgebouw

Georiënteerde dorpskerk, schuin ingeplant op het huidige rechthoekige dorpsplein, enkel aan noordzijde met parkje.

's avonds is de kerk langs de buitenkant met spots verlicht.

Luiden van de klokken via Clock O'Matic

er ligt parking tot tegen de kerk. Nog enkele graven tegen de kerkmuur, maar begraving nu volledig op nieuwe begraafplaats (zie plannetje).

Bereikbaarheid en parking

Bereikbaarheid via openbaar vervoer

De Lijn Belbus Zingem – Oudenaarde

De Lijn - Lijn 47: Gent-Sint-Pieters – Gavere – Oudenaarde

De Lijn -Lijn 59: Gavere-Zingem_Ouwegem-Lozer-Kruishoutem-Waregem (nieuw)

NMBS-station Zingem op spoorlijn Gent-Oudenaarde-Ronse

Parking

- Naast en achter kerkgebouw.
- Op het terrein van de gemeente, circa 70 plaatsen.

Omgeving

Het kerkhof

Niet in directe nabijheid van kerkgebouw, in de nabijgelegen kerkhofstraat.

De voormalige pastorie (Kwaadstraat 13, 9750 Zingem)

Eigendom van de gemeente

Doet enerzijds dienst als vergaderruimte voor de parochiale organen en voor de kerkfabriek, archiefruimte voor de kerkfabriek en de parochie, parochiesecretariaat en onthaal. De lokalen, gebruikt door de kerkfabrieken en het centraal kerkbestuur, zijn afgesloten waardoor een vergaderruimte en een keuken ter beschikking staan van gebruikers. De toegang tot het gebouw is voorzien via de hoofdingang aan de Kwaadstraat. Om toegang te krijgen dient de gebruiker in het gemeentehuis een geprogrammeerde sleutel af te halen. Deze sleutel geeft de gebruiker enkel toegang tot het gebouw op de uren en data die hem werden toegestaan. De gemeente is zinnens deze pastorie te verkopen, maar er is geen duidelijkheid over timing.

Tijdens het schooljaar 2023-2024 en 2024-2025 wordt het gebouw verhuurd aan VBSZ De Regenboog. Het wordt gebruikt als leslokaal tijdens verbouwingen van de school

Gesubsidieerde Vrije Basisschool (Kwaadstraat 20, 9750 Zingem)

Gemeentelijke Basisschool De Bosrank (Kerkplein 24, 9750 Zingem)

Deze turnzaal wordt tijdens de schooluren gebruikt door de gemeentelijke basisschool.

Buiten de schooluren staat deze zaal ter beschikking van de verenigingen en de sportdienst. De sportdienst organiseert hier een aantal sportreeksen, maar ook sportkampen. Deze zaal heeft een grootte van 32 m x 16 m x 5 m en beschikt over 2 kleedkamers met apart sanitair.

Accommodatie: sportzaal, kleedkamers en douches.

Activiteiten: sportevenement.

Gemeentelijke infrastructuur.

Huize Bavo (Dorpsstraat 31, 9750 Zingem)

Accommodatie: Zaal, Keuken

Activiteit: Vergadering, repetitie zang-/muziek-/toneelvereniging, tentoonstelling, andere.

Zaaltje naast De Volkskring.

Voormalig klooster (1912-1985) van de zusters van St.-Vincentius van St.-Denijs-Westrem.

De Vrije School zal Huize Bavo afbreken, en er klassen zetten, nadat VZW Parochiale Werken (bij stopzetting) alle eigendommen aan de school heeft overgemaakt. De verenigingen hebben dus geen eigen zaal meer, die ze zelf mee hebben opgebouwd in de jaren 90

Parochiezaal De Volkskring (Dorpsstraat 33, 9750 Zingem)

De Vrije school is nu ook eigenaar geworden van de zaal Volkskring (cfr. Huize Bavo). Maar deze zaal zal moeten aan de normen voldoen en zal daarom gedurende onbepaalde tijd

gerenoveerd worden: en dus niet meer bruikbaar. Deze zaal is gebouwd door de financiële steun en handenarbeid van vele parochianen .

Zaal De Korenbloem (Kerkplein 12, 9750 Zingem)

Zaal De Club (Kwaadstraat 9, 9750 Zingem)

Zaaltje naast café Sportpaleis (Kerkplein 6, 9750 Zingem)

Onze-Lieve-Vrouwkapel (Omgangstraat, 9750 Zingem)

Deze kapel werd omstreeks 1990 gerestaureerd door gemeentepersoneel.

KSK Zingem, voetbalterreinen met openbaar speelterrein

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Sint-Bavokerk in haar ruimtelijke omgeving.

2.6.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Liturgische activiteiten

Nu wekelijkse eucharistie op zaterdag 18u : 40 aanwezigen. In geval van intenties of speciale vieringen (doopselcatechese, jaarmis OKRA, KWB, etc.) kan dat oplopen tot 100.

Sterke terugval van de begrafenissen in de Sint-Bavokerk te Zingem.

Binnen de St.Thomasparochie“ is deze Sint-Bavokerk aangeduid als ankerkerk waar ook in toekomst voor onbepaalde duur dopen, communies, vormsels, huwelijken, uitvaarten zullen doorgaan.

Religieuze tradities en gebruiken van kerk en hoe ruimtelijk georganiseerd (processies, devotie, patroonsfeest, kermissen, andere)

Mariale ommeegang op vooravond van Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaart, op 14/8

Kermis-missen in april, augustus en oktober

Om de drie jaar viering op 11 november

Niet liturgische activiteiten

De kerk wordt circa 2 tot 6 keer per jaar gebruikt voor concerten, occasioneel voor repetities van de harmonie en koren en voor lokale tentoonstellingen.

Er werd een basis toeristische folder uitgewerkt over het kerkgebouw en er zijn borden over de geschiedenis van de kerk voorzien.

Varia

De kerk is het hele jaar door vrij te bezoeken (lid van Open Kerken).

Er is een onthaalbrochure voorzien in de kerk.

De kerk is aangesloten bij Herita (vroegere Forum voor Erfgoedverenigingen vzw).

2.7. Sint-Petrus en Urbanus in Huise

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

2.7.1. Identificatie

Naam: Sint-Petrus en Urbanus (Sint-Pieters en Urbanus)

Geografische ligging

- Huiseplein z.n., 9750 Huise
- Provincie: Oost-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

- Bisdom: Gent
- Dekenaat: Oudenaarde
- Parochie
 - o Sint Thomas parochie (Kruisem en Wortegem-Petegem)
- Eigenaar: Gemeente Kruisem
- Beheerder: Kerkfabriek Sint-Petrus en Urbanus Huise

Bescherming(en)

- Is beschermd als monument **Parochiekerk Sint-Petrus en Urbanus** sinds 24-01-1944.

Voor gedetailleerde beschrijving en links zie: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/74486>

2.7.2. Beschrijving

- Parochie opgericht in 877
- Initieel 13e-eeuws laat-Romaans kruiskerkje met vierkante kruisingstoren
- Aanpassingen 18e en 19e eeuw, sacristie 1865
- 1889 vergroting architect A. Van Assche historisende pseudo-Romaanse stijl
- Beschermd monument 1944

Toestand kerk in Huise voor grote verbouwing eind 19^e eeuw.
Verzameling Griet Vanrysselberghe

a) Cultuurhistorische waarde

Georiënteerde dorpskerk met omringend ovaal kerkhof thans afgesloten door een laag bakstenen muurtje of haag en rij accasiaboompjes in plaats van vroegere fraaie ijzeren hekken. Beeld van Heilige Adalardus op zuil van circa 1900 in noordwestelijke hoek.

Geschiedenis

Eerste toestemming om een kerk op te richten gegeven door bisschop van Doornik in 877 (zie falsum gemaakt in de abdij van Corbie in de 11de eeuw ?) aan graaf Koenraad en de abt van Corbie. Volgens de legende, teruggaand op de "Vita Sancti Adalardi" schonk de Heilige Adalardus, 9de abt van Corbie, zijn bezittingen in Huise aan de abdij. 16de-eeuwse schrijvers laten Adalardus zelf in Huise geboren worden doch tot op heden zijn geen afdoende

bewijzen hiervoor voorhanden. Van een eerste, mogelijk houten kerkgebouw is niets teruggevonden. Vermoedelijk in de loop van de 13de eeuw, bouw van een laat-romaans (éénbeukig?) kruiskerkje in Doornikse kalksteen waarvan zeker de vierkante kruisingstoren en mogelijk delen van het transept en koor heden nog bewaard zijn. Aanpassingen in de 18de en de 19de eeuw. Volgens archiefdocumenten vanaf midden 19de eeuw, herhaaldelijk herstellingswerken en bouw van een nieuwe sacristie in 1865. Restauratieprojecten vanaf 1885. In 1889 opmaak van plannen voor grondige restauratie- en vergrotingswerken door architect Auguste Van Assche. Op dat ogenblik vertoonde het kerkje volgende plattegrond en opstand: een driebeukig schip van drie traveeën, transept van één travee met rechte sluiting, vierkante kruising met zware pijlers, koor van twee traveeën met zijkoren van één travee en rechte sluitingen, aanleunende sacristie met vijfzijdige sluiting achter hoofdkoor en tweede sacristie in zuidoostelijke hoek. Exterieur volledig opgetrokken uit Doornikse steen. Brede westelijke puntgevel met 18de-eeuws portaal en bekronend steekboogvenster met roedeverdeling; brede midden- en smalle zijbeuken onder één afdekkend zadeldak. Noord- en zuidgevel met vier steekboogvormige venstertjes. Transeptgevels met aflijnende lisenen, 18de-eeuws steekboogvenster met roedeverdeling en rechte kroonlijst onder lessenaarsdak. Vierkante toren, boven de klokkenkamer overgaand in achthoek via halfpiramidale dakjes; klokkenkamer met twee rondboogvormige galmgaten, enkel aan oostzijde met aanzet van deelzuiltje. Zijkoren van één travee met steekboogvenster en hoogkoor van twee traveeën met spitsboogvenster. Huidige kerk in een historiserende pseudo-romaanse stijl eigen aan architect Auguste Van Assche met onder andere het volledig slopen van schip en groter heropbouwen. Tezelfdertijd vernieuwen van het meubilair, onder meer de altaren naar ontwerp van Auguste Van Assche, glasramen door G. Ladon en volledige interieurschildering volgens bewaarde plannen van Fr. Coppejans van 1901. Herstellingswerken aan toren, daken, goten en sacristie in 1955 onder leiding van architect A.R. Janssens. Herschilderen van het interieur waarbij een groot deel van de neogotische muurschilderingen overschilderd werden in 1980. In 1997-1998 werden algemene restauratiewerken uitgevoerd aan de kerk naar ontwerp van architect Dirk Martens.

Beschrijving

Huidige plattegrond van het basilicale type met kruisingstoren, schip en zijbeuken van vijf traveeën, iets uitspringend transept van één travee met rechte sluiting, koor met twee rechte traveeën en vlakke sluiting en twee zijkoren; toegevoegde halfronde doopkapel aan tweede traveeën en rond traptorentje in de oksel van de noordelijke beuk en transept. Met uitzondering van toren en delen van koor en transept volledig nieuw parement van Doornikse kalksteen. Afdekkende leien zadeldaken. Nieuw schip met hoge iets uitspringende middenbeuk met westelijke puntgevel en flankerende zijbeuken, aflijnende lisenen verbonden door een boogfries, rondboogportaal en -venster. Zijgevels geritmeerd door lisenen en rondboogvensters en -bovenlichten in dito nissen; geprofileerde consoltjes onder de stenen daklijst. Sierankers. Halfronde doopkapel met rondboognissen met alternerend venstertjes onder kegeldak. Transeptarmen met behouden muren tot de kroonlijst van het

koor, vernieuwde puntgevel, boogfries en rondboogvormige vensterafwerking. Behouden Romaanse vierkante toren met vernieuwde galmgaten met deelzuiltjes en vier toegevoegde uurwerken. Deels behouden koor en zijkoren met vernieuwde rondboogvensters, toegevoegde lisenen en boogfriezen. Stilistisch harmonieus kerkinterieur, echter jammerlijk deels ontdaan van zijn polychrome muurschilderingen. Schip thans beige geschilderd met enkel behouden geschilderde apostelfiguren in de zwikken van de middenbeuk; rondboogarcaden op arduinen zuilen met gestileerd knoppenkapiteel. Overwelling met houten tongewelf met beschilderde ribben en moerbalken. Zijbeuken onder houten gedrukt zadeldak met ribben op zware moerbalken. Kruising met kruisvormige pijlers en kruisribgewelf rustend op vier, bij de restauratie toegevoegde (?) gesculpteerde hoofdjes; behouden begin 20ste-eeuwse beschildering met medaillons van de vier seizoenen tussen arabesken. Koor met houten tongewelf en behouden polychroom beschilderde wand achter hoofdaltaar. Noordwand met rondboog van vroegere tribune boven de berging. Zijkoren en transeptarmen met gedrukte houten gewelven.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Parochiekerk Sint-Petrus en Urbanus, Inventaris Onroerend Erfgoed* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/74486>

1895: noordelijk zijaltaar van Heilige Adelardus .

Een van de polychrome, neogotische heiligenbeelden op sokkel.

Bespreking roerend patrimonium, orgel, e.a.

Inventaris en archief

- Inventaris:
 - o Inventaris van de gehele collectie (+150 stuks).
 - o Opgesteld door de kerkfabriek in 2008. Laatste update 2011.

- Beschikbaar op papier.

Een werkgroep Religieus Erfgoed heeft tussen 2018 en 2024 een uitgebreide inventaris opgemaakt in de 9 kerken van Kruisem. Deze inventaris is publiek toegankelijk via www.erfgoedplus.be. Alle collecties van de Kruisemse kerken hebben een collectiecode. Via "zoeken" voor deelgemeente Huise vindt men de "collectiecode" (45057C01) en de "collectie nummers" beginnend met POV.0421, voor Huise. De beschrijving met foto's van de hele collectie van de kerk te Huise, zoals opgemaakt door de werkgroep, is zo terug te vinden. Aanvullingen of aanpassingen van de eigen collectie bvb. door overdracht van roerend goed moet door de kerkfabriek geregistreerd worden.

- Archief: grootste en oudste deel (1746-2009) overgebracht naar Rijksarchief in Beveren. De inventaris draagt daar toegangsnummer 204/46. Recentere jaartallen bevinden zich in het gebouw, Kwaadstraat,13 Zingem.

Liturgisch vaatwerk

- Opgeborgen in kluis

Liturgisch textiel

- Zowel recente gewaden als textiel van voor Tweede Vaticaans concilie is nog aanwezig (koorkappen, altaardoeken, etc.)
- Schimmelvorming in hangkasten en schuiven waarin textiel bewaard is (zie ook laatste rapport van Monumentenwacht)

Beeldhouwwerk

- Gotische polychrome heiligenbeelden op sokkel.

Toren en schip

- Traptorentjes in de zijbeuk
- Loopplanken boven schip en zijbeuken zijn circa 25 jaar geleden aangebracht.
- Smal schip boven middenbeuk
- In toren kan men onder klokkast door naar rechterzijbeuk (zuidkant)

Meubilair

- Polychroom geschilderd stenen hoofdaltaar naar ontwerp van Auguste Van Assche in pseudo-romaanse stijl, 1895;
- Noordelijk zijaltaar van Heilige Adalardus en zuidelijk zijaltaar van Onze-Lieve-Vrouw naar ontwerp van Auguste Van Assche, arduinen tafel en gepolychromeerd gesculpteerd retabel, 1894;
- Koorbanken door J.B. Bethune, 1868;
- Witstenen Neo-Romaanse preekstoel door R. Rooms, 1905
- Rest van polychrome muurschilderingen in hoogkoor, zijkoren, torengewelf en twaalf apostelen in schip, door Fr. Coppejans en De Cramer, 1901-1903

- Glasramen van Sint-Pieter, Sint-Urbanus en Heilige Adalardus, door G. Ladon
- Merkwaardige kruisweg in gepolijst graniet door R. Rooms, 1900
- Verschillende 18de-eeuwse grafstenen, onder meer ingewerkt in muren van portaal.

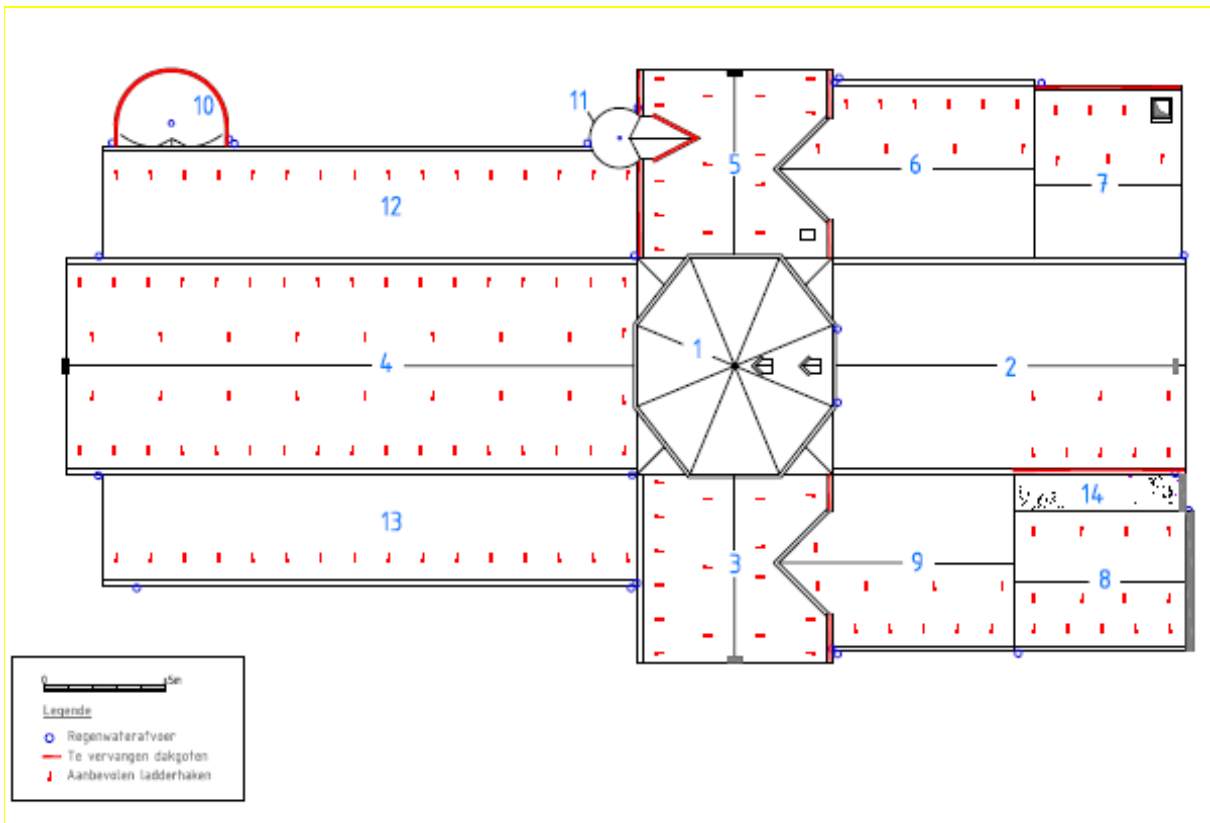
Orgel

- Orgel van P. Schyven in orgelkast door Auguste Van Assche, 1898
- Redelijke toestand
- Het jaarlijks onderhoud van het orgel wordt geregeld via een onderhoudscontract met orgelbouw De Munck.
- Orgel opening links in het koor bovenaan

Meer gedetailleerde informatie (zie bijlage):

<http://svenvermassen.wixsite.com/orgelvlaamseardennen/huise>

b) Architecturale mogelijkheden

De kerk van Huise is een ruime hallenkerk met groot schip, transept en duidelijk afgescheiden koor en zijkapellen.

- Heel ruime kerk waarvan koor en schip duidelijk kunnen afgescheiden worden.
- Ook zijbeuken kunnen gescheiden worden van de rest van het schip
- neo-Romaanse stijl geeft een donkere indruk aan het kerkgebouw van Huise
- Doopkapel met doopvont in de noordelijke zijbeuk met mooie glasramen en houten plafond met polychrome schilderijen.
- muurschilderingen werden overgeschilderd ten tijde van pastoor De Potter
- kast tegen muur in noordtransept en biechtstoelen in beide transepten

- Bergruimte links achter noordelijk zijkapel
- Sacristie rechts achter zuidelijk zijkapel mét gang en uitgang naar buiten
- Verschillende rouwborden boven op de muren van het transept.
- Graven rechts achteraan, grafstenen van THIENPONT en VAN DEN ABEELE en grafsteen in noordkapel voor familie DELLA FAILLE D'HUYSSSE
- In koor en de twee zijkapellen problemen van opstijgend vocht
- Mozaïekvloer in koor en zijkapellen, deel achter communiebank duidelijk onderscheiden van grijze marmeren vloer in schip en zijbeuken
- Overkapt door tongewelf in hout
- Preekstoel in steen, kruisweg in metaal en houten lambrisering.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Zicht op noordelijke en oostelijke gevel.

Aanwezige voorzieningen

- Verwarming: mazoutketel dateert uit 1972. Brander staat in de berging aan de noordelijke zijkapel. Aanzuiging gebeurt door roosters in de rechterbeuk en in de muur links in het koor. Twee blazers zijn aangebracht in een rooster in de linkerzijbeuk.
- Elektriciteit: Is voorlopig aan een grondige controle toe en is gans te vernieuwen bij een interieurrestauratie.
- Bliksemafleider: Onduidelijk of deze nog aanwezig is, na te gaan bij controle van de elektriciteit in gans het gebouw.
- Geluids- en lichtinstallatie: verlichting is moeilijk te vervangen aangezien ze niet aan het plafond maar aan de moerbalken zijn vastgemaakt. Geluidsinstallatie recent vernieuwd.

- Sanitair: Een toilet is aanwezig in de berging en is niet-openbaar. Bij beperkte nevenactiviteiten kan dit gebruikt worden.
- Klokken: 3 klokken opgeëist in WOII, maar erna nieuwe teruggeplaatst. Clock-o-Matic staat in voor de regeling en bediening van de klokken. Via een onderhoudscontract staan zij ook in voor een jaarlijks nazicht en een eventueel herstel.
- Het kerkgebouw is makkelijk toegankelijk voor andersvaliden
- Het waardevolle interieur beperkt zich voornamelijk tot een beperkt 19^e-eeuws meubilair in de neogotische traditie.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Interieur met rondboogarcaden op arduinen zuilen met gestileerd knoppenkapiteel.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Polychroom beschilderde wand achter
hoofdaltaar.

Zicht vanuit het koor op de westelijke
ingangspartij.

Uitbreidingsmogelijkheden

- Binnen de kerk is een opdeling tussen koor en schip relatief eenvoudig realiseerbaar
- Het altaar is nu naar voor geschoven maar de communiebank op de scheiding tussen koor en schip kan dienst doen als afscheiding tussen kleinere liturgische ruimte en polyvalente ruimte in het schip.
- Rond de kerk ligt nog een historisch kerkhof, maar aangezien er regelmatig geruimd wordt, bestaan hier eventueel wel mogelijkheden qua uitbreiding (vb. onderzocht door PAJO PLAN architecten), rekening houdend met het statuut van beschermd monument. De uitbreiding is afgekeurd door de gemeente en zou ook niet toegestaan zijn door Onroerend Erfgoed.

c) Bouwfysische toestand

Huidige toestand

De bouwfysische toestand is redelijk.

- Herstellingswerken aan toren, daken goten en sacristie uitgevoerd in 1955
- Herschilderen van het interieur in 1980.
- Vernieuwen dakgoten, buitenschilderwerk, uitvoegen torenhuis in 1998.

Er zijn geen grote stabiliteitsproblemen, maar een restauratie van interieur en exterieur dringt zich op. Monumentenwacht is aangesteld voor de inspectie van het kerkgebouw.

Een laatste rapport van Monumentenwacht voor het interieur dateert van december 2009 (eerste volledige interieurinspectie uit 2002). Hierin werden de volgende aandachtspunten meegegeven:

- Dringend de muurschilderingen met voorstelling “St-Antonius van Padua”, “De Twaalf Apostelen” en “Engelen” door een muurschilderingsrestaurateur laten behandelen.
- Het vaandel “Onze-Lieve-Vrouw onbevlekt ontvangen” laten behandelen door een textielrestaurateur.
- De polychrome beschildering van de beelden “Het Heilig Hart van Christus” en “Het Heilig Hart van Maria” laten blootleggen en de beelden laten behandelen tegen houtborende insecten.
- Op korte termijn de muurschilderingen met voorstelling St-Anna, St-Joachim, St-Coleta en De Heilige Familie reinigen en de oppervlakteschimmels verwijderen, de Kruisweg reinigen en in de mate van het mogelijke de lijnolie verwijderen.
- Op korte termijn de obiits aan de westelijke wand van het noordelijke transept en de obiits 1957 en 1954 reinigen en de lijnolie in de mate van het mogelijk verwijderen.
- De losse onderdelen fixeren, het stofvrij maken en de ophanging van het vaandel “St-Franciscus Xaverius” verbeteren.
- De losse onderdelen van het retabel in het hoofdaltaar en de beeldengroep De Calvarie vasthechten.
- Op langere termijn “De Aangeklede Madonna” geheel stofvrij maken en losse onderdelen fixeren
- Verschillende objecten behandelen tegen schimmels en insecten (zie rapport).
- Een aantal aanbevelingen bij het reinigen van verschillende objecten (zie rapport).

Een laatste rapport van Monumentenwacht voor het exterieur dateert van 2018. Hierin werden de volgende aandachtspunten meegegeven:

- Sinds de vorige inspectie in 2014 werden weinig of geen onderhoudswerken uitgevoerd: een geregeld onderhoud van de leibedekking en de vervanging van de nodige goten werd noodzakelijk bevonden om het monument blijvend in goede conditie te houden.
- Voor een optimale toegankelijkheid, bereikbaarheid en veiligheid, werd aangegeven dat er nood was/is aan het dringend:
 - o Het plaatsen van genormeerde ladderhaken (EN 517) op alle dakvlakken is noodzakelijk om werken en controle op hoogte te kunnen uitvoeren.
 - o grondig reinigen van de klokkenkamer. Vernieuwen van de bordessen (tussenvloeren)
 - o plaatsen van een handvat op het dakluik in het noordtransept
 - o plaatsen van dakluiken of brandladdertjes om de goten van het schip te kunnen bereiken
- Voor een goede instandhouding van het monument was/is het van belang dat volgende werken uitgevoerd worden:
 - o Gelet op de ouderdomsslijtage is een jaarlijkse controle en herstel van de volledige dakbedekking aanbevolen.

- Plaatselijk vernieuwen en/of verbeteren van de aansluitingen van de daken met het opgaand muurwerk.
 - Vernieuwen van de kilgoten van de traptoren.
 - Opnieuw aanstrijken van de vorstpannen.
 - Vernieuwen van de zinkbekleding van enkele bakgoten en van de hanggoot. Indien bij de ontmanteling blijkt dat de ondersteuning en/of de afkasting is aangetast, dient deze eveneens hersteld te worden. (Bij het vernieuwen van de zinkbekleding dient voldoende aandacht besteed te worden aan het afschot, het voorzien van voldoende uitzetvoegen en het voldoende laag plaatsen van de tapbuizen - niet hoger dan de gootbodem!). Opnieuw aanbrengen van de weggevallen goothaken aan de bakgoot van de noordsacristie en schilderen van alle boeiplanken.
 - Vervangen van de rotte muurplaat van het noordtransept.
 - Plaatselijk herstellen van het natuursteenmetselwerk en de muurankers.
 - Glas-in-lood ramen zijn verzwakt en dringend grondig aan te pakken.
 - Bestrijden van het opstijgend vocht, vernieuwen van al het rot pleisterwerk en uitvoeren van binnenschilderwerken.
 - Antiroestlaag en schilderen klokkenonderdelen (offerte Clock-o-Matic)
 - Plaatselijk herstellen van de stenen vloeren.
 - Gootbekleding vervangen, enkele zijn dringend aan vervanging toe. Wordt voorzien in 2025!
 - Dichtleggen van de sterplatformen in de toren, uit veiligheid.
 - Versterken of vervangen van de ankerstaven in de toren.
 - Herstel en schilderwerk aan de boeiplanken van de goten.
 - Uitvoeren van onderhoudsschilderwerk aan alle schrijnwerk, de inkomdeur is gerestaureerd door een groep vrijwilligers.
- Tot slot werd nog aangegeven dat voor een duurzaam onderhoud de volgende punten van bijzonder belang zijn/waren:
- Geregeld reinigen van alle goten.
 - Opnieuw vernissen van het windscherm van de inkom.
 - Schilderen van de voordeur met aandacht voor het ijzeren beslag.
 - Reinigen van de zolders.

In de meerjarenplanning voor de begroting 2019-2024 zijn reeds enkele dringende instandhoudingswerken voorzien, net zoals het herstellen van toren en klokken na blikseminslag voor een totaal kost van 28435 euro. De kerkfabriek is er steeds vanuit gegaan dat het overgrote deel van de vermelde werken in de rapporten van Monumentenwacht dienen bekeken te worden in een algehele restauratie van het beschermde kerkgebouw. Door alle partijen wordt telkens gesteld dat deze restauratie gekoppeld dient te worden aan de toekomstvisie die voor de kerk van Huise wordt uitgestippeld.

Pajo Plan Architecten uit Pepingen, de heer Herman Cornelis, werd aangesteld als ontwerper voor de opmaak van een bouwkundig ontwerp voor het uitvoeren van restauratiewerken aan de , als monument beschermde kerk Sint-Petrus en Urbanus – Huise op 25 oktober 2012.

Op 16 januari 2018 is deze opdracht overgedragen aan Studio Roma cvba uit Kessel-Lo, vertegenwoordigd door Sofie Beyen.

Het beheersplan, opgemaakt door StudioRoma cvba is goedgekeurd door het Agentschap Onroerend Erfgoed op 08-12-2022. Dit plan is geldig vanaf de datum van ondertekening van de goedkeuring en dit voor de komende 24 jaar. Met de goedkeuring van het beheersplan gaat Onroerend Erfgoed akkoord met de lijst van de werken en waarvoor geen toelating moet gevraagd worden.

- Men kan premies aanvragen voor het uitvoeren van werken aan het erfgoed binnen ons beheersplan en dit in afspraak met de erfgoedconsulent.
- Men kan ons plan aanpassen als dit nodig is voor een beter beheer van het erfgoed. Hiertoe moet een procedure gevolgd worden bij OE.

Op de bladzijden 100, 101, 102 en 103 van het beheersplan is nog een beknopt schadebeeld opgesomd gebaseerd op het inspectierapport van Monumentenwacht uit 2018.

Toekomstige plannen

Zie meerjarenplanning 2026 - 2031

2.7.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Het kerkgebouw

Georiënteerde dorpskerk met omringend ovaal kerkhof thans afgesloten door een laag bakstenen muurtje of haag en rij accasiaboompjes in plaats van vroegere fraaie ijzeren hekken. Beeld van Heilige Adelardus op zuil van circa 1900 in noordwestelijke hoek.

Verlichting van de toren: de kerk wordt langs de buitenkant 's avonds verlicht met spots vanop het kerkhof.

Bereikbaarheid en parking

- Bereikbaarheid via openbaar vervoer
- De Lijn Belbus Zingem – Oudenaarde
- De Lijn schoolbus van en naar Oudenaarde
- NMBS-station Zingem op spoorlijn Gent-Oudenaarde-Ronse
- Parking
 - o Op het terrein van de gemeente. Aantal plaatsen: 50.

Omgeving

De pastorie

- Circa 15 jaar geleden verkocht en gronden errond verkaveld in 3 bouwloten Gemeentecomplex (Huiseplein 18, 9750 Huise)

Het voormalig gemeentehuis is volledig verbouwd en dit nieuwe gemeentecomplex huisvest nu het team Burgerzaken, team Sociale Dienst, team Welzijn, team Kind, KSA lokaal, een zaal waar onderandere Okra Huise/Lozer en andere verenigingen kunnen te samen komen. Er werd door ...

Door de polyvalente ruimte in het gemeentecomplex en door de nieuwe sporthal in de school is het niet nodig of gewenst het interieur van de kerk te verbouwen naar een nevenbestemming.

Gesubsidieerde Vrije Basisschool (Kloosterstraat 18, 9750 Huise)

- Ongeveer 250 kinderen
- Schoolvieringen en introducties in de kerk

Home Vijvens vzw (Kloosterstraat 18, 9750 Huise)

- Verpleeghuis

Voormalig politiekantoor Huise (Huiseplein 18, 9750 Huise)

Voormalig klooster van de zusters van Kindsheid Jesu: circa 45 jaar geleden vertrokken

Kerkhof

- historisch kerkhof nog aanwezig rond de kerk
- Groot deel graven 10 jaar geleden geruimd, nu een aantal opnieuw aangeplakt (na 10 jaar begraving)
- Mazouttank (10000 liter met groene dop) aan noordkant kerkhof, watermeter zuidkant kerkhof.
- Enkele monumentale graven op het kerkhof die ook de geschiedenis van kerk en lokale gemeenschap duiden: aan het koor liggen enkele belangrijke figuren begraven zoals bijvoorbeeld het grote graf van de familie Vijvens, welgestelde familie van grootgrondbezitters die het 'gesticht' oprichtten.

15 kapelletjes van de ommegang Huise

- <http://www.zingem.be/website/10-www/155-www/429-www/434-www>
- Eertijds gebruikt voor ommegang doorheen de parochie

2.7.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Liturgische activiteiten

Toegankelijkheid en meerwaarde van de kerk.

- De kerk is lid van Open kerken.
- De kerk is open ieder weekend op vrijdag , zaterdag en zondag.
- In de vakantie en zomermaanden, open iedere dag. Dit ,is mogelijk dank zij een vaste groep vrijwilligers. Zij zorgen ook voor een verzorgde uitnodigende kerk waar het aangenaam vertoeven is.
- Voor een bezoek als stilteplaats, voor een kaarsje aan te steken, voor een nieuwsgierige toerist, voor de zalige koelte als wandelaar op warme zomerdagen...

Eendagvieringen of activiteiten

- Eendagvieringen of liturgische vieringen (2023)
- 7 begrafenissen (meestal volle kerk)
- 3 huwelijken (waarvan ook jonge mensen van buiten de gemeente)
- 3 doopvieringen
- Communieviering voor de kinderen van Huise-school
- Schoolviering
- Viering kermismaandag oktober
- Gebedsdienst allerheiligen
- Eucharistieviering op 11 november

Sacrale eendagsactiviteiten

- 2 concerten Licht vzw
- Ontvangst en verdelen vredeslicht

- Vredeswake
- Lichtmis evocatie
- Orgelconcerten in de zomer

Meerdaagse sacrale stilte, meditatie en kunst in de kerk.

- Project "Licht" reeds 3 jaar telkens rond de jaarwissel gedurende 14 dagen.

(gratis inkom, welkom in een stille kerk met 2000 brandende kaarsjes)

Muzemei " hier komen we in verwondering tot de schepping"

- Door de muze of iedere vorm van kunst komen we tot verwondering. Dit door: beeld, tekening, klank; poëzie,woord, natuur in de kerk. Dit jaar was dit een tiendaagse Licht en Muzemei is een organisatie van Licht vzw die dit mogelijk maakt dank zij de inzet van een vaste kern en door ieder jaar 200 vrijwilligers te mobiliseren om deze uitdagingen telkens af te werken. Onze partnerorganisaties zijn: Lozer-cultureel, de vrije lagere school van Huise, KSA, Ferm Huise, Landelijke Gilde Huise,Home Vijvens, Kerkraad, parochieploeg, Ocrá,natuurvereniging,.... Licht vzw neemt zich tot doel passende sacrale eventen , waaronder ook deels gratis, te organiseren in kerkelijk patrimonium en ook daarbuiten.

Niet liturgische activiteiten

Tentoonstellingsruimte

- Deze kerk heeft al meermaals succesvolle meerdaagse tentoonstellingen verwelkomt. Zoals de kunstroute "Pass" (tweemaal) , de kazuifeltentoonstelling, kunsttentoonstelling Davidsfonds.

Tot slot vonden 2 thematentoonstellingen, georganiseerd door de parochieploeg en de kerkopeners plaats in Huise. De eerste rond Pasen, de tweede in de vakantie met als thema de heilige Petrus

Varia

De verenigingen geven algemeen en ook op het contactmoment (zie bijlage) aan dat er zeker interesse is om grotere activiteiten te organiseren in het kerkgebouw. Ieder jaar wordt er op het voetbalplein een tent opgesteld waar de Adelardusvereniging, de school, de minivoetbalspelers en de voetbalclub circa 3 weken na elkaar eetfestijnen en andere activiteiten organiseren. Er kan gekeken worden hoe (bepaalde) activiteiten kunnen doorgaan in het kerkgebouw.

De kerk is vrij te bezoeken tijdens de lente- en zomermaanden en heeft veel troeven voor toerisme in deze kerk. Dit werd reeds aangetoond door de PASS-tentoonstelling en het feit dat fietsers en wandelaars de kerk regelmatig aandoen. De kerk is niet aangesloten bij de vereniging Open Kerken, maar stelt dus wel regelmatig open.

2.8. Sint-Baptist in Ouwegem

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.8.1. Identificatie

Naam: Sint-Jan-Baptist (Sint-Johannes-de-Doper)

Geografische ligging

Ouwegemsesteenweg z.n., 9750 Ouwegem

Provincie: Oost-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur

Bisdom: Gent

Dekenaat: Oudenaarde

Parochie: Sint Thomas parochie (Kruisem en Wortegem-Petegem)

Eigenaar: Gemeente Kruisem

Beheerder: kerkfabriek Sint-Jan-Baptist Ouwegem

Bescherming(en)

- Is beschermd als monument **Parochiekerk Sint-Jan-Baptist** sinds 01-08-1986.
- Omvat de bescherming als monument **Parochiekerk Sint-Jan-Baptist: toren**, gelegen te Ouwegemsesteenweg z.n. (Zingem), sinds 28-12-1936.

2.8.2. Beschrijving

- Parochie opgericht voor 1313
- Initieel 14e-eeuwse gotische kruiskerk, laatgotische bovenbouw toren
- 1700: tweebeukige kerk
- 19e eeuw: koor en noorderbeuk bijgebouwd
- neoclassicistisch interieur
- uniek Slaafkesbeeld en schilderij van orde van Trinitariërs te linken aan immaterieel erfgoed Fluitjeskermis en Slaafkesbier
- Beschermd monument 1986 (toren reeds in 1936)
- volledige restauratie 2006

Restauraties jaren 1920.

a) Cultuurhistorische waarde

Georiënteerde dorpskerk met omringend kerkhof, mooi ingeplant op de hoek met Ouwegemstraat, aan de steenweg afgesloten door fraaie ijzeren hekken op lage bakstenen voet, achteraan door een hoge gewitte bakstenen muur. Toegang tussen bakstenen pijlers aan

zuidzijde en via een arduinen trap van zes treden en zware hoekpostamenten in noordoostelijke hoek.

Voor gedetailleerde beschrijving en links zie: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/74444>

De fraaie ijzeren hekken op de lage bakstenen voet en de bijhorende bakstenen pijlers langs de Ouwegemsesteenweg werden een aantal jaren geleden afgebroken en weggehaald. In de plaats daarvan werd nu een Taxushaagje aangeplant.

Geschiedenis

Hypothetische bouwgeschiedenis door het ontbreken van enige studie, de fragmentarische bronnen, verscheidene bouwmaterialen en bouwnaden waardoor zeer heterogeen voorkomen. Eerste vermelding van de kerk in 1123, in bezit gekomen van de Gentse Sint-Pietersabdij doch vermoedelijk reeds veel vroeger ontstaan gelet op de toponymie en het Sint-Jan-Baptistpatrocinium teruggaand tot de 8ste eeuw. Resten van een romaans kruiskerkje uit de 12de eeuw tot op heden behouden in de vierkante onderbouw van de kruisingstoren en enkele muurresten in Doornikse steen. Vermoedelijke aanpassing in de gotische periode onder meer aan het koor en de achthoekige klokkenkamer met verwerking van baksteen en zandstenen daklijst. Uitbreiding met een tweede beuk in 1661 (zie jaarankers) aan zuidzijde en mogelijke heropbouw van een bredere middenbeuk in dezelfde periode. In de 18de eeuw aanpassingen aan de vensters, het interieur met onder meer nieuwe preekstoel, orgelkast en oksaal en mogelijk ook het westelijke portaal met 18de-eeuwse poortomlijsting. Vanaf de jaren 1820 aanvraag om kerk te vergroten of zelf volledig te vernieuwen (zie bewaarde plannen), doch als gevolg van de omwenteling van 1830 niet gerealiseerd. Volgens archiefdocumenten in 1847 plan opgemaakt tot vergroting van het inkomportaal en uitbreiding van het oksaal, zie huidige westgevel. Zeker in het derde kwart van de 19de eeuw uitbreiding met noordbeuk en koor, van het hoogkoor met een sacristie en uitbouw van het westportaal gerealiseerd. Tezeldertijd homogenisering van het interieur en meubilair uitgebreid.

Restauraties in de jaren 1920 met onder meer witten van de toren en herstellen van de daken en opnieuw circa 1960 onder leiding van architect Bressers: toren ontleisterd, gerestaureerd (onder meer versmallen van de galmgaten) en voorzien van nieuw kruis. In 1963 belangrijke binnen schilderwerken met gedeeltelijke overschildering van vroegere gemarmerde en decoratieve delen en van de beelden. Nieuwe Sint-Jansomweg in ceramiekreliëfplaten aan de buitenmuren. De laatste restauratiecampagne werd gestart in 1982 onder leiding van ingenieur architect M. Verstraeten en architect R. Janssens waarbij de buitenrestauratie eerst werd afgewerkt; wat de binnen restauratie betreft, werd geopteerd voor de vrijlegging of hernemen van de 19de-eeuwse kleurstelling zoals gekend door het vooronderzoek.

Beschrijving

De plattegrond ontvouwt een driebeukige hallenkerk van drie traveeën met vooruitgeschoven middenbeuk, kruisingstoren op vierkante plattegrond, niet uitspringend transept van één travee en koor van drie traveeën met aansluitende sacristie met driezijdige sluiting. Smallere zijkoren van twee traveeën met rechte sluiting. Opgetrokken uit verschillende soorten baksteen en Doornikse steen voor de torenbasis, zuidelijke transeptmuur en plint (gerecupereerd?) van Zuidbeuk, laatstgenoemde en zuidkoor thans okergeelgeschilderd. Afdekkende afzonderlijke leien zadeldaken en korte torennaaldspits. Neobarokke westgevel met halsgevelbekroning, vier markerende zandstenen pilasters op hoge arduinen plint en geprofileerde sokkels, klassiek hoofdstel met zware verkropte kroonlijst en geveltop met klauwstukken en hoekpostamenten, ingeschreven half rond blindvenster en bekronend driehoekig fronton met bolornament en kruis. Hergebruikte (?) arduinen 18de-eeuwse spiegelboogvormige poortomlijsting met kwarthol beloop op neuten met bladvormige sluitsteen en gebogen kroonlijst; roodgeschilderde poort met makelaar. Terugwijkende westelijke puntgevels van zijbeuken met steekboogvenster, in geschilderde zuidbeuk omlijst en met topoculus. Sobere verankerde bakstenen noordgevel en koor met steekboogvensters met kleine roedeverdeling en twee dito deurtjes, onder meer naar spiltrap voor zolders. Blinde koorsluiting met rondboognis met beeld van Sint-Jan-Baptist in de oostgevel; bakstenen hoekpilasters. Verankerde (jaarankers 1661), okergeelgeschilderde zuidgevels met in beuk en transept vlakomlijste steekboogvensters met oren, dito roeden onder waterlijstjes. Aflijnende kwartholle zandstenen daklijst. In de oksel van beuk en koor, gepleisterde calvariekapel met houten kruis en ijzeren Christusbeeld in rondboognis geflankeerd door gegroefde pilasters en bekronend driehoekig fronton met Oog Gods in stralenkrans; half rond ijzeren afsluithekje. Kruisingstoren met vierkante breukstenen onderbouw overgaand in achzijdige, overwegend bakstenen klokkenkamer (enkele resten van breuksteen) via driehoekige leien trompafschuiningen. Bij de restauratie van 1960 versmalde spitsbogige galmgaten op doorgetrokken arduinen dorpels; vier ijzeren uurwerken op rechte zijden.

Classiserend, thans overwegend rozegeschilderd interieur met gepleisterde gedrukte tongewelven. Brede middenbeuk, van de zijbeuken gescheiden door rondboogarcaden op vrij gedrongen Toscaanse zuilen op hoge grijsgeschilderde achzijdige sokkels. Smallere kruising onder lager tongewelf, links en rechts afgesloten door een muurstuk, respectievelijk met beeldnis van Heilige Barbara en Sint-Rochus, rondboogvormige scheibogen en dito scheimuren naar het koor. Rijkelijk gedecoreerd, thans roze- en witgeschilderd hoogkoor met deels behouden vergulde elementen, drie traveeën onder gestuct tongewelf met geprofileerde ribben en gordelbogen gestut door gegroefde pilasters. Koorhoofd verrijkt met achthoekige casetten met achtbladerige rozetten. Rondbogige scheibogen naar zijkoren, in zuidelijk zijkoor eveneens met versierde gordelbogen.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Parochiekerk Sint-Jan-Baptist, Inventaris Onroerend Erfgoed* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/74444>

Bespreking roerend patrimonium, orgel, e.a.

Inventaris en archief

Inventaris

- Inventaris van de gehele collectie (+150 stuks), opgesteld in 2009 (met beperkte middelen gefotografeerd en elektronisch beschikbaar).
- In de periode van 10 mei 2022 tot 16 februari 2023 werden alle objecten, kerkschatten en liturgische gewaden in de kerk van Ouwegem geïnventariseerd door een werkgroep onder leiding van André Leyten. De werkgroep had vooraf een training gehad in Ename. Alle stukken werden op een professionele manier gefotografeerd en beschreven. Deze uitgebreide inventaris staat op de erfgoedwebsite van de Vlaamse Gemeenschap en is publiek toegankelijk via www.erfgoedplus.be.

Archief

- Archief (kerkfabriek en pastoor) oorspronkelijk bewaard bij lid van de kerkfabriek, vervolgens tijdelijk ondergebracht in de pastorij van Zingem; later opnieuw bewaard in het bedrijf van de penningmeester van de kerkfabriek; het archief werd dan opgehaald door Dhr. G. Van Bockstaele met het oog op archivering en met de belofte dat het archief dan zou teruggebracht worden naar het bedrijf van de penningmeester van de kerkfabriek. Op het bisdom werd uiteindelijk beslist om het kerkarchief van Ouwegem in bewaargeving over te dragen aan het Rijksarchief te Gent, Bagattenstraat 43. Het archief blijft wel eigendom van de KF van Ouwegem.

Schilderijen

- "Christene slaven vrijgekocht van de Turken door de Trinitariërs", Vlaamse school, altaarstuk van hoofdaltaar;
- "Heilige Familie", altaarstuk van noordelijk zijaltaar, in 1894 aan kerk geschonken;
- "Doopsel van Jezus in de Jordaan", altaarstuk van Zuidelijk zijaltaar.

Liturgisch vaatwerk:

- Opgeborgen in sacristie
- Ciborie in tentoonstellingskast in de kerk

Beeldhouwwerk

- Heilige Barbara en Heilige Rochus van Montpellier, 18de eeuw, gepolychromeerd hout;
- Verschillende, thans witgeschilderde houten heiligenbeelden of bustes op sokkel; stenen beeld van Johannes De Doper in koorhoofdnis van 1896.

Meubilair

- Barok hoofdaltaar gewijd aan Heilige Drievuldigheid, vermoedelijk van 1685, witgeschilderd en verguld hout, bekronend Oog Gods en flankerende engeltjes;
- Zijaltaren van Onze-Lieve-Vrouw en Sint-Jan-Baptist, gemarmerde houten portiekaltaren, 18de eeuw;
- Twee eiken koorbanken en twee sacristiedeuren van 1877-79 door F. Dumon;
- Ijzeren communiebank, 19de eeuw;
- Laat-barokke preekstoel met rijk gebeeldhouwde leuning, engelenfiguren en schelpvormig klankbord, van 1746 door P. Migon;
- Eén 18de-eeuwse biechtstoel en twee biechtstoelen van 1904 door A. Sinave-Dhont;
- Portaal en balustrade van 1910 door A. Sinave-Dhont;
- 18de-eeuws doopvont, marmer;
- Broederschapslijst van de Congregatie van de Heilige Drievuldigheid ter Bevrijding van de christen slaven uit de handen van de Turken met beeldje van slaaf, eerste helft van de 18de eeuw;
- Gepolychromeerde plaasteren kruisweg van 1891 door Van Biesbroeck (Gent);
- Zes ceramiek reliëfplaten van de Sint-Jansomgang, van 1963 ingewerkt in buitenmuren;
- Twee niet figuratieve koorglasramen van 1873;
- Verschillende in de binnen- en buitenmuren ingewerkte grafstenen uit de 18de en 19de eeuw;
- Twee ijzeren 19de-eeuwse grafkruisen tegen de oostelijke koormuur;
- Kandelaars voor begrafenissen (10 vanaf 2016, 6 kandelaars die naast de kist worden opgesteld + 2 gelijkaardige kandelaars en 2 iets kleinere kandelaars die vooraan in de kerk staan);
- Harmonium in Noordelijke zijbeuk.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

Ca. 1700: Broederschaplijst van de “Congregatie van de Heilige Drievuldigheid ter Bevrijding van de christen slaven uit de handen van de Turken” met beeldje van slaaf.

Schilderij in hoofdaltaar: “Christene slaven vrijgekocht van de Turken door de Trinitariërs”, kopie door Gaspar De Craeyer van doek uit Sint-Jacobskerk Gent.

Orgel

- Orgel van 1867 door Ch. Anneessens in 18de-eeuwse orgelkast
- Slechte toestand, speelt nog slechts gedeeltelijk.
- Scheur in blaasbalg. Offertes gevraagd maar nu on hold.
- Wordt niet regelmatig gestemd en geen onderhoudscontract.
- Meer gedetailleerde informatie (zie bijlage):
 - o <http://svenvermassen.wixsite.com/orgelvlaamseardennen/ouwegem>

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Oksaal met orgel uit 1867 door Ch. Anneessens.

Varia

- Een aantal jaren geleden werden twee beelden (Christus en Mariabeeld in het koor) gerestaureerd in het atelier Paul Coppens te Wetteren;
- Er zijn in de zijmuren van de zijbeuken bij de recente binnen restauratie (2006) mooi ingemaakte vitrines gemaakt waar religieus erfgoed van deze kerk tentoongesteld wordt.

b) Architecturale mogelijkheden

De kerk van Ouwegem is eclectisch opgebouwd rond een oorspronkelijk kruiskerkje. Eind 17^e eeuw werd een zuidelijke zijbeuk bijgebouwd, in de 19^e eeuw een noordelijke zijbeuk. Het portaal springt iets uit. Binnen vormt de kerk een harmonisch geheel dat doorbroken wordt door de dikke pijlers van de kruisingstoren. In theorie zouden zijbeuken kunnen afgescheiden worden, maar het geheel van de ruimte, bijvoorbeeld voor grotere activiteiten zoals liturgische diensten of concerten zou hierbij verloren gaan. Bij intensiever nevengebruik wordt best de ganse kerk samen gebruikt als één ruimte, al kunnen de zijbeuken voor kleinere activiteiten dienst doen. Het omliggende kerkhof maakt uitbreiding voor dit beschermd gebouw extra moeilijk. Sanitair is aanwezig in de sacristie, maar zou idealiter worden uitgebreid als er ooit terug grotere verbouwingswerken plaatsvinden.

Aanwezige voorzieningen

- Verwarming: mazoutketel die aan vervanging toe is (ontwerp in 1964 goedgekeurd door kerkfabriek). Rooster is achteraan rechts in de kerk aangebracht.
- Elektriciteit: vernieuwd tijdens de binnen restauratie van de kerk.
- Geluidsinstallatie: werkt nog niet met USB-stick.
- Sanitair: toilet achter in de sacristie, voornamelijk voor pastoor, maar in noodgevallen ook voor begrafenissen en diensten. Toilet en urinoirs buiten op het kerkhof werden een aantal jaren geleden afgebroken.
- Rechts naast hoofdaltaar een deur met erachter een boiler en kraantje.
- Banken voor het koor achter altaar werden aangebracht onder pastoor Vandermaelen. De stoelen die voordien door het koor gebruikt werden, heeft

Pater H. Koen voor de kerk van Nokere aangekocht. De leuning van die stoelen werden verwerkt in de balustrade van het podium waarop het altaar is opgesteld.

- Keuken: niet aanwezig.

Andere

- Klokken: 3. Systeem en onderhoud: de firma clock-o-matic.
- Goede akoestiek.
- Kerk is goed toegankelijk voor andersvaliden.
- Nieuwe en oude kazuifels en gewaden zijn opgeborgen in de kasten en laden van de sacristie.
- Nooduitgang, vlakbij zijaltaar van O.L.V., komt direct op het kerkhof uit waar een aantal graven gelegen zijn die in noodsituaties mogelijk de doorgang kunnen belemmeren.
- Kerk heeft een waardevol interieur (beschermd, zie cultuurhistorische waarde) met in het bijzonder de Johannesschotel (cf. studie van KU Leuven over Johannesschotels), het schilderij uit het hoogaltaar, het beeld van het Slaafke en tradities van de Orde der Trinitariërs.
- In de loop van februari, maart en april 2022 heeft de firma VDK-Technics BV uit Gavere camera's en een brandbeveiliging geïnstalleerd in en aan de kerk van Ouwegem.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Driebeukige hallenkerk met classiserend interieur. Transept van één travee en koor met aansluitende sacristie met driezijdige sluiting. Smallere zijkoren van twee traveeën met rechte sluiting.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Barok hoofdaltaar in het koor uit 1685 gewijd aan Heilige Drievuldigheid. Het koor is voorzien van achthoekige cassetten met achtbladerige rozetten.

Zicht vanuit het koor op het orgel.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Noordelijke zijbeuk.

Zuidelijke zijbeuk.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Westelijke portaal met 18de-eeuwse poortomlijsting.

c) Bouwfysische toestand

Huidige toestand

In 2017 werd de bouwfysische toestand als zeer goed bestempeld.

- Buiten restauratie afgewerkt in 1999.
- Binnen restauratie eind 2006 afgewerkt: vernieuwde kerk op 20 januari 2007 ingehuldigd door Monseigneur Van Looy en E.H. Beck. Naar aanleiding daarvan werd in het linker deel van de middenbeuk, vlakbij het beeld van de H. Barbara, een gedenkplaat aangebracht.
- Na restauratie wentelsysteem voor verlichting vanop het schip.
- Klokken recent opgekuist.
- Uilenbak in de toren van Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen.

Monumentenwacht is aangesteld voor de inspectie van het kerkgebouw.

Het laatste rapport dateerde van oktober 2014 en gaf aan dat de kerk algemeen in een goede toestand was (vorige rapporten uit 2002, 2005, 2008 en 2011). Er werden ter plekke enkele werkzaamheden uitgevoerd:

- dakgoten gereinigd voor controle;
- losse soldeernaden voorlopig gedicht;

- verstopte vergaarbak vrijgemaakt;
- planten verwijderd aan de westkant, waar het Christusbeeld is opgesteld;
- duiven verwijderd uit de toren en duivenwering geplaatst;
- torengeaten afgedicht.

Daarnaast werden ook deze dringende aanbevelingen geformuleerd:

- onderhoudsschilderwerk aan de voordeur;
- plaatselijk het schilderwerk van het voorraam herstellen;
- losse boordplaat rechts van de oprit vastleggen;
- traptoren reinigen (na vervuiling door duiven);
- losgekomen pleisterwerk van de topgevel dichtpleisteren.

De kerkfabriek heeft de voorbije jaren, in het kader van de meerjarenbegroting reeds enkele van deze aanbevelingen opgevolgd.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Restauratiecampagne gestart in 1982 en afgerond in 2007.

Toekomstige plannen

Zie meerjarenplanning 2026 - 2031

2.8.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

Het kerkgebouw

Georiënteerde dorpskerk met omringend kerkhof, mooi ingeplant op de hoek met Ouwegemstraat.

Verlichting 's avonds: bij de restauratie werden spots aangebracht rond de kerk om de toren en kerk extra te verlichten. Het circuit van de lichtspots op de toren en tussen de daken diende uitgeschakeld te worden omdat er continu water naar binnen sijpelde waardoor er in de kerk voortdurend kortsluiting ontstond. De grondspots rond de kerk werden ook uitgeschakeld omwille van waterinsijpeling. In februari 2019 heeft de gemeente ervoor gezorgd dat de ontladingslampen in de grondspots rond de kerk vervangen werden door LED-lampen. Sindsdien is het probleem opgelost.

Bereikbaarheid en aanwezigheid van parking

- Bereikbaarheid via openbaar vervoer.
- Station NMBS in Zingem.
- Belbus van De Lijn in Ouwegem.
- Op 150 m van de kerk is er een ruime parking die onder meer gebruikt wordt door de mensen die hetzij in het "Gemeenschapscentrum De Griffel", hetzij in de kerk aan activiteiten deelnemen.

Omgeving

De kerk ligt in het centrum van het dorp. Bij de dorpskernvernieuwing worden idealiter al deze gebouwen meegenomen in de oefening, inclusief de groene zone tuin voormalige pastorij, waar een lokaal van de "Hofbolders Ouwegem" en petanqueterreinen zullen worden ingericht (op 2 juni 2023 werd "Het Dorpshuis" ingewijd en geopend).

Het kerkhof

- Nog steeds begravingen rond de kerk
- Geen centrale begraafplaats in Zingem, te bekijken bij fusie met Kruishoutem
- Groot aantal graven in 2013 geruimd
- Rondgang uit jaren '60 van H. Johannes rond de kerk
- Graven van oud-strijders en enkele monumentale graven bewaard rond de kerk

De pastorie: een aantal jaren geleden verkocht en project van architect Dirk Martens. Tuin van de pastorie is wel in eigendom van de gemeente. Het gemeentebestuur wil deze tuin via een smalle doorgang (zie plannetje) koppelen aan de site van kerk en kerkhof (is ondertussen gebeurd).

Voormalig toneelzaaltje:

- Gelegen tussen kerk, kleine parking en voormalige pastorie
- Verkocht door vzw Parochiale Werken aan architect Martens samen met pastorie

Voormalig klooster

- Vzw Kinderopvang

Gemeenschapscentrum "De Griffel" (Ouwegemsesteenweg 90, 9750 Ouwegem)

- Accommodatie: Keuken, Zaal 1 (groot), Zaal 2 (klein), Zaal 3 (klein), Mobiele wand tussen de zalen verwijderen, Bovenzaal, Make-upruimte (kelder), Regieruimte, Grasplein, Podium.
- Activiteit: vergadering, repetitie zang-/muziek-/toneelvereniging, voorstelling zang-/muziek-/toneelvereniging, tentoonstelling, eetfestijn, fuif/bal, e.a.
- Gemeentelijke infrastructuur.

Vrije basisschool Ouwegem (Molendamstraat 8a, 9750 Ouwegem)

- Accommodatie: turnzaal (± 200 pers.), refter (± 60 pers) en speelweide
- Activiteiten: vergadering, repetitie zang-/muziek-/toneelvereniging, voorstelling zang-/muziek-/toneelvereniging, tentoonstelling, eetfestijn, e.a.
- Gemeentelijke infrastructuur.

Onze-Lieve-Vrouwekapel (Landegemstraat, 9750 Ouwegem)

- Deze kapel zou omstreeks 1875 opgericht zijn door metselaar Petrus Van Parijs in de tuin van Eugeen Vander Eecken, handelaar in Ouwegem, en wonende in de

Landegemstraat. Ze ging over in de handen van verschillende eigenaars. In de loop van de tijd verviel de kapel volledig, maar ze werd in 1989 op initiatief van de kerkraad in haar originele staat hersteld, door vrijwilligers van KWB Ouwegem onder leiding van ereburgemeester Julien Moerman.

2.8.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Liturgische activiteiten

Tot juli 2017 nog 1 viering per maand met circa 30 à 40 aanwezigen, bij misintenties tot 100 mensen aanwezig bij deze viering. Op hoogdagen en kerstmis meer aanwezigen.

Deze kerk is voorzien als zusterkerk in de nieuwe parochie Kruishoutem, Zingem en Wortegem-Petegem en kan, mits nevenbestemming, nog gebruikt worden voor begrafenissen, huwelijken en occasionele vieringen.

Andere diensten met belang voor ruimere gemeenschap

- Kermis maandag (na laatste zondag van augustus).
- Paardenomwegang Johannes De Doper op zondag na 2 juni.

Niet-liturgische activiteiten

- Boekvoorstelling van Marc De Bel.
- Concerten van muziekverenigingen, bijvoorbeeld dubbelconcert van Fanfare van Gavere en Harmonie van Zingem op 16 mei 2016.
- Concerten zusjes Kindt (harp en viool).
- Klassiek zomerconcert "The Strangers".
- Kerstevenementen "OuwegemOntmoet".

Fluitjeskermis Ouwegem

- De Sint-Jan-Baptistkerk in Ouwegem is één van de weinige kerken waar een beeld van een "Slaafke", naast andere verwijzingen naar de Orde van de Trinitariërs, te vinden is. Deze Orde had te maken met het vrijkopen of ruilen van christene gevangenen of slaven uit de handen van de Moren en de Saracenen. Het ging om bemanningsleden van koopvaardijsschepen die vooral in de periode van de 16de en 17de eeuw op de Middellandse zee door moslims werden aangevallen en geënterd. Deze bemanningsleden die als slaven werden verkocht, werden met geld dat door de Trinitariërs en de daaraan gekoppelde confrérieën werd ingezameld, vrijgekocht. Een dergelijke confrérie werd ook opgericht in de kerk van Ouwegem. Het is niet duidelijk in welk jaar dit precies gebeurde. De vrijgekochte "slaven" werden in die tijd dan triomfantelijk verwelkomd en hun komst werd door een fluitspeler aangekondigd. Stoetsgewijs werden ze dan naar de kerk begeleid waar een misviering als bedanking werd opgedragen.

- De jaarlijkse “fluitjeskermis” in Ouwegem die het eerste weekend na Pinksteren doorgaat, heeft daar betrekking op. Al vele jaren worden naar aanleiding van “fluitjes kermis” op ambachtelijke wijze snoepjes in de vorm van fluitjes gemaakt en verkocht. Bovendien hebben de leden van het plaatselijke feestcomité van “fluitjes kermis” jaren geleden een bier laten brouwen dat als “Slaefke” (Aughems Fluytjesbier) gekend is. Het bier is op kleine schaal gecommercialiseerd en is verkrijgbaar in de lokale Spar Supermarkt en bij “drink Drive-in Tom”. Het bier wordt momenteel op een artisanale wijze geproduceerd in Brouwerij De Graal in Brakel.

Varia

Interesse vanuit lokale actoren

- Feestcomité van Fluitjeskermis en Slaefkesbier.
- Okra Ouwegem.
- Vrije Basisschool “De Groeiweide”.
- De vereniging “OuwegemOntmoet”.

De kerk kan toeristisch (Slaefkesbier, Fluitjeskermis, Johannesschotels, vitrines, etc.) meer in de verf worden gezet.

De kerk is niet aangesloten bij de vereniging Open Kerken. De kerk is wel regelmatig open voor het publiek (er is elektronische beveiliging aanwezig). Openen en sluiten gebeurt met een beurtrolsysteem.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Activiteiten rond het Slaafkesbeeld.

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Kersevenement 2022

3. FICHE PER HERBESTEMDE KERK

3.1 Sint-Gabriëlkerk Marolle, Kruishoutem

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

3.1.1. Identificatie

Naam: Sint-Gabriël (Sint-Gabriëlkerk)

Geografische ligging

- Passionistenstraat 13, 9770 Kruishoutem (Marolle)
- Provincie: Oost-Vlaanderen

Eigenaar: Gemeente Kruisem

Bescherming(en)

- Niet-beschermd

3.1.1. Beschrijving

- Kloosterkerk passionisten
- gebouwd in 1925-1926 in neo-traditionele stijl
- kerkinterieur art-décostijl (1936)
- Baksteen, pseudo-basilicale aanleg
- Bijkerk vanaf 1997

- Eigendom gemeente Kruisem
- Omliggende klooster afgebroken in 2016
- Belangrijke gemeenschapsfunctie voor de wijk
- Kerk niet beschermd

Voor gedetailleerde beschrijving en links zie: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/74386>

Kerk gebouwd in 1925-1926 in neo-traditionele stijl door Paters Passionisten.

a) Cultuurhistorische waarde

Geschiedenis

Het Kruishoutemse gehucht “De Marolle” kreeg door de komst van de Paters Passionisten in 1926 een bijzondere groei-injectie. Het gehucht, gelegen tussen Petegem-Deinze en Kruishoutem-centrum had geen noemenswaardige geschiedenis. Kleine, verspreide boerderijtjes, bewoond en bewerkt door gezinnen met veel kinderen, twee schooltjes, de tram van Deinze naar Oudenaarde en van oudsher het café “De Marolle”, waren op dat moment de voornaamste kenmerken van dit zeer landelijk gehucht. In 1925, aanvraag door

de "Curia provincialis passionistarum Belgii" van Wezenbeek-Ophem een kerk en klooster te mogen oprichten op de wijk Marolle. In 1926 werden het klooster en de kerk gebouwd en kwamen er zoveel nieuwe kansen. Marolle groeide naar een eigen entiteit, een wijk, waar de Marollenaars meer en meer verbonden leefden door hun kerk, de paters en het klooster. Dit "samenlevingsverhaal" duurde 78 jaar, een ware symbiose van klooster en wijk, met paters die de Marollenaars begeesterden, een gemeenschapsleven op gang brachten, in groot respect voor mekaar samen aan de toekomst bouwden. Sinds de laatste paters en broeder de wijk in 2004 verlieten, gaat het gemeenschapsleven verder met goed florerende jeugd- en volwassenverenigingen, een goede lagere school, een parochiaal leven.

Algemene beschrijving

Bakstenen complex gebouwd door de aannemers, de gebroeders Van den Bussche (Kortrijk) met in U-vorm gebouwde kerk en kloostercomplex te midden van een beboomde tuin, van de straat afgesloten door een beeldbepalende hoge bakstenen muur met rondboognissen tussen pijlers met gecementeerde bekroning.

Ten noordwesten, Sint-Gabriëlkerk. Ten overstaan van de rooilijn inspringend, niet georiënteerd bakstenen gebouw met pseudo-basilicale aanleg, brede middenbeuk van zes traveeën, zijbeuken van vijf traveeën, niet uitspringend transept en koor van twee traveeën met halfronde absis en vierkant klokkentorentje ten zuidoosten aanleunend tegen het transept. Afdekkende leien zadeldaken. Hoge voorpuntgevel met gemarkeerd rondboogportaal met puntgevel- en kruisbekroning, drie hoge rondboogvenster en topoculus. Terugwijkende lagere zijtravee geritmeerd door rondboognissen met tweelichten en gelijkaardig drielicht in transeptgevels en koor. Klokkentorentje met drie geledingen, rondboogvensters en galmgaten en naaldspits met kruis.

Geelbakstenen kerkinterieur in art-decostijl met hoge plint van zwarte baksteen, witte steen en marmerplaten. Brede middenbeuk onder tongewelf met gordelbogen en caissonverdeling, gescheiden van zijbeuken door rondboogarcade op vierkante pijlers en kruisriboverwelfing. Koor met rechtse tribune en orgel.

Sober bakstenen kloostercomplex op L-vormige plattegrond, overwegend drie bouwlagen en zwarte pannen zadeldaken; omlopende houten kroonlijst met klosjes op consoles. Eenvoudig deels aangepast interieur met behouden overwelfde kloostergang met rondbogen. Vleugel tussen klooster en kerk met twee bouwlagen met sacristie en huidige winterkapel op de begane grond en zaal op de bovenverdieping;, laatstgenoemde met rondboogvensters met fraai glas in lood. Ommuurde beboomde tuin en moestuin gescheiden door verschillende dreven met onder meer axiaal tegen de ommuring ingeplant, bakstenen kapelletje met piëtabeeld.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Kloostercomplex en Sint-Gabriëlkerk* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/74386> (geraadpleegd op 14 juni 2017).

- Kerk was een kloosterkerk van het klooster/opleidingscentrum waar alle Passionisten na 1930 als novicen geweest zijn (daarna naar Diepenbeek)
- Oude kloostergebouwen afgebroken in mei 2016 samen met de moestuin en het kerkhof van de paters en de Mariagrot links van de kerk. Op deze terreinen heeft vzw Vijvens een nieuw woonzorgcentrum en flats ingericht.
- De afgebroken Mariagrot kreeg deels een nieuwe plaats achteraan in de kerk.
- Kerk werd hulpkerk van Sint-Eligius in 1993 en vanaf dan eigendom van de kerkfabriek Sint-Eligius Kruishoutem. Sinds 5 februari 2024 is de kerk eigendom van de gemeente Kruisem.
- Tussen kerk en sacristie bevindt zich een winterkapel, waar de paters destijds verzamelden vooraleer ze naar de kerk gingen.
- Sacristie is een zeer grote ruimte omdat hier circa 30 à 40 paters en per mis 5 à 6 priesters verzamelden.
- Er is een sterke verbondenheid tussen de wijk en de kerk en het toenmalige klooster. De inwoners haalden in 1926 bijvoorbeeld mee stenen af aan het station van Deinze, metsten mee aan de Mariagrot en sponsorden verschillende aspecten van de kerk.
- Het koor kreeg een rechte koorafsluiting in 1936. Tussen de ronde koorafsluiting uit 1926 en deze muur zou zich niets bevinden (cf. elektricien Jef Dhondt).
- Kapel met piëta in de tuin van het klooster is vrijwel de enige overgebleven herinnering aan de paters Passionisten tuinen. Deze kapel, in 1945 opgetrokken uit dank omdat men gespaard bleef van veel leed in WOII, zou nu bewaard blijven.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Glasramen

Bespreking roerend patrimonium, orgel, e.a.

Inventaris en archief

- Inventaris: foto-inventaris van de roerende goederen opgesteld door Paul Meyaert.
- Archief: een deel van het archief van de paters Passionisten wordt bewaard in het hoofdhuis in Wezembeek-Oppem. Archiefmateriaal gerelateerd aan de site van Marolle bevindt zich in het archief van de kerkfabriek Sint-Eligius.

Meubilair

- Kerkinterieur nieuwe aankleding 10 jaar na de bouw (in 1936-1937) door architect Hazebroeck en aannemer Lannoo.
- Lichtgele en zwarte gevelbaksteen en gele en zwartgroene marmer: typische art decostijl
- Hoogaltaar, zijaltaren en preekstoel vernieuwd
- ramen vervangen door glas-in-loodramen in art decostijl: zeer rijk coloriet met donkere tinten rood en blauw tegenover wit en goud. Plechtstatige figuren zitten of staan in hun volle glorie, geflankeerd door strikt geometrisch opgestelde figuren. De figuren herinneren aan de kloosterorde van de paters Passionisten: o.a. de heilige Gabriël, Onze Lieve Vrouw, broeder Galileo, heilige Paulus, heilige Gemma Galvani.
- Hoogaltaar in donker marmer met vrij zware koperen of vergulde tabernakel, ciborium en kandelaars
- Ingewerkte houten biechtstoelen.
- Grote Christusbeeld achter het hoofdaltaar
- Geschilderde kruisweg in houten omlijsting, gesigineerd en gedateerd M. De Loore, 1928.
- Sint-Gabriëlschrijn werd overgebracht naar de passionistenkerk te Kortrijk

Beeldhouwwerk

- Linkerzijaltaar voor heilige Jozef, rechterzijaltaar voor Heilig Hart
- Beeld van Onze Lieve Vrouw in de linkerzijbeuk (Passionisten hadden een bijzondere verering van Maria)
- Beeld van Broeder Isidoor in de rechterzijbeuk (broeder Isidoor was een neef van pater Laurent, één van de laatste paters van Marolle).

Liturgisch vaatwerk

- Niet meer aanwezig

Textiel

- Paters namen bij hun vertrek de laatste waardevolle gewaden mee.

Orgel

- Orgel bevindt zich in een nis bovenaan rechts van het koor (toegang vanuit de kloostervertrekken en de grote ruimte boven de sacristie).
- Geld (toen 10 000 Belgische frank, nu circa 5000 euro) werd ingezameld door de Passionisten, vb. door predicaties.
- In het archief van de paters Passionisten vinden we op datum van 13 augustus 1933 de volgende aantekening terug: "Op aanvraag van een paar weldoeners worden er plannen gemaakt voor het bouwen van een orgel in de kerk. Begin augustus wordt het orgel geplaatst door de firma Victor Van de Loo en Zonen uit Roselaar. Op 13

augustus wordt het orgel ingezegend door Pater Victor, overste. Ook de inwoners geven bij deze gelegenheid hun bijdrage.”

- Informatie door orgelbouwer Andriessen: Het is een pneumatisch (wind) gestuurd orgel met kegelladen (vrij modern systeem met zijn voor- en nadelen). Victor Van de Loo had niet zo'n goede reputatie, alhoewel dit orgel een uitzondering is (zie ook <https://inventaris.onroerendergoed.be/dibe/persoon/8137>). De windladen (bakken waar de pijpen op staan) en de speeltafel zijn van Laukhuff (D) en van uitstekende kwaliteit. Het pijpwerk is ook van goede kwaliteit. De stellingen en balg heeft Victor zelf gemaakt en zijn van redelijke kwaliteit.
- Is vandaag niet meer bespeelbaar (herstelling in 2014)
- Er is nu een camera aangebracht waarmee de organist een zicht heeft op de kerk

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Zicht op het portaal.

Zicht op het koor.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

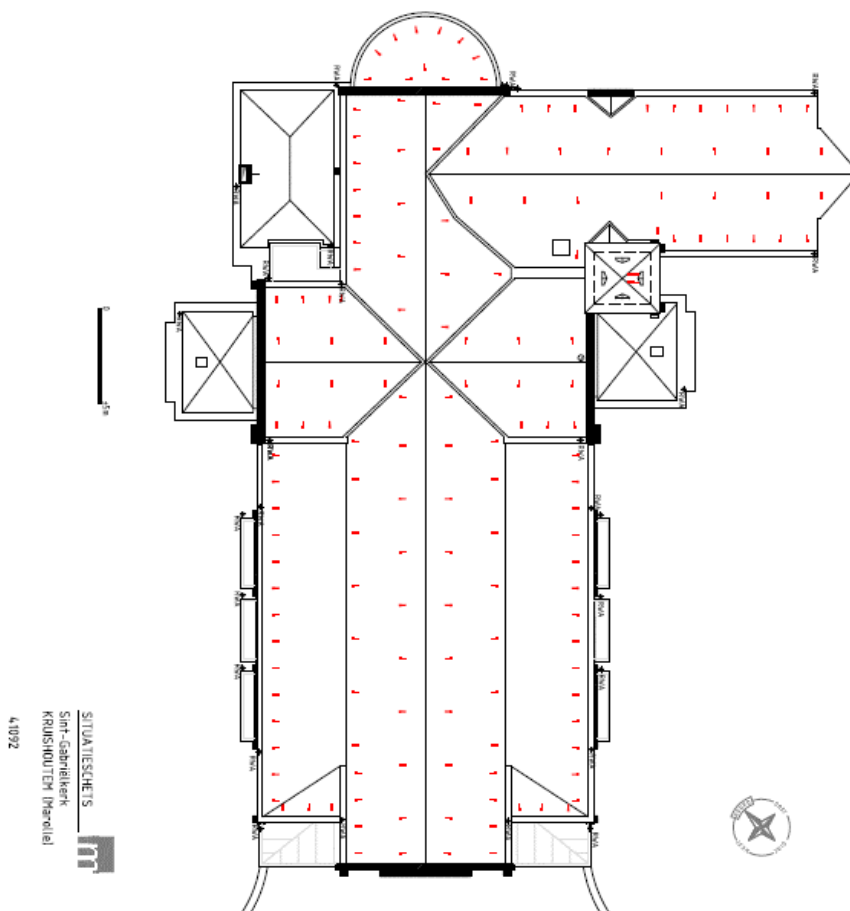
We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Zuidelijke zijbeuk.

Noordelijke zijbeuk.

b) Architecturale mogelijkheden

De kerk, opgetrokken in 1926, kreeg een grondige verbouwing in art-decostijl in 1936-1937. De typische bakstenen bekleding van de binnenmuren geeft de kerk een specifieke sfeer. Lichtinval wordt bepaald door de glasramen. Het schip en de zijbeuken vormen een grote ruimte. Het koor ligt iets hoger en kan worden afgescheiden van de rest van de kerk. Bij de afbraak van de omliggende kloostergebouwen werden de winterkapel en sacristie op het gelijkvloers en een grote ruimte op de eerste verdieping die aansluit bij de toren en de ruimte waar het orgel staat (rechts boven het koor) bewaard. Aangezien de kerk niet beschermd is, zijn er heel wat architecturale mogelijkheden. Er kan aansluiting gezocht worden vanuit het transept, koor of de zijbeuken naar het omliggende woonzorgcentrum (nog te plannen en te bouwen). Een stilleruimte kan eventueel worden ingericht in het koor, in het transept of in de uitbouw sacristie/winterkapel/bovenruimte. Verschillende opties zijn hier mogelijk. Aangezien rondom de kerk alle gebouwen verwijderd zijn, zijn ook daar heel wat mogelijkheden.

Volgende voorzieningen zijn momenteel aanwezig, maar moeten allen herzien worden bij een herbestemmingsproject waarbij de kerk als ontmoetingsruimte voor de wijk, centrale ruimte voor het woonzorgcentrum en gedeeltelijk stilleruimte wordt ingericht:

- Verwarming: nieuwe brander in 2009
- Elektriciteit: oude installatie in de gang tussen kerk en sacristie, te vernieuwen
- Geluids- en lichtinstallatie: BOSE-installatie, recent vernieuwd en in orde in de kerk
- Sanitair: oud toilet, niet publiek toegankelijk in tussenruimte sacristie en kerk
- Keuken: niet aanwezig

Andersvaliden kunnen momenteel met de rolstoel makkelijk toegang hebben tot de kerk via de zijingangen. De Mariagrot, die terug werd opgebouwd met moderne bakstenen blokken links achteraan in de kerk, wordt effectief door rolstoelpatiënten bezocht.

Ook al is de kerk niet beschermd, verdient het typerende art décointerieur de nodige aandacht bij de herinrichting van deze ruimte.

c) Bouwfysische toestand

Huidige toestand

De algemene bouwfysische toestand is goed.

Voor het **interieur** werd een eerste rapport opgemaakt in 2010. In dit rapport werd aanbevolen op termijn de volgende herstellingen te laten uitvoeren door een restaurateur:

- De geglazuurde groene bakstenen: oorzaak van de schade te achterhalen en voorstel van conservering te laten opmaken.
- De open voegen tussen de natuurstenen altaartreden van het hoofdaltaar opvullen met een compatibele licht hydraulische kalkmortel.

- De gebarsten tegeltjes achter het hoofdaltaar vervangen of verlijmen met een compatibele epoxy.

Verder werden enkele preventieve maatregelen geformuleerd.

Voor het **exterieur** werd een rapport opgemaakt in 2008. In dit rapport werd aanbevolen om de volgende zaken op te volgen om goede toegankelijkheid, veiligheid en bereikbaarheid te garanderen:

- Plaatsen van genormeerde ladderhaken (E-517) op de verschillende dakvlakken.
- Herstellen en/of vervangen van de loopbruggen in de dakruimtes. Verbeteren van de sterplatforms in de toren.
- Plaatsen van nieuwe ladders in de toren.
- Herstellen van de verzakking van de vloer aan het westelijk zijportaal.
- Uitvoeren van de nodige herstellingen aan het bakstenen voetpad.

Voor een goede instandhouding van het monument gaf Monumentenwacht aan dat de volgende werken best uitgevoerd zouden worden:

- Curatief behandelen van de kapstructuur tegen houtborende insecten:
 - o afbijten van de aangetaste delen;
 - o verwijderen van het afbraakmateriaal;
 - o injecteren van de aangetaste delen;
 - o preventief instrijken van de overige;
 - o waar nodig de verzwakte delen vernieuwen.
- Verdekken van de dakvlakken (eventueel recupereren van de goede leien) met de nodige aandacht voor de juiste bevestigingsmaterialen.
- Verwijderen van de aarden schoorsteenpijp en dichtleggen van het dakvlak.
- Verbeteren van de onderzijde van de afvoerbuis aan het koor.
- Bijplaatsen van een afvoer ter hoogte van de oosthoek van de zijvleugel.
- Plaatsen van een waterkering op de deksteen van de topgevel van het zuidtransept tegen de toren.
- Ontroesten en schilderen van het sieranker tegen de schoorsteen. Ontroesten en schilderen van de luibalken van de klokken.

Werken die voorzien werden in het meerjarenplan 2014-2019:

- Verdekken van de dakvlakken
- Plaatsen ladderhaken
- Plaatsen nieuwe loopbruggen
- Curatief behandelen houtstructuur

Toekomstige plannen

Voor een duurzaam onderhoud zijn de volgende punten van bijzonder belang:

- Geregeld de goten reinigen en snoeien van de hoogstammige bomen om verstoppingen te voorkomen.
- Ofrissen van het schilderwerk van de torenramen en van de muren van het stooklokaal.
- Vernieuwen van het verniswerk van de voordeuren.
- Grondig nazien van de elektrische installaties op de kapzolders.
- Opnieuw degelijk bevestigen van de elektrische leiding in de zalinggoot van de zijkapel.
- Grondig opruimen en ontstoffen van de verschillende zolders.

Alle nodige werken voor dit gebouw moeten bekeken worden binnen het algemene plan om voor de kerk een duurzame toekomst te voorzien tussen stilteruimte en ontmoetingscentrum voor de wijk.

3.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

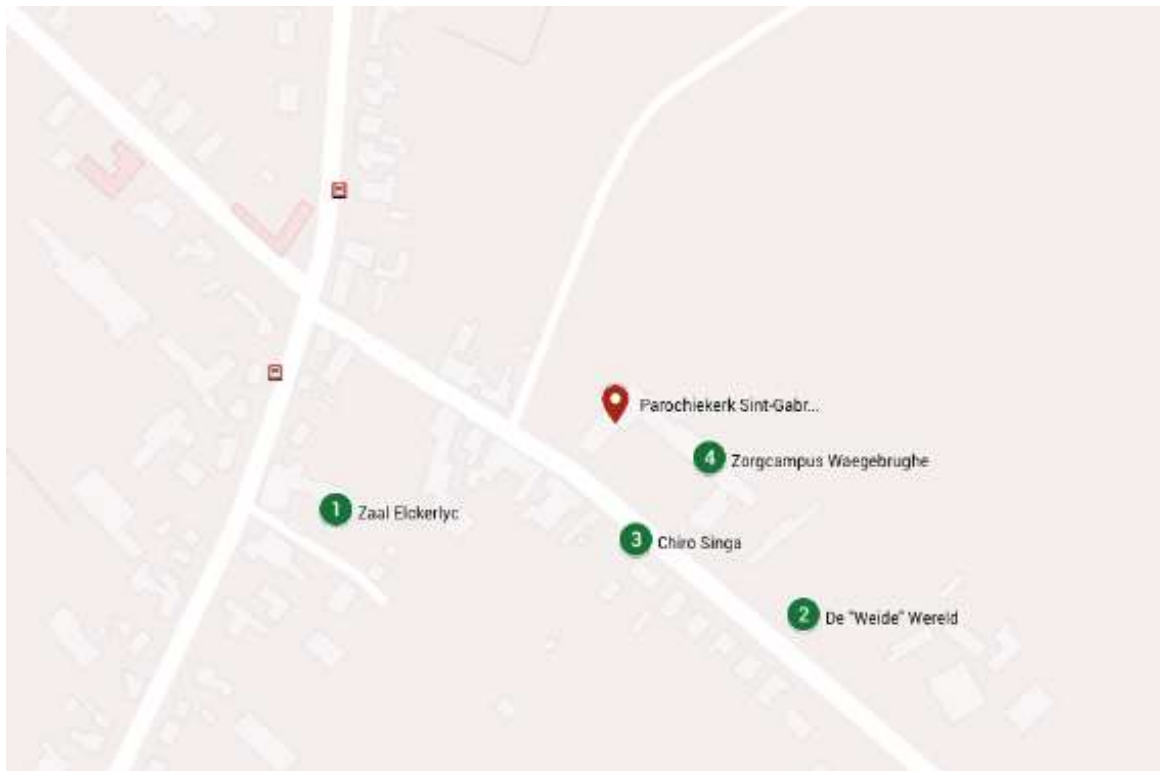

De Sint-Gabriëlkerk in Marolle werd in 1926 opgetrokken als onderdeel van het *Klooster van de paters Passionisten*, beter bekend als campus "de Kruiskouter". Gedurende 78 jaar was er een ware symbiose van klooster en wijk. De laatste paters en broeder verlieten de wijk in 2004. De kloostergebouwen werden in maart 2016 afgebroken. Op de plaats van het klooster heeft de vzw Vijvens, met campussen Home Vijvens in Huise en Sint-Petrus in Kruishoutem, in 2022 een derde campus gevestigd onder de naam campus *Waegebrughe* (Passionistenstraat 15, 9770 Kruishoutem). De kerk is centraal gelegen in de wijk Marolle, rondom de huidige Passionistenstraat. Sinds de afbraak van omliggende klooster, is de kerk gelegen op een groot open terrein. De kerk is niet apart langs buiten verlicht. De wijk Marolle is te bereiken via het openbaar vervoer: de Lijn heeft een verbinding Kruishoutem – Deinze. Er is ruime parking voor

de kerk. Bij de herinrichting van de terreinen zal ook rekening gehouden worden met de nood aan parkeerplaatsen. Er is geen kerkhof gelegen rond de kerk. Het kerkhof van de paters Passionisten in de tuin van het klooster werd in het voorjaar van 2016 geruimd.

Bevinden zich in de buurt van de kerk:

- Nieuwbouw van gemeenteschool *De "Weide" Wereld* (Passionistenstraat 25, 9770 Kruishoutem) bevindt zich op wandelafstand van de kerk.
- Zaal *Elckerlyc* (Schoolweg 1, 9770 Kruishoutem) ligt aan de andere hoek van de steenweg en de Passionistenstraat.
- Schuin tegenover de kerk bevinden zich de lokalen van *Chiro Singa* (meisjeschiro Vlinderia) (Passionistenstraat 28, 9770 Kruishoutem).

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Omliggende klooster afgebroken in 2016.

3.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

Liturgische activiteiten

Er gaan geen liturgische activiteiten meer door in de kerk.

Niet-liturgische activiteiten

Voor de Sint-Gabriëlkerk **Marolle** wordt na een overgangsfase van nevenbestemming overgegaan tot een **herbestemming** van de kerk met een combinatie van stilteruimte én een ontmoetingscentrum voor de wijk.

Op 21 december 2023 werd de kerk officieel aangekocht door de gemeente Kruisem. Bij deze verkoopsakte werden onderstaande voorwaarden opgenomen.

- Het gebouw mag 25 jaar niet gesloopt worden maar mag vanzelfsprekend grondig gerenoveerd en aangepast worden aan zijn toekomstige functies.
- Het gebouw mag gedurende 10 jaar niet vervreemd worden en geen functie wijziging ondergaan.

- Het beheer van het gebouw en het toekomstig gemeenschapscentrum moet minstens 10 jaar door de gemeente gebeuren.
- De stille ruimte moet als dusdanig 10 jaar ingericht en onderhouden worden en mag niet verglijden tot bijvoorbeeld een stapelruimte of vergaderruimte of een lokaal met andere functie. De stille ruimte mag wat geloofs- of levensovertuiging betreft, neutraal zijn.

Op 2 februari 2024 werd de kerk officieel ontwid en op 5 februari 2024 werd de sleutel overhandigd aan het gemeentebestuur Kruisem.

Momenteel kunnen kleine activiteiten doorgaan in de kerk mits wordt voldaan aan de nodige veiligheidsmaatregelen in kader van PTI (publiek toegankelijke inrichtingen)

- Kerstverlichting begin advent, meer dan 60 jaar en kerststal
- Tentoonstellingen
- Startviering Chiro
- Workshop vormelingen

Er is een studie gebeurd in opdracht van de kerkfabriek die aangeeft wat er nog mogelijk is met het gebouw in de toekomst (studiebureau Thijs).

In de toekomst zal bekeken worden welke infrastructurele werken zullen uitgevoerd worden om de voorwaarden opgenomen in de verkoopsakte te kunnen uitvoeren. Er zal ook bekeken worden om het beheer van het gebouw eventueel uit te besteden aan een overlegorgaan of vzw indien de kerk volledig ingericht wordt als ontmoetingsruimte (cfr. werking Elckerlyck)

4. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE

4.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie

Deelgemeente (en wijk)	Kerk	Toekomstvisie
Kruishoutem	Sint-Eligiuskerk	Ankerkerk met valorisatie
Zingem	Sint-Bavo	Ankerkerk met valorisatie
Ouwegem	Sint-Jan-Baptist	Nevenbestemming met opvolging en evaluatie
Huise	Sint-Petrus en Urbanus	Nevenbestemming met opvolging en evaluatie
Lozer	Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstandskerk	Nevenbestemming met opvolging en evaluatie
Lede	Sint-Dionysiuskerk	Nevenbestemming met opvolging en evaluatie
Nokere	Sint-Ursmaruskerk	Nevenbestemming met opvolging en evaluatie
Wannegem	Sint-Machutuskerk	Nevenbestemming met evaluatie, herbestemming via Heuvelheem met stille ruimte en gemeenschapsfunctie is lopende
Marolle	Sint-Gabriëlkerk	Herbestemming met stille ruimte is gerealiseerd in vorige legislatuur
Als zich een opportuniteit voordoet, is herbestemming voor alle kerken behalve de Sint-Eligiuskerk en de Sint-Bavokerk bespreekbaar, maar wordt in overleg bekeken hoe het aspect stilteruimte kan worden ingebouwd.		

De gemeente Kruisem telt **acht kerkgebouwen**, nl. de Sint-Eligiuskerk Kruishoutem, de Sint-Bavokerk Zingem, de Sint-Petrus en Urbanuskerk Huise, de Sint-Jan-de-Doperkerk Ouwegem, de Sint-Ursmaruskerk Nokere, de Sint-Machutuskerk Wannegem, de Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstandskerk Lozer en de Sint-Dionysiuskerk Lede **en één herbestemd kerkgebouw**, nl. de Sint-Gabriëlkerk Marolle.

Pastoraal plan 2016

Vertrekpunt voor de discussie over de toekomst van deze kerken met alle betrokkenen is het **pastorale plan** voor de nieuwe “Parochie in Kruishoutem, Wortegem-Petegem, Zingem” dat in november 2016 vormelijk werd gefinaliseerd (zie bijlage). In dit pastorale plan wordt

aangegeven dat binnen het nieuwe grote dekenaat Oudenaarde en de nieuwe parochie Kruishoutem, Wortegem-Petegem en Zingem:

- de **Sint-Eligiuskerk** te **Kruishoutem** zal fungeren als **ankerkerk**. Deze kerk blijft dus voor onbepaalde duur **parochiekerk** met een wekelijkse eucharistieviering in het weekend. In deze 'liturgische kerk' kunnen ook dopen, communies, vormsels, huwelijken, uitvaarten en andere liturgische vieringen doorgaan.
- de Sint-Gabriëlkerk te Marolle, de Sint-Ursmaruskerk te Nokere, de Sint-Machutuskerk te Wannegem, de Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstandskerk te Lozer en de Sint-Dionysiuskerk te Lede een maandelijkse zondagsviering zullen hebben tot medio 2017 en daarna uitvaarten, huwelijken en occasionele vieringen mogelijk zijn zolang ze niet herbestemd zijn. Deze '**zusterkerken**' zijn vanaf 1 juli 2017 **vatbaar voor neven- of herbestemming**.

Update pastoraal plan 2022

Situatie

Er is een beperking in aanbod van vieringen op zondag, omwille van een gebrek aan voorgangers, evenals pratikerende gelovigen. In de weekdagen zijn eucharistievieringen voorzien, evenals ook gelegenhedsvieringen (vb. bij kermis of andere) met minder tot veel aanwezigen.

Voor het aantal uitvaarten zien we eerder een verschuiving van kerkelijke begrafenissen naar begrafenisplechtigheden in niet kerkelijke auditoria (bij begrafenisondernemers), waardoor het aantal uitvaarten in de kerk toch daalt.

In de maatschappij is een trend van dalende huwelijken, die zich ook weerspiegelt in het dalend aantal kerkelijke huwelijken.

Anderzijds is er wel een status quo in het aantal dopen: ouders kunnen kiezen voor een doop samen andere dopelingen, of een individuele status quo in dopen: individuele doop op elk gevraagd moment

Opties in Kruisem, St.-Thomas-parochie, voor het hergebruik van de kerken (nevenbestemming)

We streven ernaar om alle kerken dagelijks open en toegankelijk te maken voor het brede publiek, waar mensen tot rust en gebed kunnen komen, en ook van de mooie kerken kunnen genieten. Dit kan gebeuren via Open Kerken, maar kan ook zonder lid te zijn van die organisatie.

We gebruiken de kerken voor pastorale activiteiten én niet-liturgische activiteiten maar waarvoor het gebruik van een kerkgebouw noodzakelijk is, zoals bv : bloemen in de Goede Week, pelgrimage in alle kerken, kerk in de bloemen Lozer, Licht in de kerk Huise, vasten aan de doopvont, vredesmeditatie kerk Huise, Weesgegroet kerk Kruishoutem,

Daarnaast trachten we gepaste nevenbestemming van het kerkgebouw (tijdelijk, permanent, ruimtelijk) te bepalen. Zie de verdere details per kerk.

Als er een opportuniteit tot herbestemming zich voordoet zal deze in detail onderzocht worden.

Update pastoraal plan september 2024

De vernieuwde versie van het pastoraal plan gaat uit van de parochieploeg van de heilige Thomasparochie in Kruisem en Wortegem-Petegem en bevat een duidelijke visie op de rol van de Kerk, de parochie en de verscheidene kerkelijke en pastorale diensten. Daarnaast wordt uitdrukkelijk aangegeven dat alle kerken open zijn als stilteplaats met mogelijkheid van bezinning, gebed en heiligenverering. Er is eveneens een overzicht van de pastorale invulling per kerkgebouw opgenomen.

Op vlak van neven- en herbestemmingen is het standpunt:

Het is niet de optie van de gemeente Kruisem noch van de heilige Thomasparochie Kruisem – Wortegem-Petegem om actief op zoek te gaan naar herbestemming van de kerkgebouwen. Als zich een opportuniteit aandient, zal een werkgroep van de parochie, de betrokken kerkfabriek en een werkgroep van de gemeente Kruisem het voorstel in overweging nemen.

Wel wordt er geopteerd om socio-culturele activiteiten met een spirituele inslag in de kerken te laten doorgaan, altijd in overleg en met respect voor de religieuze traditie.

De volledige tekst van het vernieuwde pastoraal plan uit september 2024 is toegevoegd als bijlage bij dit kerkenbeleidsplan.

Gevolgte werkwijze via overleg gemeente - CKB

De coördinatie van de opvolging van het kerkenplan verliep via het **formele en periodieke overleg tussen de gemeente en het CKB**. Dit punt werd systematisch opgenomen op de agenda en de resultaten van de bespreking zijn terug te vinden in de verslagen van dit overleg. Hierdoor garanderen we dat alle betrokken partijen ten gronde geïnformeerd zijn van de stand van zaken:

- De kerkelijke overheid via de pastoor
- De kerkfabrieken via het CKB
- Het college van burgemeester en schepenen nam steeds akte van het overleg.

Op de overlegvergadering tussen gemeente en CKB van **1 september 2022** werden de **resultaten** van de brede burgerbevraging voorgesteld en gecombineerd met de inhoudelijke inbreng van de kerkfabrieken via het CKB en met de pastorale visie. Op basis van deze verschillende invalshoeken zijn **ontwerp conclusies** getrokken.

Resultaten van de bevraging bij de bevolking over de kerken

In het **voorjaar en zomer 2022** is overgegaan tot de **burgerbevraging** waarbij een duidelijk **communicatieplan** werd gevolgd om de mening van de bevolking te kennen. Via verschillende

communicatiekanalen is de situatie van de Kruisemse kerken geschetst en is naar ideeën voor mogelijke nevenbestemmingen gevraagd.

Hierbij de resultaten van de burgerbevraging:

Overzicht en conclusies burgerbevraging

De algemene burgerbevraging leverde in totaal 60 meningen op, zowel bijzonder grondig gemotiveerde teksten als heel beperkte, korte reacties. De helft van de meningen zijn algemene opinies die voor alle kerken kunnen gelden, maar voor alle kerken apart zijn er ook voorstellen.

kerk	Aantal reacties
Kerk Huise	9
Kerk Lede	4
Kerk Lozer	3
Kerk Marolle	1
Kerk Nokere	2
Kerk Ouwegem	7
Kerk Wannegem	3
Kerken in Kruisem met nevenbestemmingen - algemene voorstellen	31
Eindtotaal	60

Inhoudelijk komt uit de bevraging slechts een **heel beperkte vraag naar herbestemming** naar voor. De bevraging richtte zich trouwens ook op voorstellen voor nevenbestemmingen. Een aantal reacties verwijzen naar het plaatsen van urnen in de kerk, maar dit houdt wel een herbestemming in naar begraafplaats.

Uit verschillende reacties blijkt een **bezorgdheid over het in stand houden van de kerken**. We bevestigen dat de kerkgebouwen te Kruisem op geen enkele manier bedreigd zijn als gebouw. Meer nog, alle kerken zijn beschermde monumenten, behalve Lede (dat wel in een beschermd dorpsgezicht valt) en Marolle. We dienen voor alle kerken dus te voorzien in voldoende onderhoud om ze in goede fysieke toestand te behouden. De keerzijde van de bescherming van gebouwen bestaat erin dat ze niet zomaar mogen verbouwd of aangepast worden.

Inhoudelijke inbreng vanuit de burgers

We kunnen de mening uit de burgerbevraging in verschillende types indelen:

Type reactie	
verenigen / ontmoeten	38
cultuur / kunst	29
rust en bezinning	23
geschiedenis / architectuur	15
sociaal doel	9
lokale economie	9

energie	7
jongeren	7
toerisme	6
respect / spirituele principes	4

De reacties rond ‘verenigen / ontmoeten’ gaan vaak samen met ‘kunst / cultuur’ met concrete vb.:

- Groepen kunnen muziek en zang oefenen in kerk, repetitieruimte
- Diverse voorstellen rond voordrachten, workshops, concerten, tentoonstellingen, congressen...
- Er wordt verwezen naar het initiatief ‘LICHT’
- Locatie voor ‘ei-museum’ met geschiedenis, tentoonstellingen,...
- Locatie voor d’Ouwegemse Fluitjes: tentoonstellingen / museum (kerk Ouwegem)
- Polyvalent uitwisselingscentrum voor de Vlaamse Ardennen rond geschiedenis, kathedraal voor de vrede
- Themaverblijven rond natuur(educatie) of kunst
- Plaats voor lokale kunstenaars
- Openstellen naar verenigingen zoals Okra voor hun werking

Vaak gaan de reacties rond ‘rust en bezinning’ ook samen met ontmoeten met vb.:

- Plaats om historiek van de gebouwen te bestuderen en tot rust te komen
- Stilteplaats / spirituele bijeenkomsten / praatruimte
- Plaatsen voor meditatie, yoga

Het thema ‘**geschiedenis / architectuur**’ slaat vaak op respect voor de gebouwen en het overdragen van de kennis omtrent de historiek van de gebouwen naar de jongeren.

Daarnaast vb.:

- archief voor heemkundige kring
- plaats voor folklore, verzamelingen,...

Sociale doelen (vaak in combinatie met ‘ontmoeten’ en/of lokale economie) vb.:

- Sociale ontmoetingsplaats voor (oudere) bevolking
- Pop-up winkel / kringloopwinkel / ruilbeurzen
- Dienstencentrum: ontmoetingsplaats voor sociale diensten, aanbod kinderopvang,...
- Initiatieven rond rouwverwerking
- Ontmoetingsplaats voor vrijwilligerswerking of mantelzorgers

Lokale economie vb.:

- Pop-up winkel / kringloopwinkel / ruilbeurzen
- Indoor thema markten (speelgoed / kledij / voeding)
- Boerenmarkt / korte keten markt
- Werkatelier lokale kunst

Jongeren vb.:

- Studeerplek
- Escape room
- Filmavonden
- Pingpongtafels

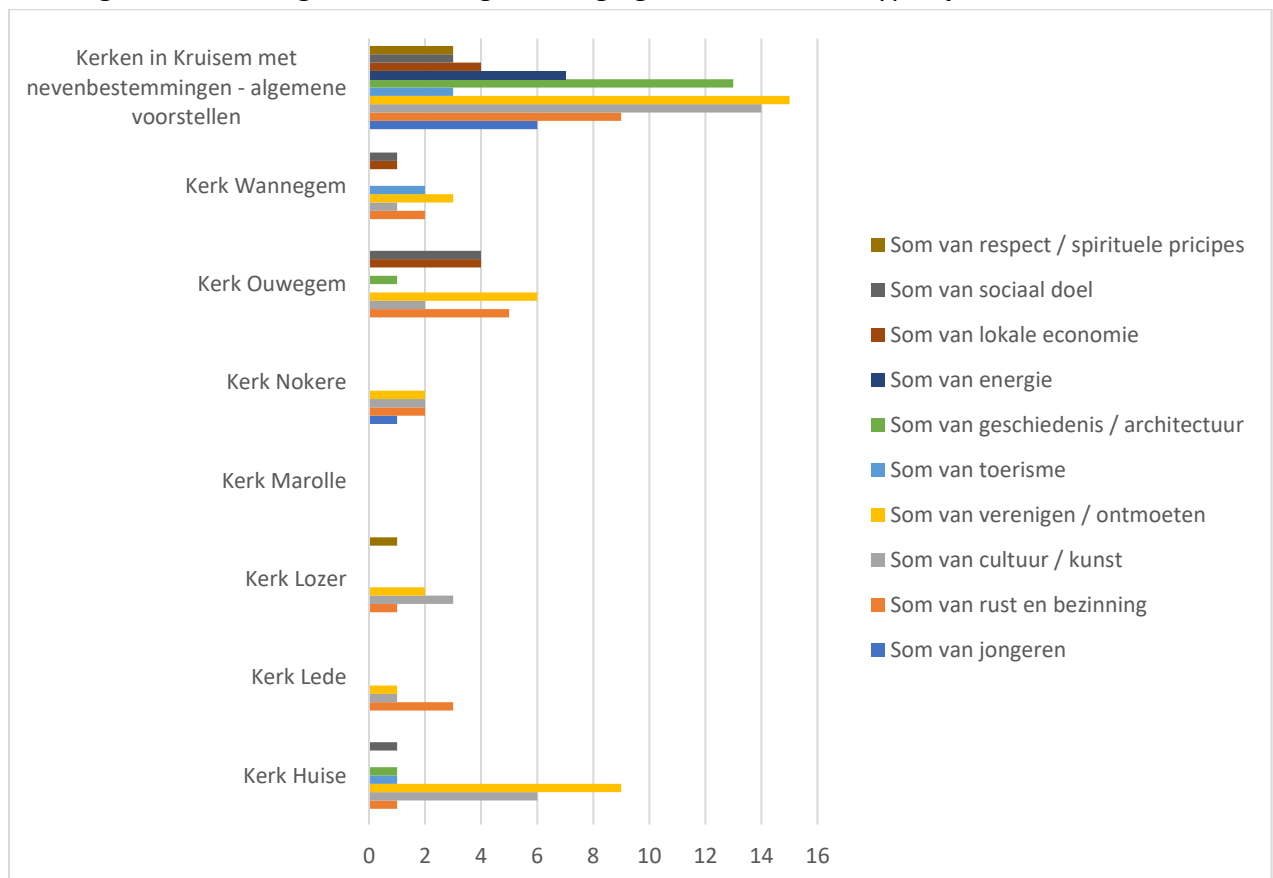
Toerisme (vaak in combinatie met cultuur) vb.:

- Toeristisch bezoekerscentrum rond ecologie, natuur, kunst, cultuur,...
- Uitwisselingscentrum Vlaamse Ardennen
- Cafetaria bij tentoonstellingsruimtes gericht naar wandelaars / toeristen

Spirituele principes:

Een aantal reacties gaan uit van de bijzondere status van kerkgebouwen als spirituele plaatsen en wortels van onze cultuur en samenleving, waarvoor niet dient gezocht te worden naar nuttige / functionele invulling. Er wordt steeds gewezen op de nood aan rust en bezinning, op het immateriële, het Goddelijke, sacrale, zoeken naar introspectie, zielservaringen... Kortom, de kerken behouden voor het oorspronkelijke doel als huis van God.

Indeling van de meningen uit de burgerbevraging in verschillende types **per kerk**:

Inhoudelijke inbreng vanuit de kerkfabrieken gecoördineerd via het CKB

De inbreng werd opgemaakt uitgaande van de geactualiseerde pastorale visie en er wordt per kerk ingegaan op 3 elementen:

- Is de kerk open en toegankelijk?
- Welke nevenbestemming ziet elke kerkfabriek?
- Ziet men herbestemmingen?

1. Kruishoutem

- *De St.-Eligiuskerk blijft een ankerkerk binnen de St. Thomasparochie met wekelijkse liturgie. De KF ondersteunt ook de pastorale visie zoals hierboven beschreven.*
- *Een nevenbestemming is niet gewenst.*
- *Een herbestemming is niet aan de orde.*

2. Zingem

- *Ook de St.-Bavokerk blijft ankerkerk in de St.Thomasparochie.*
- *De KF geeft alle kansen aan gepaste nevenbestemmingen, die tijdelijk van aard zijn, om de continuïteit van de kerkdiensten te verzekeren.*
- *Er is geen herbestemming aan de orde, noch in het vizier.*

3. Huise:

- *De kerk zal langer en meer open zijn, de KF wil het gewijde of sacrale van de kerk zeker behouden en benadrukken. Met de bescherming van de H.Adelardus, één van de weinige Vlaamse Heiligen, te Huise geboren, willen we met de oude, mooie, historische en geklasseerde kerk een sacrale , rustgevende en verbindende plaats geven aan iedere bewoner of bezoeker van ons dorp.*
- *Alle vormen van samenwerking met het zeer diverse verenigingsleven, de school, het rusthuis, de gemeente, de lokale bedrijven dienen geoptimaliseerd te worden: vb. oprichting van VZW Licht die gestart is met voor een sacrale kerk passende activiteiten. Ook voelen we dat de kerk graag bevraagd wordt voor diverse activiteiten*
- *In het licht van de recente polyvalente ruimten in het gemeentegebouw en de nieuwe sporthal op de school is het niet nodig of gewenst het interieur van de kerk te verbouwen naar een permanente nevenbestemming of herbestemming (wat vroeger een piste was).*

4. Ouwegem

- *De kerk wordt opengesteld tijdens bepaalde periodes van het jaar-ze was tot nu toe niet open-, met een nog te bepalen beurtrol: hiervoor werd eveneens camerabeveiliging voorzien. De bezoeker kan de kerk als stille ruimte ervaren, en het unieke beeldje "het Slaefke" en een aantal waardevolle stukken in de glazen kast bekijken.*

- *Nevengebruik: de kerk blijft behouden als kerk voor de liturgie (uitvaart, dopen) maar kan ook gebruikt worden voor waardige andere activiteiten: cultureel (concert) zowel als tentoonstellingen (vb. iconotentoonstelling)*
- *De KF zou Ouwegem als DOOPKERK willen bestemmen (~Johannes de Doper kerk)*
- *Bij een opportuniteit voor herbestemming, zal de KF dat in overweging nemen en dit bekijken ten aanzien van de lokale gemeenschap.*

5. Wannegem

- *De Kerkraad onderzoekt een samenwerking met Heuvelheem en de gemeente Kruisem. Hiervoor zijn regelmatige gesprekken opgestart, o.a. met een architectenbureau. Verder overleg volgt.*

6. Lede

- *De KF opteert voor een “stille kerk met ruimte voor beeld- en klankcultuur”, naar de samenleving gericht, met sfeermuziek en gastenboek. Openstellen van de kerk voor parochiale initiatieven.*
- *De KF kiest voor nevenbestemmingen die passen in het religieus en historisch kader van het kerkgebouw, en ten dienste staan van de lokale dorpsgemeenschap:*
 - *tentoonstellingen, klankcultuur (concerten): mits op punt stellen van het gebouw en het kerkeigen patrimonium*
 - *mogelijkheden voor allerlei sociale en andere activiteiten (lezingen, yogasessies, repetitieruimte, ...) zowel in lokale als bredere context*
- *Herbestemming: altijd met respect voor de erfgoedwaarde (18e eeuw) centraal in de dorpskern, en toebehorend aan de plaatselijke dorpsgemeenschap: een plek met een belangrijke spirituele en mogelijk oecumenische dimensie en zou best in deze functie bewaard, zelfs versterkt worden. Een herbestemming lijkt hiermee normaal niet verenigbaar. KF wil eerder pleiten om de kerk te laten klasseren.*

7. Nokere

- *Beschermd sinds 2002. Weekvieringen, begrafenissen, huwelijken, en occasionele vieringen.*
- *Nevenbestemming met evaluatie:*
 - *activiteiten van verenigingen die aansluiten bij het kerkgebouw*
 - *onderbrengen publieke activiteiten zaal Nocra in de kerk mits evaluatie. KF stelt huishoudelijk reglement op welke activiteiten al of niet kunnen plaatsvinden en document over nodige infrastructuur (sanitair, keukentje, etc.)*
 - *Turnen in de kerk door de lokale school. Hiervoor zijn panelen aangebracht die kunnen verplaatst worden.*

8. Lozer

- *De kerk is dagelijks open, dankzij een ploeg van 10 onbetaalde vrijwilligers: ze is steeds toegankelijk voor de gelovigen, voor de mensen die een kerkbezoek nodig hebben en zich hierdoor gesteund voelen. De Mariadevotie is een aantrekkingskracht maar ook de toevallige passant die na zijn of haar*

boswandeling de kerk binnenkomt heeft voeling met het religieuze gebeuren. Het kerkbezoek vertaalt zich in de verkoop van de kaarsen. (ontvangsten 01/05/2021 - 30/04/2022: 6.305,43 EUR.). Lid worden van Open Kerken wordt overwogen en zal besproken worden op een volgende kerkraad. Uiteraard blijft de liturgie voorrang hebben zowel voor de weekmis op maandag en ook voor huwelijken, begrafenissen en het verkrijgen van het H. doopsel.

- *Nevenbestemmingen: al meerdere jaren worden concerten ingericht door LozerCultureel. Ook initiatieven zoals in 2021, Kerk in de Bloemen, worden aangemoedigd en ondersteund. Een 1/2 dag per week gebruikt de plaatselijke kleuterschool de kerk voor de turnles (langdurige nevenbestemming met respect voor het religieuze en ook voor de infrastructuur van de kerk). Nevenbestemmingen voor het pastorale, stille ruimte en het burgerlijke blijven steeds mogelijk mits toezicht dat dit gebeurt met het nodige respect voor het religieuze gedachtengoed, wat tot op heden zonder problemen verloopt.*

Herbestemming: een opportuniteit kan natuurlijk altijd opduiken maar zal wellicht moeilijk haalbaar zijn zowel voor het kerkbestuur als de Lozernaars.

Conclusies van de kerkenplannen uit 2017

In onderling overleg en met **algemene consensus** werd voor het kerkenbeleidsplan de volgende principiële beslissing genomen:

- de Sint-Eligiuskerk **Kruishoutem** blijft onveranderd **parochiekerk** maar in deze kerk zal verder ingezet worden op valorisatie.
- de Sint-Bavokerk **Zingem** blijft onveranderd **parochiekerk** maar hier zal verder ingezet worden op valorisatie.
- voor de kerken van **Nokere, Lozer en Lede** is herbestemming eventueel een mogelijkheid, maar worden in de **volgende jaren** (5 jaar of volgende meerjarenplanning 2020-2025) alle kansen gegeven aan **nevenbestemming**. De algemene vraag naar het continueren van begrafenissen, huwelijken en occasionele vieringen in deze zusterkerken en de nood aan een plaats om even stil te vallen, worden zo gecombineerd met het stimuleren van het initiatief van de lokale verenigingen. Als zich een opportuniteit voordoet, is herbestemming op termijn wel bespreekbaar en wordt best bekeken hoe het aspect stilteruimte kan worden ingebouwd.
- voor de Sint-Petrus en Urbanuskerk **Huise** en de Sint-Jan-de-Doperkerk te **Ouwegem** is op langere termijn herbestemming mogelijk, maar worden in de **volgende 5 jaar** alle kansen gegeven aan **nevenbestemming**. De algemene vraag naar het continueren van begrafenissen, huwelijken en occasionele vieringen in deze zusterkerken en de nood aan een plaats om even stil te vallen worden zo gecombineerd met het stimuleren van het initiatief van de lokale verenigingen. Deze activiteiten zullen na 5 jaar geëvalueerd

worden en kunnen ook de basis vormen voor een volwaardige nieuwe invulling, in het belang van de dorpsgemeenschap en het gemeenschapsleven in het algemeen.

- voor de Sint-Machutuskerk van **Wannegem** wordt een voorstudie voor het herbestemmen van de kerk uitgevoerd. Tijdens deze haalbaarheidsstudie wordt gekeken of voor het behoud van de verering van Sint-Machutus een **neven- of herbestemming** is aangewezen. Ook voor deze kerk geldt dat als zich een opportuniteit voordoet, herbestemming bespreekbaar is en wordt bekeken hoe het aspect stilteruimte dan kan worden ingebouwd.
- voor de Sint-Gabriëlkerk **Marolle** wordt na een overgangsfase van nevenbestemming overgegaan tot een **herbestemming** van de kerk met een combinatie van stilteruimte, functie binnen het toekomstige omliggende woonzorgcentrum van vzw Vijvens én een ontmoetingscentrum voor de wijk.

Conclusies van de actualisatie van het kerkenplan 2024

Uit de inspraak en participatie wordt in overleg tussen gemeente en CKB onderstaande weerhouden:

Herbestemmingen:

De herbestemming van de **Sint-Gabriëlkerk Marolle** is gerealiseerd en de gemeente zal stapsgewijs een invulling geven aan het gebouw.

De herbestemming van de **Sint-Machutuskerk Wannegem** is lopende. De renovatie van de kerk gebeurt met het oog op herbestemming van het gebouw naar een ruimte voor de bewoners van Heuvelheem vzw, gecombineerd met een ruime ontmoetingsfunctie en een stille ruimte. Alle betrokken partijen wensen dat dit prachtige project tot herbestemming slaagt, maar dit zal vooral afhangen van de standpunten en mogelijkheden van Heuvelheem vzw.

Algemene standpunten:

- De evaluatie van de bestaande kerkplannen leidt niet tot aanpassingen ten gronde, maar bevestigt de oorspronkelijke visie:
 - nevenbestemmingen in de kerken zijn mogelijk
 - herbestemming bij specifieke opportuniteit (vb. Wannegem in samenwerking met Heuvelheem)
 - Marolle: herbestemming
- Om het gebruik van de kerken te bevorderen wordt uitsluitend actief ingezet op zachte nevenbestemmingen, die nauw aansluiten bij het oorspronkelijke doel van de kerken (stille, bezinning, rust, spiritualiteit,...)
- Hardere nevenbestemmingen, die verder af liggen van het oorspronkelijke doel van de kerken, worden beoordeeld door elke individuele kerkfabriek en zullen in de eerste plaats in de culturele sfeer liggen en gericht zijn op ontmoeting

- De nevenbestemmingen zijn beperkt tot nevenbestemmingen in de tijd (tijdelijke activiteiten); er wordt niet geopteerd voor permanente nevenbestemmingen in de ruimte (waarbij een deel van de kerk continu wordt ingenomen)
- **Kortom:**
 - **Nevenbestemming: meer leven brengen in de kerken via actief inzetten op zachte activiteiten**
 - **Herbestemming: elke specifieke opportuniteit onderzoeken**

Fundamentele rol van CKB en kerkfabrieken bevestigen en verruimen:

- Individuele kerkfabrieken zijn de beheerders van de kerkgebouwen in functie van liturgie, maar ook in functie van de (zachte) nevenbestemmingen;
- Het CKB zoekt draagvlak bij de kerkfabrieken en parochieploegen om, in samenwerking met het lokale verenigingsleven, passende en zachte spirituele invulling van de kerken uit te breiden (stiltemomenten / bezinning / muzikale momenten / gebedsdiensten / ..)
- Het CKB houdt systematisch overzicht op alle nevenbestemmingen in de Kruisemse kerken, zodat hierover jaarlijks kan gerapporteerd worden;

Uitgebreide rol voor de gemeente op vlak van communicatie

- De kerkgebouwen (en contactpersonen) worden opgenomen als locatie voor zachte passende activiteiten van verenigingen in het overzicht van de gemeentelijke gebouwen;
- De gemeente communiceert actief naar verenigingen en burgers om de conclusies van de evaluatie van het kerkenplan bekend te maken, zodat men op de hoogte is dat kerkgebouwen ter beschikking staan voor passende zachte nevenbestemmingen;
- De verenigingen die nevenactiviteiten organiseren in de kerken kunnen deze bekendmaken via de 'UIT in Kruisem' agenda.

4.2. Plan van aanpak

De verdere uitwerking en opvolging van het kerkenplan zal gebeuren binnen het formeel overleg tussen gemeente en CKB.

De volgende concrete acties zullen daarbij worden ondernomen:

- duidelijke **communicatie** omtrent de mogelijkheden in de zes kerkgebouwen: verenigingen en belanghebbenden en betrokkenen moeten weten dat nieuwe initiatieven mogelijk zijn.
- **stimuleren** van nieuwe **initiatieven**, suggesties en activiteiten van passend gebruik

- uitwerken van **duidelijke afspraken** (gebruiksovereenkomst, huishoudelijk reglement) omtrent wat wel en niet kan doorgaan in de kerken.
- de acht kerken zo frequent mogelijk openstellen voor bezoekers, indien mogelijk aan te sluiten bij **Open Kerken** en in te zetten op veiligheidszorg in functie hiervan.
- nemen van initiatieven i.v.m. **toeristische ontsluiting** van de **kerken**, actief gesteund door de gemeente. Elk van de kerken heeft troeven die meer kunnen worden uitgespeeld.
- bekijken bij de besprekingen in 2025 van de volgende **meerjarenbegroting** (2026-2031) hoe de neven- of herbestemmingsideeën ook financieel kunnen ingepast worden.

BESLUIT

Alle betrokken partijen engageren zich om naar aanleiding van het jaarlijks overleg tussen het centraal kerkbestuur en gemeente na te gaan of het plan nog actueel is en of wijzigingen noodzakelijk zijn. Indien er wijzigingen moeten aangebracht worden, worden deze opgenomen in een addendum aan dit kerkenbeleidsplan na goedkeuring door de bisschop van Gent en door de gemeenteraad.